

**İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN
ZAMAN YÖNETİMİ
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ**

Emine GÖZEL

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Yard. Doç. Dr. Erdoğan HALAT

Haziran, 2009

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN ZAMAN
YÖNETİMİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ**

Hazırlayan
Emine GÖZEL

Danışman
Yard. Doç. Dr. Erdoğan HALAT

AFYONKARAHİSAR, 2009

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşleri**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

... /06./2009

İmza

Emine GÖZEL

TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

İmza

Danışmanı Üye : Yrd.Doç.Dr. Erdoğan HALAT

Jüri Üyeleri : Yrd.Doç.Dr. Sinan YÖRÜK

: Yrd.Doç.Dr. Levent ÇELİK

İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim dalı tezi yüksek lisans öğrencisi Emine GÖZEL'in, "İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşleri" başlıklı tezini değerlendirmek üzere 15.06.2009 günü saat 14.00'de Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yürütme Komisyonunun ilgili maddeler uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Doç.Dr.Mehmet KARAKAŞ
MÜDÜR

ÖZET

İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN ZAMAN YÖNETİMİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Emine GÖZEL

İlköğretim Anabilim Dalı

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran 2009

Tez Danışmanı: Yard. Doç. Dr. Erdoğan HALAT

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim okulu I. ve II. kademe öğretmenlerinin zaman yönetimine ilişkin görüşlerini belirlemek; cinsiyet, kıdem, branş, okul türü, medeni durum, eğitim durumu, kadro durumu ve zaman yönetimi ile ilgili yayın okuma düzeyi gibi değişkenlerin zaman yönetimine ilişkin görüşlerine etkilerini incelemektir.

Bu çalışma Denizli il örneğinde 468 ilköğretim okulu öğretmenlerinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. İlköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini belirlemek için Britton ve Tesser tarafından geliştirilen Zaman Yönetimi Envanterinin 23 maddelik adaptasyonu olan “Zaman Yönetimi Anketi” uygulanmıştır. Ankette elde edilen nicel verilerin değerlendirilmesinde betimsel istatistikler, bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır: Çalışmaya katılan ilköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşleri “yüksek” düzeydedir. Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde “cinsiyete, okul türüne ve kadro durumuna” bağlı anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Fakat öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde “medeni duruma, kıdeme (hizmet yılı), eğitim durumuna, ilgili yayın okuma düzeyine ve branşa” bağlı anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Zaman yönetimi, ilköğretim okulu öğretmenleri, cinsiyet, kıdem

ABSTRACT**THE VIEWS OF ELEMENTARY AND MIDDLE SCHOOL TEACHERS ABOUT
THE TIME MANAGEMENT****Emine GÖZEL****Department of Primary School Education****Afyon Kocatepe University, the Institute of Social Sciences
June 2009****ADVISOR: Assistant Professor Erdoğan HALAT**

The purpose of this study was to find out the views of the Elementary and Middle school teachers regarding time management and to investigate the effects of variables, such as gender, experience, branch, school type, marital status, educational level, job status, and level of reading journals about time management on the views of these participants with regard to time management.

There were a total of four hundreds sixty eight Elementary and Middle school teachers involved in this study that took place in Denizli. The researcher used a questionnaire called “Time Management Questionnaire” that was developed by Britton and Tesser. The adapted version of the questionnaire including 23 items was used in this study to find out the views of the participants. After the collection of the quantitative data, the researcher used descriptive statistics, Independent Samples T Test and One-Way ANOVA in the analysis of the data.

The study indicated that the Elementary and Middle school teachers’ views about the general time management was at a high level, and that although the variables such as gender, school type and job status were not great factors on the views of the Elementary and Middle school teachers regarding general time management, the variables such as marital status, experience, educational level, level of reading and branch journals about time management were vital factors on the participants’ views regarding general time management.

Key Words: Time management, Elementary and Middle school teachers, gender, experience

ÖNSÖZ

“Zaman yönetimi” kavramı, asrımızda bütün dünyanın önemseydiği bir kavram haline gelmiştir. Çünkü teknoloji çağını yaşayan insanoğlu, karmaşık ve adeta saniyelerin bile hesap edildiği bir çağa ayak uydurmak zorunda kalmaktadır. Her işin dakik bir şekilde planlanıp icrası, hedeflere ulaşmada en önemli unsur haline gelmiştir. Akıp giden zaman; bu zamanı “yakalayabilme” ve “fırsat” a dönüştürme, bireyden başlayarak topluluklara, toplumlara; iş yerlerinden diğer kurumlara kadar herkesin vazgeçilmezi durumundadır.

Zamanı ekonomiye, kâra, verimliliğe dönüştürmekte kullanmak isteyen firmalar, zamandan en iyi/ verimli şekilde yararlanmanın önemini en önce kavrayanlardan olmuştur. Aradan fazla zaman geçmeden “zaman yönetimi” kavramı, yaklaşık 2000’li yıllarda eğitim kurumlarında da kullanılır olmaya başlamıştır.

Zaman yönetiminin amacı, yöneticilerin, işletmecilerin özellikle de öğretmenlerin zamanlarını verimli ve etkin bir şekilde kullanmalarını sağlayabilmektir. Zamanın etkisini en çok üzerinde hissedenler öğretmenlerdir, denilebilir. Öğretmenlerin zamanı ne kadar etkili bir şekilde kullanıp kullanamadıkları düşüncesinden yola çıkılarak yapılan bu araştırmada İlköğretim okullarında (I. ve II. kademe) çalışan öğretmenlerin zaman yönetimine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Yapılan anket sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve veriler doğrultusunda öğretmenlere gerek kişisel gerek çalışma hayatlarında zamanı nasıl daha etkin kullanabileceklerine dair önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmamın her aşamasında değerli görüş ve eleştirileriyle beni yönlendiren danışman hocam, Yrd. Doç. Dr. Erdoğan HALAT’a sonsuz teşekkürleri sunarım. Ölçekle ilgili görüşlerinden yararlandığım hocam, Prof. Dr. Abdurrahman TANRIÖĞEN’e, ölçeğin dil açısından incelenmesinde desteğini esirgemeyen hocam, Prof. Dr. Ceyhun Vedat UYGUR’a teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, araştırmamla ilgili her konuda yardımlarını esirgemeyen değerli hocam, Doç. Dr. Ali Rıza ERDEM’e teşekkürü bir borç bilirim.

Tezimizin mükemmel ve eksiksiz olduğu iddiasında değiliz. Ancak yüreğimizi koyarak yaptığımız bu çalışmada olası kusurların mazur görülmesini bekliyoruz.

Emine GÖZEL

ÖZGEÇMİŞ

Emine GÖZEL

İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

Yüksek Lisans

Eğitim

Lisans: 2004 Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği

Lise: Nurdağı Lisesi

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı: Gaziantep, İslâhiye, 10 Nisan 1980

Cinsiyet: Kadın

Yabancı Dil: İngilizce

İÇİNDEKİLER

.....	.Sayfa
YEMİN METNİ.....	iii
TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖNSÖZ	vii
ÖZGEÇMİŞ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.ARAŞTIRMANIN AMACI	6
2. PROBLEM CÜMLESİ	6
3. ALT PROBLEMLER	6
4. HİPOTEZLER	7
5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	8
6. SAYITLILAR	9
7. SINIRLILIKLAR	9
8. TANIMLAR	10

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE ZAMAN YÖNETİMİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1. ZAMAN KAVRAMI	11
2. ZAMAN YÖNETİMİ KAVRAMI	12
3. ZAMANIN ÖNEMİ	14
4. ZAMAN TÜRLERİ	15
4.1. GERÇEK (OBJEKTİF) ZAMAN	15
4.2. PSİKOLOJİK (SUBJEKTİF) ZAMAN	16
4.3. BİYOLOJİK (İÇGÜDÜSEL) ZAMAN	16
5. ZAMAN YÖNETİMİ ÇEŞİTLERİ	17
5.1. KİŞİSEL ZAMANIN YÖNETİMİ	17
5.2. İŞ ZAMANININ YÖNETİMİ	17
6. ZAMAN YÖNETİMİNDE FARKLI YAKLAŞIMLAR	18
6.1. DÜZENLİ YAŞAM (KENDİNİ TOPARLA) YAKLAŞIMI	18
6.2. SAVAŞÇI YAKLAŞIMI (HAYATTA KALMA VE BAĞIMSIZ ÜRETİM)	19
6.3. HEDEF BELİRLEME YAKLAŞIMI (BAŞARI)	20
6.4. ABC YAKLAŞIMI (ÖNCELİKLERİN SIRALANMASI VE DEĞERLERİN BELİRLENMESİ)	21
6.5. SİHİRLİ ARAÇ YAKLAŞIMI (TEKNOLOJİ)	21

6.6. BECERİ YAKLAŞIMI (ZAMAN YÖNETİMİ 101 YAKLAŞIMI).....	22
6.7. KENDİNİ AKINTIYA BIRAK YAKLAŞIMI (UYUM VE DOĞAL RİTİMLER).....	23
6.8. İYİLEŞTİRME YAKLAŞIMI (REHABİLİTASYON).....	24
7. ZAMAN YÖNETİMİ KARŞISINDAKİ ENGELLER (ZAMAN TUZAKLARI).....	25
7.1. KİŞİDEN KAYNAKLANAN ZAMAN TUZAKLARI.....	25
7.1.1. Öz Disiplin Eksikliği.....	26
7.1.2. Bireysel Hedeflerin Belirsizliği.....	26
7.1.3. Yetersiz Planlama.....	27
7.1.4. Önceliklerin Belirsizliği.....	29
7.1.5. Erteleme ve Oyalanma.....	32
7.1.6. “Hayır” Diyememek.....	33
7.1.7. Mükemmeliyetçilik.....	34
7.1.8. Stres ve Zaman Baskısı.....	35
7.1.9. Olumsuz Kişisel Tutum.....	36
7.1.10. Acelecilik.....	36
7.1.11. Kararsızlık.....	37
7.1.12. Alışkanlıkların Kontrolünde Olmak.....	37
7.1.13. Kendine Aşırı Güven / Güvensizlik.....	38
7.1.14. Gereğinden Fazla Kendini İşe Adamak.....	38
7.1.15. Hafife Alma ve Önyargılar.....	39
7.1.16. Güç (Zor) Olandan Kaçınmak.....	39
7.1.17. Yorgunluk.....	40
7.1.18. Okumamak.....	40
7.1.19. Sigara Kullanmak.....	41
7.2. İŞTEN VE ÇEVREDEN KAYNAKLANAN ZAMAN TUZAKLARI.....	41
7.2.1. Telefon Görüşmeleri.....	41
7.2.2. Beklenmeyen Ziyaretçiler.....	42
7.2.3. Krizler.....	42
7.2.4. Rutin ve Gereksiz İşler.....	43
7.2.5. Yetersiz İletişim.....	43
8. EĞİTİMDE ZAMAN YÖNETİMİ.....	44
8.1. EĞİTİMDE ZAMAN YÖNETİMİNİN ÖNEMİ.....	44
8.2. ÖĞRETMENLERİN ZAMAN YÖNETİMİ.....	45
9. ZAMAN YÖNETİMİ İLE İLGİLİ YURT İÇİNDE VE YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METOT

1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	50
2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	50
3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI VE VERİLERİN ANALİZİ.....	54

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE HİPOTEZLERİN İNCELENMESİ

1. ARAŞTIRMANIN BİRİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	61
1.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİNİN “ZAMAN PLANLAMASI” ALT BOYUTUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	61
1.2. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİNİN “ZAMAN TUTUMLARI” ALT BOYUTUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	62

1.3. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİNİN “ZAMAN HARCATTIRICILAR” ALT BOYUTUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	63
1.4. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	64
2. ARAŞTIRMANIN İKİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	66
2.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “CİNSİYET” DEĞİŞKENİNE GÖRE; GENEL ZAMAN YÖNETİMİ, ZAMAN PLANLAMASI, ZAMAN TUTUMLARI VE ZAMAN HARCATTIRICILAR HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	66
3. ARAŞTIRMANIN ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	68
3.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “MEDENİ DURUM” DEĞİŞKENİNE GÖRE; GENEL ZAMAN YÖNETİMİ, ZAMAN PLANLAMASI, ZAMAN TUTUMLARI VE ZAMAN HARCATTIRICILAR HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	68
4. ARAŞTIRMANIN DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR	71
4.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “OKUL TÜRÜ” DEĞİŞKENİNE GÖRE; GENEL ZAMAN YÖNETİMİ, ZAMAN PLANLAMASI, ZAMAN TUTUMLARI VE ZAMAN HARCATTIRICILAR HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	71
5. ARAŞTIRMANIN BEŞİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	73
5.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KIDEM (HİZMET YILI)” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN PLANLAMASI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	73
5.2. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KIDEM (HİZMET YILI)” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN TUTUMLARI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	76
5.3. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KIDEM (HİZMET YILI)” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN HARCATTIRICILAR” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	77
5.4. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KIDEM (HİZMET YILI)” DEĞİŞKENİNE GÖRE “GENEL ZAMAN YÖNETİMİ” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	78
6. ARAŞTIRMANIN ALTINCI ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR	80
6.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “EĞİTİM DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN PLANLAMASI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	80
6.2. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “EĞİTİM DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN TUTUMLARI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	82
6.3. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “EĞİTİM DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN HARCATTIRICILAR” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	83
6.4. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “EĞİTİM DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “GENEL ZAMAN YÖNETİMİ” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	84
7. ARAŞTIRMANIN YEDİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR.....	86
7.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KADRO DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN PLANLAMASI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	86
7.2. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KADRO DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN TUTUMLARI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	87
7.3. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KADRO DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN HARCATTIRICILAR” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	88
7.4. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KADRO DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “GENEL ZAMAN YÖNETİMİ” HAKKINDAKİ.....	89
8. ARAŞTIRMANIN SEKİZİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR	90

8.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “ZAMANI İYİ DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ YAYIN OKUMA DÜZEYİ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN PLANLAMASI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	90
8.2. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “ZAMANI İYİ DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ YAYIN OKUMA DÜZEYİ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN TUTUMLARI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	93
8.3. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “ZAMANI İYİ DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ YAYIN OKUMA DÜZEYİ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN HARCATTIRICILAR” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	95
8.4. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “ZAMANI İYİ DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ YAYIN OKUMA DÜZEYİ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “GENEL ZAMAN YÖNETİMİ” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	97
9. ARAŞTIRMANIN DOKUZUNCU ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR	100
9.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “BRANŞ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN PLANLAMASI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	100
9.2. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “BRANŞ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN TUTUMLARI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	103
9.3. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “BRANŞ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN HARCATTIRICILAR” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	104
9.4. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “BRANŞ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “GENEL ZAMAN YÖNETİMİ” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	107

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

1. TARTIŞMA.....	110
1.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİ VE GENEL ZAMAN YÖNETİMİ	111
1.2. CİNSİYET DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ.....	112
1.3. MEDENİ DURUM DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ	116
1.4. OKUL TÜRÜ DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ.....	117
1.5. KIDEM (HİZMET YILI) DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ	118
1.6. EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ	119
1.7. KADRO DURUMU DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ	121
1.8. ZAMANI İYİ DEĞERLENDİRMEYLE İLGİLİ YAYIN OKUMA DÜZEYİ DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ	121
1.9. BRANŞ DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ.....	122
2. SONUÇLAR.....	130
3. ÖNERİLER.....	131
3.1. ZAMAN YÖNETİMİ İLE İLGİLİ İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNE VE YÖNETİCİLERİNE ÖNERİLER	131
3.2. İLERİ ARAŞTIRMALAR İÇİN ÖNERİLER	133
KAYNAKÇA.....	134

EKLER138

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Zaman Yönetimi Tablosu.....	30
Tablo 2. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. Ve II. Kademe Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı	51
Tablo 3. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. Ve II. Kademe Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	51
Tablo 4. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. Ve II. Kademe Öğretmenlerin Kıdeme (Hizmet Yılı) Göre Dağılımı	52
Tablo 5. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. ve II. Kademe Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	52
Tablo 6. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. ve II. Kademe Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türüne Göre Dağılımı	52
Tablo 7. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. ve II. Kademe Öğretmenlerin Kadro Durumuna Göre Dağılımı	53
Tablo 8. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. ve II. Kademe Öğretmenlerin Medeni Duruma Göre Dağılımı	53
Tablo 9. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. ve II. Kademe Öğretmenlerin Zamanı İyi Değerlendirme İle İlgili Yayın Okuma Düzeylerine Göre Dağılımı	53
Tablo 10. Ölçekteki olumlu maddelerin düzey aralıkları	55
Tablo 11. Ölçeğin Boyutlarına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri	56
Tablo 12. Ölçeğin güvenirlik katsayısı	57
Tablo 13. Ölçeğin boyutlarına ilişkin güvenirlik katsayıları	57
Tablo 14. Görüş Ortalamalarının Değerlendirme Cetveli	58
Tablo 15: Katılımcıların “Zaman Planlaması” alt boyutuna ilişkin görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	61
Tablo 16: Katılımcıların “Zaman Tutumları” alt boyutuna ilişkin görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	62
Tablo 17: Katılımcıların “Zaman Harcattırıcılar” alt boyutuna ilişkin görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	63

Tablo 18: Katılımcıların genel zaman yönetimine ilişkin görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	64
Tablo 19: İlköğretim okulu öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre, “zaman planlaması”, “zaman tutumları”, “zaman harcattırıcılar” alt boyutları ile “genel zaman yönetimine” ilişkin görüşlerini gösteren t testi sonuçları	66
Tablo 20: İlköğretim okulu öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre, “zaman planlaması”, “zaman tutumları”, “zaman harcattırıcılar” alt boyutları ile “genel zaman yönetimine” ilişkin görüşlerini gösteren t testi sonuçları	68
Tablo 21: İlköğretim okulu öğretmenlerinin okul türü değişkenine göre, “zaman planlaması”, “zaman tutumları”, “zaman harcattırıcılar” alt boyutları ile “genel zaman yönetimine” ilişkin görüşlerini gösteren t testi sonuçları	71
Tablo 22: Öğretmenlerin kıdem (hizmet yılı) değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	73
Tablo 23: Öğretmenlerin kıdem (hizmet yılı) değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	74
Tablo 24: Öğretmenlerin kıdem (hizmet yılı) değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüşlerini gösteren LSD testi istatistik bilgileri	74
Tablo 25: Öğretmenlerin kıdem (hizmet yılı) değişkenine göre “zaman tutumları” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	76
Tablo 26: Öğretmenlerin kıdem (hizmet yılı) değişkenine göre “zaman tutumları” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	76
Tablo 27: Öğretmenlerin kıdem (hizmet yılı) değişkenine göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	77
Tablo 28: Öğretmenlerin kıdem (hizmet yılı) değişkenine göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	77
Tablo 29: Öğretmenlerin hizmet yılı (kıdem) değişkenine göre genel zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	78
Tablo 30: Öğretmenlerin kıdem (hizmet yılı) değişkenine göre genel zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	78
Tablo 31: Öğretmenlerin kıdem (hizmet yılı) değişkenine göre genel zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini gösteren LSD testi istatistik bilgileri	79
Tablo 32: Öğretmenlerin eğitim durumu değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	81

Tablo 33. Öğretmenlerin eğitim durumu değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	81
Tablo 34. Öğretmenlerin eğitim durumu değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüşlerini gösteren LSD testi istatistik bilgileri	81
Tablo 35. Öğretmenlerin eğitim durumu değişkenine göre “zaman tutumları” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	82
Tablo 36. Öğretmenlerin eğitim durumu değişkenine göre “zaman tutumları” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	83
Tablo 37. Öğretmenlerin eğitim durumu değişkenine göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	83
Tablo 38. Öğretmenlerin eğitim durumu değişkenine göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	84
Tablo 39. Öğretmenlerin eğitim durumu değişkenine göre genel zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	84
Tablo 40. Öğretmenlerin eğitim durumu değişkenine göre genel zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	85
Tablo 41. Öğretmenlerin eğitim durumu değişkenine göre genel zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini gösteren LSD testi istatistik bilgileri	85
Tablo 42. Öğretmenlerin kadro durumu değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	86
Tablo 43. Öğretmenlerin kadro durumu değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	87
Tablo 44. Öğretmenlerin kadro durumu değişkenine göre “zaman tutumları” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	87
Tablo 45. Öğretmenlerin kadro durumu değişkenine göre “zaman tutumları” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	88
Tablo 46. Öğretmenlerin kadro durumu değişkenine göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	88
Tablo 47. Öğretmenlerin kadro durumu değişkenine göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	89
Tablo 48. Öğretmenlerin kadro durumu değişkenine göre genel zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	89
Tablo 49. Öğretmenlerin kadro durumu değişkenine göre genel zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	89

Tablo 50. Öğretmenlerin zamanı iyi değerlendirmeyeyle ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	90
Tablo 51. Öğretmenlerin zamanı iyi değerlendirmeyeyle ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	91
Tablo 52. Öğretmenlerin zamanı iyi değerlendirmeyeyle ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüşlerini gösteren LSD testi istatistik bilgileri	91
Tablo 53. Öğretmenlerin zamanı iyi değerlendirmeyeyle ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre “zaman tutumları” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	93
Tablo 54. Öğretmenlerin zamanı iyi değerlendirmeyeyle ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre “zaman tutumları” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	93
Tablo 55. Öğretmenlerin zamanı iyi değerlendirmeyeyle ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre “zaman tutumları” hakkındaki görüşlerini gösteren LSD testi istatistik bilgileri	94
Tablo 56. Öğretmenlerin zamanı iyi değerlendirmeyeyle ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri.....	95
Tablo 57. Öğretmenlerin zamanı iyi değerlendirmeyeyle ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	95
Tablo 58. Öğretmenlerin zamanı iyi değerlendirmeyeyle ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşlerini gösteren LSD testi istatistik bilgileri	96
Tablo 59. Öğretmenlerin zamanı iyi değerlendirmeyeyle ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre “genel zaman yönetimi” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik bilgileri	97
Tablo 60. Öğretmenlerin zamanı iyi değerlendirmeyeyle ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre genel zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi istatistik bilgileri	97

Tablo 61. Öğretmenlerin zamanı iyi değerlendirmeyele ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre genel zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini gösteren LSD testi istatistik bilgileri	98
Tablo 62. Öğretmenlerin branş değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik sonuçları	100
Tablo 63. İlköğretim okulu öğretmenlerin branş değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) Sonuçları.....	101
Tablo 64. Öğretmenlerin branş değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüşlerini gösteren LSD testi istatistik sonuçları	101
Tablo 65. Öğretmenlerin branş değişkenine göre “zaman tutumları” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik sonuçları	103
Tablo 66. İlköğretim okulu öğretmenlerin branş değişkenine göre “zaman tutumları” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) Sonuçları.....	103
Tablo 67. Öğretmenlerin branş değişkenine göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik sonuçları.....	104
Tablo 68. İlköğretim okulu öğretmenlerin branş değişkenine göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) Sonuçları.....	105
Tablo 69. Öğretmenlerin branş değişkenine göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşlerini gösteren LSD testi istatistik sonuçları	105
Tablo 70. Öğretmenlerin branş değişkenine göre genel zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini gösteren betimsel istatistik sonuçları	107
Tablo 71. İlköğretim okulu öğretmenlerin branş değişkenine göre genel zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini gösteren tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) Sonuçları.....	108
Tablo 72. Öğretmenlerin branş değişkenine göre genel zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini gösteren LSD testi istatistik sonuçları.....	108

GİRİŞ

Kelime anlamı olarak zaman, “olayların geçmişten bugüne gelip geleceğe doğru birbirini takip ettiği kesintisiz bir süreçtir” (Smith, 2007: 24). Zaman, “Tasarruf edilemeyen, ödünç alınamayan, kiralanamayan, satın alınamayan, çoğaltılamayan, sadece kullanılan ve kaybedilen aktifimiz veya varlığımızdır” (Akgemci vd., 2003: 32). Kişilerin zamanının alınıp satılan bir özellik taşıması, zamanı diğer kaynaklardan farklı kılmaktadır (Gümüş, 2002: 384). Bu durumda zaman, herkesin her gün aynı miktara sahip olması açısından benzeri olmayan bir kaynaktır (Jandt, 1998: 82).

Günümüz toplumlarında, yaşamın hızlı temposu içerisinde bireylerin söz konusu değerli kaynağı etkili bir biçimde kullanma şansları giderek azalmaktadır. Öncelikle insanlardan beklenen ve karşılanması istenen konular, her yıl bir önceki yıla oranla artmakta ve örgütler, çalışanlarından her geçen gün daha fazla konuda talepte bulunmaktadır. Bunun yanı sıra çalışma yaşamı giderek daha karmaşıklaşmakta, iş ortamını etkileyen göstergeler artmaktadır. Tüm bu değişimler belirli bir yere kadar tolere edilebilmektedir, fakat değişim hızının da kendi içinde artıyor olması, belli bir noktada zamanın yetersizliği gerçeğini ortaya çıkarmaktadır (Uluşahin, 1999: 5).

Çağımızda zaman yetersizliği, hemen hemen bütün insanların ortak problemidir. Özellikle profesyonel çalışma içindekiler, sınırlı zamanda birçok işi yapmak durumundadırlar. Belli bir sürenin sonunda yapılması gerekli işlerin bitirilememiş olması, insanları zamanı değerlendirme konusunda tekrar düşünmeye sevk etmektedir (Erdem vd., 2004: 1). Çağımızın teknoloji çağı olması nedeniyle insanlar üretkenlikte zaman ile yarışmaktadırlar ve zaman günümüz insanları için çok önemlidir. İnsanlar küresel enformasyon ve teknoloji çağının yaşattığı yoğun tempo altında gerçekten en çok zamanı yeterli derecede kullanamadıklarından ve değerlendiremediklerinden yakınmaktadırlar. Artık insanlar gerek kişisel yaşamlarında gerekse iş yaşamlarında zamanı kovalar durumdadırlar. Oysa çok az insan, zamanı iyi kullanmak yönünde çaba göstermektedir (Özdemir, 2006: 1). Peltekoğlu, zamanın hiç durmadan akmasını ve geçen “an”ı tekrar yaşamının imkânsızlığını, zamanı iyi kullanmanın ve ona hâkim olmanın gerekliliğini en temel neden olarak açıklamaktadır (Tengilimlioğlu vd., 2003: 4). Napoleon Bonaparte ise zamanın önemini şu sözlerle vurgulamaktadır: “Bir yeri tekrar ele geçirebiliriz, ama zamanı asla” (Greene, 2000:418, akt. Özdemir, 2006: 50).

Zaman konusunda insanların farklı algulamalar içerisinde olduklarını, bu konuda söylenen deyimlerden ve atasözlerinden çıkarabiliriz. “*Zaman, her şeyin ilacıdır*” derken geçen zamana karşı kayıtsız kalınması gibi bir yargıya varılabilmekteyken, “*vakit nakittir*” sözünde zamanın asla boşa harcanmaması gereken bir kaynak olduğuna vurgu

yapılmaktadır. Bu da bizi, zamanın algılanmasının göreceli olduğu sonucuna götürmektedir. Zaman ölçülebilir ve doğrusaldır ama zamanın her insan için ifade ettiği anlamlarda farklılıklar yaşanabilmektedir. “*Zaman öldürmek*” deyimini kullandığımız faaliyetlerimizde bizim için hiçbir anlam ifade etmeyen birkaç saat, işimizle ilgili olarak aldığımız ve uygulamak zorunda olduğumuz kararlar açısından ele alındığında başarı ile başarısızlık arasındaki ince çizginin hatlarını oluşturacaktır. Bu noktada “*Keşke birkaç saatim daha olsaydı da kararımı, konuyu daha iyi inceleyerek verebilseydim*” demek için artık çok geçtir. Bir başarısızlık durumunda, o kararı alana kadar geçen süre içerisinde boşa harcadığımız zaman birimleri, adeta gözlerimizin önünden resmigeçit yaparak geçeceklerdir (Özçelik, 2006: 1).

Çalışmanın buraya kadar olan kısmında anlatıldığı gibi zaman, hayatımızda oldukça önemi olan, yaptığımız işler ve çalışmalar üzerinde baskı oluşturan, bizi süratle çalışmaya sevk eden bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu da zamanı yönetmekte ustalık isteyen belli teknikleri bilerek hareket etmeyi gerektiren bir durum ortaya çıkarmaktadır (Özçelik, 2006: 38–39). Bu nedenle zamanı en iyi şekilde değerlendirmek düşüncesi “*Zaman Yönetimi*” kavramını karşımıza çıkarmaktadır. Zaman yönetimi, gereksiz işleri ayırmayı, verimliliği artırmayı, uzun sürede yapılan işlerin daha kısa sürede yapılmasını ve sınırlı zaman içinde nitelikli işlerin yapılmasını amaçlamaktadır.

Her şeyden önce akla gelen sorulardan biri, “Zaman, gerçekten yönetilebilir mi?” sorusudur. Aslında zaman, soyut bir olgu ve gerçek olup, bir insanın zamanın akışını durdurması, zamana müdahalede bulunması mümkün değildir. Ancak insan, yaşamındaki olayları kontrol altına alarak, yani kendini yöneterek zaman kazanabilir, zamanı etkili bir biçimde değerlendirebilir (Can, 2005: 313).

1970’lerin sonlarına gelinmeden önce zaman yönetimi tabiri çok bilinmezdi. 1980’lerin başına gelindiğinde yöneticiler, zamanı yönetilmesi gereken bir kaynak olarak görmeye başlamışlardı (Jandt, 1998: 78). Bu doğrultuda zaman yönetimi, yönetim süreçleriyle yakından ilgili bir kavram olarak karşımıza çıkmıştır. Yönetim süreçleri olan “planlama, örgütlenme, yürütme, eşgüdüm, denetim” süreçlerinin her birinin zaman boyutu söz konusudur ve başarılı sonuçlara ulaşabilmek, ancak zaman yönetimiyle mümkündür (Sadık vd., 2008: 159).

Zaman yönetimi, aslında bir öz yönetimdir; yaşadığımız olayların kontrolünü sağlamaktır; bireyin kendisini yönlendirerek olayları yönetmesidir. Yaşadığımız olayların ne kadarı bizim istediğimiz gibi gerçekleşiyor? Ne kadarının oluşmasını biz bekleyebiliyoruz? Olayların meydana gelmesindeki etkilerimiz nelerdir? Bütün bu soruların cevabı bizim zamanımızı yönetebilmedeki başarımızı göstermektedir (Güçlü, 2001: 89). Bu nedenle zaman yönetimi, doğru kararı doğru zamanda vererek başlar (Erkılıç, 2005. 124).

Zaman yönetiminin uygulamalarına bakıldığında şu an teknoloji üreten birçok dünya firmasının yakın geçmişte zaman yönetimi çalışmalarını verimlilik ile birlikte uygulamaya

koyduklarını görüyoruz. Firmalarda olduğu gibi eğitim kurumlarında da “*Zaman Yönetimi*” konusu ile ilgili çalışmaların 2000’li yıllardan sonra hızla yapılmaya başlandığını görüyoruz. Bu durum zamanın ne kadar değerli olduğunu, yanlış kullanıldığında büyük kayıplara sebep olduğunu, doğru planlanıp kullanıldığında da büyük getiriler sağladığını göstermektedir. Hayatın her aşamasında etkili olan zaman kavramı günümüzde eğitimi de derinden etkilemeye başlamıştır (Özçelik, 2006: 38, 39, 41). Eğitim alanında zaman yönetimi veya zamanı etkili kullanmanın ön koşulu, planlamadır. Çünkü geçen zamanı geri getirmek mümkün olmadığı gibi, telafisi de mümkün değildir. Bu nedenle hataların ve eksikliklerin minimuma indirilmesi, planlı olmayı gerektirmektedir (Durukan ve Öztürk, 2005: 162). Göreve yeni başlayan öğretmenler için bu husus oldukça zordur. Dersin işlenişi için gereken sürenin belirlenmesi, dersin dağılmasına ve amaçtan uzaklaşmasına engel olur. Bu nedenle öğretmen, zaman planlamasına yardımcı olması için plana gereken önem vermelidir (Özçelik, 2006: 37).

Eğitim kurumlarının temel özelliği, insan ilişkilerine dayalıdır. Yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler, okulların üç önemli insan kaynağını oluşturur. Herkes, kendi amaçları doğrultusunda zamanı kullanmaktadır. Örneğin “bir öğrenci için zamanın kullanılmasında "kitap okuma, proje teslimi" önemli iken, bir okul yöneticisi için "örgütteki işlerin planlanması, toplantılara katılma" önemlidir” (Alay ve Koçak, 2003: 4). Öğretmenler için ise bir akademik dönemde yapmak istedikleri önemlidir. Eğitimde, zaman yönetiminin önemi burada ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle öğretmenler, öğrenciler, her dönemde büyük bir çabanın içindedir. Bu sebeplerden dolayı öğretmenler, zamanlarını ne kadar verimli kullanırlarsa, ne kadar başarılı planlar yaparlarsa kendi başarılarının yanında öğrencilerinin de başarılarını sağlayacaklardır.

Öğretmenler, hizmet yılları boyunca öğrenci, öğrenci velisi ve yöneticiler derken büyük bir koşuşturma ve stres içinde yaşamaktadırlar. Öğrencileriyle birlikte büyük bir yarış içine giren öğretmenlerin, etkili ve verimli çalışma sistemini, yeteri derecede kavramaya ne kadar muhtaç oldukları açıktır. Eğitimde, zaman yönetiminin önemi burada ortaya çıkmaktadır. Zamanın nereye harcandığı konusunda günlük olarak bilgi toplanması, bu bilgilerin analiz edilerek zaman kullanma sorunlarının belirlenmesi ve sorunlara çözüm bulunması gerekmektedir (Erdul, 2004: 1). Başarılı bir zaman yönetiminin, çok çalışmakla değil; etkili, amaçlara yönelik verimli bir çalışmayla sağlanacağı bir gerçektir (Silahtaroglu, 2004). Bu durumda zaman yönetimi, bütün eğitim kurumlarında; hedeflere belirlenen sürelerde ulaşılp ulaşılmadığını kontrol etmede çok önemlidir. Bu nedenle öğretmenlerin geleceğe yönelik planlar ve bu planlara uygun yönlendirmeler yapabilmeleri için zamanı iyi değerlendirmeleri

gerekmektedir. Eğer öğretmenler gerek kişilik yapılarından kaynaklanan, gerekse işten ve çevreden kaynaklanan nedenlerden dolayı zamanlarını etkin ve verimli bir şekilde kullanamıyorlarsa eğitimde aksamalar olacaktır. Kullanılmayan ya da boşa akıp giden zamanın yerini doldurmak mümkün değildir. Bu nedenle her öğretmen başarıya ulaşmak için zamana hükmetmeli ve onu verimli bir şekilde kullanmalı, boşa gidecek olan her zamanı iyi değerlendirmelidir. O halde gelecek nesillerin yetişmesindeki rolleri düşünöldüğünde öğretmenlerin, zamanlarını etkili yönetmeleri ve zaman planlama tekniklerini kullanmaları, (hem kişisel hem de çalışma hayatında kişinin zamanını etkin kullanmasını engelleyen) zaman tuzaklarından olabildiğince uzak durmaları, eğitimde başarıyı da beraberinde getirecektir.

Geçen on yıllarda yapılan araştırmalara göre, “zaman yönetimi”nin önemi üzerinde önemle durulmakta ve farklı alanlarda çalışmalar yapılmaktadır (Erdul, 2005; Silahtaröğlu, 2004; Eldeleklioğlu, 2008; Yavuz ve Sönböl, 2002; Karaoğlan, 2006; Demirtaş ve Özer, 2007). Örneğın, Erdul (2005), üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerileri ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiş. Silahtaröğlu (2004), genel olarak zamanın önemine değinmiş olup bilim alanında faaliyet gösteren akademisyenler içinde değeriğini belirterek, akademisyenlerin zaman yönetimi ve kullanımı ile ilgili bir çalışma yapmıştır. Farklı branş ve alanlarda bu konu ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Karaoğlan (2006), çalışmasında zamanın önemine değinmiş ve ölkemizin önde gelen başarılı şirketlerinin üst düzey yöneticilerinin kişisel ve yönetsel zamanlarını nasıl kullandıkları ve bunun şirket başarısı üzerindeki etkilerini irdelemek, bu yolla ölkedeki diğer şirketlerin üst düzey yöneticilerine bir model oluşturabilmek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Bunlara ek olarak, Paşa (2001), benzer şekilde işletmelerde yönetici konumunda bulunan kişilerin zamanı ne ölçüde verimli kullandıkları ve kullanırken etkin zaman yönetimi tekniklerinden faydalanıp faydalanmadıklarını incelemiştir. Yapılan araştırmalarda farklı değişkenlerle zaman yönetimi arasındaki ilişkiler incelenmiş ve çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca sağlık bilimlerinde Ançel (1996), çalışmasında hemşirelik ile zaman arasındaki ilişkiyi verimlilik açısından incelemiştir.

Özellikle mevcut zaman yönetimi ile ilgili bazı çalışmalarda, eğitim alanında yapılan araştırmalardan bir kısmı yüksek öğrenim düzeyindeki öğrencilere uygulanmış (zaman yönetimi becerileri ile akademik başarı, kaygı düzeyleri gibi faktörler arasındaki ilişkiler) bir kısmı da ergenlerin zaman yönetimi becerileri ya da ilköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinde iş doyumunu, denetim odağı, demografik özellikler gibi faktörler arasındaki

ilişkiler incelenmiştir (Alay ve Koçak, 2003; Dikmetaş, Erdem, ve Pirinçci, 2004; Bay, Gençdoğan, Tuğluk, 2005; Eldeleklioğlu, 2008; Yavuz ve Sünbül, 2002).

Sonuç olarak; bu çalışmada, her geçen gün daha çok önem kazanan “*zaman*” kavramının öğretmenler tarafından nasıl algılandığının saptanması; elde edilen bulgular çerçevesinde, ilköğretim I. ve II. kademe öğretmenlerinin zaman yönetimi konusundaki uygulama ve becerilerinin ortaya konmasıdır. Başka bir ifadeyle öğretmenlerin zamanı ne derece etkili kullandıkları ölçülmek istenmiştir. Bu araştırma, öğretmenlerin, zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini ortaya çıkararak; bunların ışığında öğretmenleri, zamanlarını kullanma konusunda bilinçlendirmek, zamanlarını etkin yönetmeleri için yol göstermesini hedeflemektedir. Aynı şekilde, öğretmenlerin hem mesleklerinde hem de sosyal hayatta, zamanın olabildiğince verimli kullanılmasıyla başarılı olacakları muhakkaktır. Ayrıca bu çalışma ile öğretmenlerin zaman yönetimi hakkındaki bilgi ve becerilerinin ölçülerek yapılan yanlışların ve eksikliklerin düzeltilmesi için tavsiyelerde bulunulması amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı ilköğretim okulu I. ve II. Kademe öğretmenlerinin [Okul Öncesi öğretmeni, Sınıf öğretmeni, Matematik öğretmeni, Türkçe öğretmeni, Fen Bilgisi öğretmeni, Sosyal Bilgiler öğretmeni, Resim-İş öğretmeni, Müzik öğretmeni, İngilizce öğretmeni, Teknoloji ve Tasarım öğretmeni, Beden Eğitimi öğretmeni, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni, Bilişim (Bilgisayar) Teknoloji öğretmeni] genel zaman yönetimine (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) ilişkin görüşlerini belirlemek ve cinsiyet, kıdem, branş, eğitim durumu, çalışılan okul türü, medeni durum, kadro durumu ve zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma gibi değişkenlerin öğretmenlerin zaman yönetimi becerilerine etkilerini incelemektir.

2. PROBLEM CÜMLESİ

İlköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerinde; “cinsiyet”, “medeni durum”, “çalışılan okul türü”, “kıdem (hizmet yılı)”, “eğitim durumu”, “kadro durumu”, “zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma düzeyi”, “branş” değişkenleri yönünden anlamlı farklılık var mıdır?

3. ALT PROBLEMLER

Yukarıdaki temel problem çerçevesinde şu sorulara yanıt aranacaktır:

1. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin zaman yönetimine (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) ilişkin görüşleri nasıldır?
2. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “cinsiyet” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?
3. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “medeni durum” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?

4. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “çalışılan okul türü” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?
5. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “kıdem (hizmet yılı)” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?
6. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “eğitim durumu” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?
7. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “kadro durumu” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?
8. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma düzeyi” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?
9. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “brans” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?

4. HİPOTEZLER

1. Öğretmenlerinin zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşleri yüksek düzeydedir?

2. Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde cinsiyete bağlı anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark bayan öğretmenler lehinedir.

3. Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde medeni duruma bağlı anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark evli öğretmenler lehinedir.

4. Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde okul türüne bağlı olarak anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark özel okullarda çalışan öğretmenler lehinedir.

5. Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde kıdeme (hizmet yılı) bağlı anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark 26 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenler lehinedir.

6. Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde eğitim durumu değişkenine bağlı anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark yüksek lisans yapmış öğretmenler lehinedir.

7. Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde kadro durumuna göre anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark kadrolu öğretmenler lehinedir.

8. Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark ilgili yayın okuyan öğretmenler lehinedir.

9. Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde branşa göre anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark sınıf öğretmenleri lehinedir.

5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Zaman yönetimi ile ilgili yapılan çalışmalarda, araştırmacılar; akademisyenlerin, zaman yönetimine karşı olumlu görüşler sergilediklerini; üniversite öğrencileriyle, lise öğrencileriyle ve öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmada zaman yönetimi becerilerinin yüksek olduğunu ve genel zaman yönetiminde cinsiyet faktörünün etkili olduğunu saptamışlardır. Ama bazı üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin “orta” düzeyde olduğu belirtilmiş ve zaman yönetimi becerilerinin de cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ek olarak,

üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi davranışları, genel olarak “orta” düzeyde çıkmıştır. Benzer şekilde üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmada, “zamanı verimli değerlendirme” değil de daha çok “zaman geçirme” anlayışının hâkim olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin ise cinsiyet ve kıdemleri ile zaman yönetimi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır (Ağaoğlu ve Kesim, 2005; Alay ve Koçak, 2003; İşcan, 2008; Erdul, 2005; Eldeleklioğlu, 2008; Demirtaş ve Özer, 2007; Erdem, Pirinçci ve Dikmetaş, 2004; Fidan, Latif ve Uçkun, 2005; Yavuz ve Sünbül, 2002). Bu araştırma da ilköğretim okulu öğretmenleri ile yapılmıştır. Bu çalışmada, ilköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimi hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Ayrıca bu çalışma, öğretmenlerin hem iş hem de kişisel yaşamlarıyla yakından ilgilidir. Bu sebeple bu araştırma, kapsamı bakımından diğerlerinden ayrılmaktadır. Diğer yandan, öğretmenlerin zaman yönetimi ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi, öğretmenlik mesleğinin doğası gereği önemlidir. Çünkü Kocabaş ve Erdem’e (2003) göre, öğretmenlerin planlama, örgütleme, yönlendirme, koordine etme, denetleme gibi bazı fonksiyonları kendi işleri ya da içinde buldukları eğitim örgütlerinin işleri için uygulamaları, zaman yönetimi açısından önemlidir (akt. Demirtaş ve Özer, 2005). Bunun yanında öğretmenlik, planlı olmayı, zamanı iyi yönetmeyi, zamanı verimli kullanmayı, olabildiğince zaman tuzaklarından uzak durmayı gerekli kılan bir meslektir. Bu nedenle öğretmenlerin, zaman yönetimi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi, öncelikle öğretmenlerin bu konuda kendilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak; dolaylı olarak da yetiştirdikleri öğrencilerin zaman yönetimi becerilerini geliştirmelerine ve öğrenme başarılarına katkıda bulunacaktır.

6. SAYITLILAR

1. Kullanılan ölçek, ilköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini ölçebilecek niteliktedir.
2. Araştırmaya katılan İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin, çalışmada kullanılan veri toplama araçlarını içtenlikle yanıtlamışlardır.

7. SINIRLILIKLAR

1. Araştırma 2008–2009 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi ile sınırlıdır.
2. Araştırma öğretmen görüşleriyle sınırlıdır.

3. Araştırma, Denizli İli Merkez İlköğretim okulları ile sınırlıdır.
4. Araştırma, Zaman Yönetimi Envanteri ve Kişisel Bilgi formunun ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

8. TANIMLAR

Zaman: Türk Dil Kurumu sözlüğünde “Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit” olarak tanımlanmaktadır.

Zaman yönetimi: Neyi, niçin ve ne zaman yapacak olmayı bilmek ve günlük hayatın akışını bu ilkeye göre planlamaktır, olayların veya oluşumların kontrol edildiği bir süreçtir. (Deniz, 2004: 154). Yani, amaçlara ulaşmada zamandan verimli bir şekilde yararlanma disiplini; kişinin kendisini zamana bağlı olarak yönetmesidir, diyebiliriz.

Zaman planlaması: Önceden yapılacaklarının, zaman takvimi çerçevesinde tasarlanmasıdır, zamanın en iyi şekilde yönetilmesidir.

Zaman tutumu: Zamanın verimli ve etkin bir şekilde kullanılmasıdır.

Zaman harcattırıcılar: Plansızlık, acelecilik, kararsızlık, olaylara karşı güvensizlik gibi zamanı verimli kullanmayı engelleyen etkenlerdir.

İKİNCİ BÖLÜM

Bu bölümde zaman, zaman yönetimi, zamanın önemi, zaman türleri, zaman çeşitleri, zaman yönetiminde farklı yaklaşımlar, zaman yönetimi karşısındaki engeller, eğitimde zaman yönetimi ve yapılan bazı araştırmalara yer verilmektedir.

KURAMSAL ÇERÇEVE VE ZAMAN YÖNETİMİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1. ZAMAN KAVRAMI

İnsanoğlu, zaman olgusunun varlığını ve bu olguyu yaşarken, düşünürken, eylemde bulunurken zamanın akıp gittiğini medeniyet öncesi zamandan bugüne her zaman farkında olmuştur. İnsanlar zamanı ve yapılan işleri kontrol altına almak adına, gecenin gündüze, gündüzün geceye dönüşümünü değerlendirmişler ve güneşten yararlanarak güneş saatini kullanmışlardır (Kılıç, 2008: 3).

Yüzyıllardır filozoflar ve bilgeler, zamanı açıklamak için büyük çabalar harcamışlardır. Sir Isaac Newton, zamanın mutlak olduğunu, evren var olsa da olmasa da oluştuğunu söyler. Leibnitz ise “Zaman kendi başına bir varlık değil, yalnızca olayların sırasıdır.” diyerek Newton’un tanımını altüst etmiştir. Albert Einstein da Leibnitz gibi “Zamanı, olayların sıralanışına göre ölçeriz, bu olayların dışında, bağımsız bir varlığı yoktur” demiştir (Smith, 2007: 24).

Zaman, her gün ve her an yaşadığımız ama üzerinde fazla düşünmediğimiz, hatta tam olarak ne olduğunu bile pek bilmediğimiz bir olgudur (Özdemir, 2006: 49). Peki, zaman var mı? Zaman nerededir? Ve bir yere sahip midir? Felsefecilere göre, zaman “hiç” değildir. Yani, zaman vardır (Heidegger, 2001: 24). Passig’e (2005) göre, zaman, hepimizin hissettiği ama dokunamadığı, geri dönüşü olmayan yaşantımızdaki en önemli, aynı zamanda tanımlanması zor ve soyut bir kavramdır (Eldeleklioğlu, 2008: 657).

Türk Dil Kurumu sözlüğünde “Zaman; bir işin, bir oluşun geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit” olarak tanımlanmaktadır. Bunun yanında çeşitli bilim

dallarındaki düşünörlere göre, zaman kavramı farklı açılardan ele alınarak tanımlanmaya çalışılmıştır (Akgemci vd., 2003: 3).

Diğer taraftan Smith (2007)'e göre “*Zaman, olayların geçmişten bugüne gelip geleceğe doğru birbirini takip ettiği kesintisiz bir süredir*” (syf.24).

Zaman, “Tasarruf edilemeyen, ödünç alınamayan, kiralanamayan, satın alınamayan, çoğaltılamayan, sadece kullanılan ve kaybedilen aktifimiz veya varlığımızdır.” (Akgemci vd., 2003: 32). Zaman, herkesin eşit olarak sahip olduğu, fakat aynı şekilde kullanamadığı son derece değerli, eşsiz bir kaynaktır (Karaoğlan, 2006: 30). Kişilerin zamanının alınıp satılan bir özellik taşıması, zamanı diğer kaynaklardan farklı kılmaktadır (Gümüş, 2002: 384). Yani, zaman, herkesin her gün aynı miktara sahip olması açısından benzeri olmayan bir kaynaktır (Jandt, 1998: 82).

Türkçede zamanla ilgili özdeyişlerden “Vakit nakittir” biçiminde ifade edilen özdeyişin bir benzeri, Batı toplumlarında “Zaman paradır” şeklinde ifade edilmiştir. Bu sözlerle zamanın para kadar değerli bir kaynak oluşu anlatılmaktadır. Zaman kaynağının algılanış ve kullanılış biçimi, költörlere ve toplumlara göre değişebilir. Geleneksel toplumlarda zaman, esnek bir kaynak olarak algılanır. Zaman öldürmek, zamanı boş uğraşlarla geçirmek, zamanın geçmediğinden yakınmak, geleneksel toplumlarda yaygın olarak görülür. Oysa gelişmiş toplumlarda zaman, oldukça mekanik bir süreç olarak algılanmakta, dakika ve saniyelere bölünerek planlanmakta, belli işlerin belli bir zaman diliminde gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir (Can, 2005: 312).

İnsan yaşantısı çok yönlü ve çok çeşitli eylemlerle doludur. Eylemin değeri de çoğu kez zamanla ölçölür. İşlerin zamanında başlaması, bitmesi, işe zamanında gelme ve gitme, söz verme, insan ve diğer varlıkların gelişimi hep zamanla değerlendirilir. Zaman ne başka bir şeyle değiştirilir, ne durdurulabilir, ne de geriye doğru işletilebilir. Zamanı iyi düzenleyemeyen bir insan kaçınılmaz olarak stres altındadır. Zamansızlıktan şikâyet edenler, büyük çoğunlukla zamanlarını nasıl kullanacaklarını bilmeyenlerdir. Zamanı kontrol edememek, hayatı kontrol edememektedir (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998: 225, akt, Paşa, 2001: 4). Drucker, şu gözlemlerde bulunuyor: “*Eğer zaman doğru yönetilmiyorsa, hiçbir şey yönetilmiş sayılmaz.*” (Mackenzie, 1985: 14).

2. ZAMAN YÖNETİMİ KAVRAMI

Yönetim konusunda günümüzde en çok üzerinde durulması gereken kavramlardan biri de şüphesiz zaman yönetimidir (Özdemir, 2006: 5). 1970'lerin sonlarına gelinmeden önce zaman yönetimi tabiri çok bilinmezdi. 1980'lerin başına geldiğinde yöneticiler, zamanı yönetilmesi gereken bir kaynak olarak görmeye başlamışlardı (Jandt, 1998: 78). Zaman

yönetimi, ilk kez meşgul yöneticilerin zamanlarını daha iyi organize etmelerine yardımcı olmak üzere bir eğitim aracı olarak Danimarka'da doğup dünyaya yayılmıştır (Güçlü, 2001: 88). Bu doğrultuda zaman yönetimi, yönetim süreçleriyle yakından ilgili bir kavramdır. Yönetim süreçleri olan “planlama, örgütleme, yürütme, eşgüdüm, denetim” süreçlerinin her birinin zaman boyutu söz konusudur ve başarılı sonuçlara ulaşabilmek, ancak zaman yönetimiyle mümkündür (Sadık vd., 2008: 159).

Çağımızda zaman yetersizliği, hemen hemen bütün insanların ortak problemidir. Özellikle profesyonel çalışma içindekiler, sınırlı zamanda birçok işi yapmak durumundadırlar. Belli bir sürenin sonunda yapılması gerekli işlerin bitirilememiş olması, insanları zamanı değerlendirme konusunda tekrar düşünmeye itmektedir. Bu yüzden günümüzde zaman yönetimi konusu, kişisel gelişim konuları içinde liste başı olmaya devam etmektedir (Erdem vd., 2004: 1). Her şeyden önce akla gelen sorulardan biri, “Zaman, gerçekten yönetilebilir mi?” sorusudur. Aslında zaman, soyut bir olgu ve gerçek olup, bir insanın zamanın akışını durdurması, zamana müdahalede bulunması mümkün değildir. Ancak insan, yaşamındaki olayları kontrol altına alarak, yani kendini yöneterek zaman kazanabilir, zamanı etkili bir biçimde değerlendirebilir (Can, 2005: 313).

Zaman yönetimi, eleştiri konusu olan bir kavramdır. Time dergisi yöneticisi Pearson, terimin yanlış kullanıldığını ifade ederek, “Zamanı yönetemeyiz, yalnızca kendimizi zamana göre yönetebiliriz.” demektedir (Josephs, 1997: 8). Çünkü akreple yelkovanın hareketi, bizim denetimimizin dışındadır. Bunlar durmaksızın hareket ederler ve biz ne yaparsak yapalım zaman önceden kararlaştırılmış bir hızla akıp gider. Mesele, saati yönetmek değil, kendimizi zaman içinde yönetebilmektir (Mackenzie, 1985: 15).

Çeşitli kaynaklarda geçen, zaman yönetimiyle ilgili değişik tanımlamalar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Zaman yönetimi, aslında bir öz yönetimdir; yaşadığımız olayların kontrolünü sağlamaktır; bireyin kendisini yönlendirerek olayları yönetmesidir. Yaşadığımız olayların ne kadarı bizim istediğimiz gibi gerçekleşiyor? Ne kadarının oluşmasını biz bekleyebiliyoruz? Olayların meydana gelmesindeki etkilerimiz nelerdir? Bütün bu soruların cevabı bizim zamanımızı yönetebilmedeki başarıımızı göstermektedir (Güçlü, 2001: 89).

Diğer bir tanımlamaya göre zaman yönetimi, herkes için aynı olan belli zaman dilimlerinde kişinin veya örgütün kendini zaman içinde yönetmesidir (Tengilimlioğlu vd., 2003: 3).

Zaman yönetimi, “amaç ve hedeflere ulaşmak için zamanın verimli kullanılmasıdır” (Uğur ve Kutlu, 2005: 359).

Zaman yönetimi, bir anlamda önceliklerin yönetilmesinden başka bir şey değildir (Peters, 1993: 66. akt, Akgemci vd., 2003: 117).

Yapılan tanımların ışığında, Albernathy'nın belirttiği gibi zaman yönetimini, herkesin bilmesi gereken bir öz yetenek olarak tanımlamak mümkündür (Akgemci vd., 2003: 36).

Hepimiz, sürekli olarak işlerimizin yoğunluğundan ve zamanın kısıtlılığından şikâyet ederiz. Bitirmemiz gereken işler, teslim etmemiz gereken projeler, bunlara ek olarak da her gün yapmamız gereken bazı rutin işler vardır. Zaman yönetimi bize boşa geçen anlarımızı daha verimli olarak kullanmamızı ve bu yoğun tempoya ayak uydurmamızı sağlamayı amaçlamaktadır (Sadık vd., 2008: 160). Zaman, insanların çok çalışarak artırebilecekleri bir kaynak değildir. Bu nedenle zaman yönetiminin amacı sınırlı olan zamanı artırmak değil, sınırlı zaman içinde yapılan faaliyetlerin niteliğini artırmaktır (Erdem vd., 2004: 1).

Etkili ve verimli zaman yönetimi, öğretmenler için yeterli olunması gereken, yaşamsal öneme sahip bir yönetim alanıdır (Demirtaş ve Özer, 2005: 1). Zamanın etkin kullanımıyla “bugünün işini yarına bırakma dürtüsü” ortadan kalkmakta ve zaman tuzakları daha iyi denetlenebilmektedir (Özdemir, 2006: 128). Timpe (1987), zaman yönetiminin geliştirilmesinin bireyin üretkenliğini ve genel performansını etkilediğini vurgulamaktadır (Alay ve Koçak, 2003: 3). Özgen ve Doğan'a (1997) göre, hayatın düzenli olması, akışın sorunsuz devamı için zamanı iyi kullanmayı bilmek gerekmektedir (Özbey, 2007: 44). Uğur (2000)'a göre, zamanı etkin yönetmek ya da kullanmak, sahip olunan her saati, her dakikayı belirli bir hedef ve amaç doğrultusunda planlayarak kullanmak anlamına gelmektedir (Özbey, 2007: 44). Zamanı yönetmek kişisel beceri ve kararlılık gerektirir. Verimlilik sağlamak için zamanı bir plan dâhilinde ekonomik olarak kullanmak gerekir. Yaşanan her dakika bir servettir (Karaoğlan, 2006: 40). Zamanı iyi kullanan kişi, sanılanın tersine kendine ait süreyi tek bir konuda yoğunlaşarak değil, “çalışma yaşamı, özel yaşam ve bireysel zevkler gibi” değişik etkinlikler arasında paylaştırılabilen kişidir (Akgemci vd., 2003: 2).

3. ZAMANIN ÖNEMİ

Peltekoğlu, zamanın hiç durmadan akmasını ve geçen “an”ı tekrar yaşamanın imkânsızlığını, zamanı iyi kullanmanın ve ona hâkim olmanın gerekliliğini en temel neden olarak açıklamaktadır (Tengilimlioğlu vd., 2003: 4). Benjamin Franklin “Sevmek, zamanı sevmek demektir. Zaman, hayatın yapıldığı malzemedir.” diyerek zamanın hayatın kendisi olduğunu vurgulamaktadır (Özdemir, 2006: 50). Napoleon Bonaparte ise zamanın önemini şu

sözüyle vurgulamaktadır: “Bir yeri tekrar ele geçirebiliriz, ama zamanı asla.” (Greene, 2000:418, akt. Özdemir, 2006: 50). Kenan (1996), zamanın önemini; herkesin elinde bulunan, kullanabileceği zaman miktarı aynıdır. Çoğumuz, yeterli zamanımız olmadığından yakınıyoruz; ama yine de bakarız ki, içimizden bazıları, aynı süresi içinde diğerlerine göre daha fazla iş yapmayı becerirler. Bunun nasıl olabileceğini kavrayabilmek için zamanı, can alıcı bir mesele olarak belirtmiştir (Demirtaş ve Özer, 2005: 2). Gümüş (2002), zamanı hiçbir ayırım yapmadan bütün insanlara etki eden yegâne kaynak olduğunu söylemiştir.

Zamanın faydasını insanın kabiliyeti ve yeteneği belirler (Güçlü, 2001: 89). Günlük hayatta insanlar zamanın nasıl geçtiğinin farkına varamamaktadırlar. Josephs (1997), bunu en güzel şöyle söyler: “*Günlerimin nasıl geçtiğini anlayamıyorum. Yapmaya vakit bulamadığım o kadar çok şey var ki*” (syf. 7). Ama zamanı fark etmek gerekmektedir. Zaman herkes için olduğuna göre onu en verimli bir şekilde kullanmak gerekmektedir. Yani zaman sistemli ve programlı bir şekilde kullanılmalıdır (Güçlü, 2001: 89). Saat, zaman gibi hiç durmadan çalışır. Ama saat bile bazen geri kalabilir, durabilir. Bütün bireyler, işlerini erteleyebilir. Ama zamanın öyle bir şansı olmamaktadır. Yani zamanı ne durdurabiliriz ne de onun süresini uzatabiliriz. Onun için zamandan en iyi şekilde faydalanmak gerekmektedir.

4. ZAMAN TÜRLERİ

Farklı ortamlara ve kişilere göre zamanın algılanması değişmektedir. Bu farklılık, zaman türlerinde de görülmektedir (Akatay, 2003: 283). Zaman türleri genel bir yaklaşımla üç tür başlık altında toplanmıştır (Akgemci vd., 2003: 8).

4.1. GERÇEK (OBJEKTİF) ZAMAN

Gerçek (objektif) zaman, bazı doğal olaylar ya da saat gibi araçlar yardımıyla ölçülebilen zamandır (Akatay, 2003: 283). Gerçek (objektif) zamanın kaynağı, dünyanın güneş etrafındaki hareketleridir. Bu zaman kavramı, tüm bireyler için sabit ve aynı olarak gerçekleşmektedir (Harung, 1998. akt. Akgemci vd., 2003: 9).

Gerçek (objektif) zamana, zaman yönetimi açısından bakıldığında, yönetilmesi gereken zaman, gerçek zamandır. Faaliyetleri etkileyen plan, program, iş akışı, çalışma ritmi, koordinasyon, işe başlama ve ayrılma, tecrübe gibi rasyonel ve planlanabilir yönetsel

etkinlikler, gerçek zaman içinde gerçekleşir. Yönetilmesi gereken, gerçek zamanındır. Kısaca, saatlerle ifade edilen gerçek zaman dilimlerine daha fazla iş ve etkinlik sığdırmaktır. (Tengilimlioğlu vd., 2003: 17).

4.2. PSİKOLOJİK (SUBJEKTİF) ZAMAN

Psikolojik (sübjektif) zaman, bireyin içinde bulunduğu psikolojik durum ve niteliğine bağlı olarak hissedilen ya da algılanan zamandır (Akatay, 2003: 283). Diğer bir tanımlamaya göre psikolojik (sübjektif) zaman, gerçek zamanın algılanan kısmıdır. Psikolojik zaman, algılanan zamandır. Psikolojik zaman, kişinin içinde bulunduğu psikolojik duruma göre, gerçek zamandan kısa da algılanabilir uzun da. Kişi eğer neşeli ve mutlu ise, psikolojik zaman algısı, gerçek zamandan daha kısa; üzüntülü, mutsuz bir psikolojik durumda olması halinde ise psikolojik zaman, gerçek zamandan daha uzun olacaktır (Tengilimlioğlu vd., 2003: 19).

Öğretmenler, saat zamanıyla amaçlar doğrultusundaki etkinliklerle öğrencilerin yetişmesini sağlarken, bu zamanı öğrenciler, psikolojik zaman olarak nasıl geçtiğini anlayamadan, yani çok çabuk geçti duyu ve anlayışı içerisinde öğrenme yaşantıları kazanırlarsa eğitim ve öğretim faaliyetlerinin nitelikli olduğu ve zamanın çok iyi değerlendirildiği ifade edebilir (Durukan ve Öztürk, 2005: 155).

4.3. BİYOLOJİK (İÇGÜDÜSEL) ZAMAN

Abay'a göre, herkes ve her mevsim için aynı olan gerçek zamandan farklı olarak herkesin biyolojik ritmi (zamanı) kendisine özeldir. Yaşlı ile gencin veya kadın ile erkeğin biyolojik zamanları farklıdır (Özdemir, 2006: 52). Biyolojik zaman, aynı zamanda beden-çevre bütünlüğünün işleyişini de düzenler. Örneğin biyolojik saat, her sabah insanı belli bir saatte uykudan uyandırabilir. Belli saatlerde açlık hissi, belli saatte uyuma ihtiyacı duymasına neden olabilir (Tengilimlioğlu vd., 2003: 20). Gün içinde zihinsel ve bedensel performansın en düşük ve en yüksek olduğu zamanlar vardır. Bunlar vücudun biyolojik ritmini oluştururlar. Bu ritme göre en önemli işleri, performansın en yüksek olduğu zamanda yapmak, önemsizleri daha sonraya bırakmak, zamanı etken kullanmak açısından oldukça önemlidir (Karaoğlan, 2006: 38)

5. ZAMAN YÖNETİMİ ÇEŞİTLERİ

Zaman yönetiminin çeşitleri farklı ortamlara göre değişmektedir. Zaman yönetimi çeşitleri, kişisel ve iş zamanının yönetimi olarak iki başlık altında toplanmıştır (Özdemir, 2006: 71).

5.1. KİŞİSEL ZAMANIN YÖNETİMİ

Kişisel zaman, her bireyin eşit olarak sahip olduğu iş içinde ya da dışında kendisiyle ilgili gerçekleştirdiği faaliyetlere harcadığı zamandır (Paşa, 2001:6). Kişisel zamanın iyi kullanılması, bireyin yaşamını kontrol edebilmesi anlamına gelmektedir. Tüm bunlar bireyin psikolojik olarak sağlıklı gelişebilmesi ve başarılı olması için önemlidir (Eldeleklioğlu, 2008: 661).

Can (2005), kişisel zaman yönetimi davranışlarını şu şekilde sıralamaktadır:

1. Zamanı etkili yönetmek üzere yazılı hatırlatıcılar kullanılması,
2. Hazırlanan yazılı zaman planına uyma ve zamanı yönetme becerisi gösterme (zamanında başlama, zamanlı, saatli iş ve işlemleri bitirme, sonuçlandırarak ilerleme),
3. Etkili zaman yönetiminin yeni tekniklerinin uygulanması,
4. Çalışılan sorunla ilgili çabuk karar verebilme ve başka bir soruna yönelebilme,
5. En verimli saatlerin belirlenerek, önemli işlerin bu saatlerde yapılması,
6. Boş (serbest) zamanlarını kendini yetiştirmek ve geliştirmek üzere değerlendirilmesi,
7. Gerektiğinde öğretmenler arası işbirliğiyle işlerin yapılması (syf. 315).

Son derece önemli bir kaynak olan zamanın iyi kullanılması ve yönetilmesinin yolu, kişisel olarak veya içinde bulunduğumuz örgütlerde sürekli iyileşme ve gelişme sürecinin çalıştırılmasıyla mümkün olmaktadır (Güçlü, 2001: 105).

5.2. İŞ ZAMANININ YÖNETİMİ

Toplumun neredeyse bütün kesimlerinde (yöneticiler, memurlar, işçiler, çiftçiler, ev hanımları vb.) “Zaman yetmiyor, vakit mi var?” şikâyetleri her zaman duyulur. Zaman her

meslekten bireyler üzerine baskı yapan evrensel bir kaynaktır. Çalışma hayatında her insan, zamanını akıllıca planlamak ve kullanmak zorundadır (Yavuz ve Sünbül, 2008: 2).

Fakat temel bilgi ve becerilerin öğrenildiği, daha karmaşık öğrenmelerin alt yapısının olduğu ve her şeyden önce öğrenmeye karşı bir tutumun olduğu ilköğretim yılları daha bir önem kazanmaktadır (Tatar, 2008: 1). Bu nedenle, öğretmenler yalnızca kendi kişisel zamanlarını etkin yönetmekle kalmamalı, aynı zamanda iş zamanının da etkin yönetilmesi ile ilgilenmelidir.

6. ZAMAN YÖNETİMİNDE FARKLI YAKLAŞIMLAR

Covey, genel olarak zaman yönetimiyle ilgili yaklaşımların yaşam kalitesi üzerindeki etkisinin yanında bu yaklaşımların güçlü ve zayıf yönlerini incelemiştir. Zaman yönetimi yaklaşımları sekiz grupta toplanmıştır (Covey, 2007: 356–369). Bunlar aşağıda özetlenmiştir.

6.1. DÜZENLİ YAŞAM (KENDİNİ TOPARLA) YAKLAŞIMI

Zamanı, etkili ve verimli kullanmanın yolu, düzenli çalışmaktır. Bu yaklaşıma göre birey, genellikle üç alandaki düzenleme üzerinde odaklanır. Bunlar, nesnelere düzenlemek, görevleri düzenlemek ve insanları yani iş görenleri düzenlemek (Covey, 2007: 356). Nesnelere düzenleme, çalışılan yer ve gereçlerin bir düzenlilik içinde kullanılmasını içermektedir. İş görenin zamanı etkili kullanması için iş gören çevresini ve nesnelere düzenli kullanmalı, dağınıklıktan sakınmalıdır. Dağınıklık, düzensizlik zamanın yitirilmesine neden olur. Zamanın etkili kullanılması için doğru işlerin doğru sıralanması gerekir. Görevlerin uygun bir biçimde sıralanmaması zamanın yitirilmesine neden olabilir. Bu nedenle görevleri doğru düzenlemek gerekir. Ayrıca, etkili zaman kullanımını amacıyla doğru iş için doğru iş görenin seçilmesi gerekir. Uygun iş görenin seçilmemesi zamanın israfına neden olur verimlilik ve etkililik olumsuz etkilenir (Erkılıç, 2005: 125). Etkili bir sistem oluşturmak, nesnelere ve insanlar arasındaki ilişkileri düzenlemekle mümkün olur (Tengilimlioğlu vd., 2003: 47).

Düzen yaklaşımı, kişisel uygulamayı aşır kurumsal uygulamaya geçer. Bir örgüt zor duruma düştüğünde, yeniden düzenleme, yeniden yapılanma, her şeyi silkeleme ve kendimizi toplama zamanı gelmiştir (Covey, 2007: 357). Bu yaklaşım, öğretmenlerin çalışmalarını

doğru planlaması, okulda kimi işler için öğrencilerin doğru görevlendirilmesi biçiminde olabilir (Erkılıç, 2005: 125).

Güçlü Yanları: Bu yaklaşım bize zaman kazandırır ve daha verimli olmamıza yol açar. Anahtar, giysi ya da kaybolmuş raporları (eşyaları) arayarak zaman yitirmeyiz. Çabalarımızı boşa harcamayız. Düzenleme, zihni açar ve tertip sağlar (Covey, 2007: 357).

Sınırlılıkları: Düzenleme, daha büyük amaçlar için bir araç olmak yerine, başlı başına bir araç haline gelir. Tehlikeli olan da budur. Zamanın büyük bir bölümü üretim yerine planlamaya harcanır. Birçok kişi, planlarla uğraşarak işini yaptığını sanır. Aşırıya gidildiğinde, planlama gücü bir zaafa dönüşür. Aşırı yapılanmış, kılı kırk yaran, esneklikten uzak ve mekanik hale gelebiliriz. Bu, bireyler için olduğu kadar, kurumlar için de geçerlidir (Covey, 2007: 357).

6.2. SAVAŞÇI YAKLAŞIMI (HAYATTA KALMA VE BAĞIMSIZ ÜRETİM)

Savaşçı yaklaşım, kendine ayrılan zamanın korunması ve üretim üzerinde odaklanır. Savaşçı yaklaşım, kendini korumak, yeterince verimli ve bağımsız çalışabilmek amacıyla zamanına sahip çıkmak üzerinde odaklanır (Covey, 2007: 357). Kısaca savaşçı yaklaşım, zaman tuzaklarıyla baş etme yaklaşımıdır.

Güçlü Yanları: Savaşçı yaklaşımın güçlü yanı, zamanımızın sorumluluğunu kişisel olarak üstlenmeye dayalı olmasıdır. Verimli ve bağımsız çalışabilmek için sakin, rahatsız edilmediğimiz bir zamanımız olduğundan, üretebiliriz (Covey, 2007: 358).

Birey kendini yalıtarak farklı iş ve kişilere yönelmek yerine amaca yönelik çalışma alışkanlığı kazanabilir. Özellikle örgütün informal boyutunun insan tüketen dedikodu, çatışmacı ve çıkar grupları ilişkileri zamanın etkili kullanılmasını etkiler. Bu bakımdan bireysel yalıtım, zaman kullanımını etkili kılar. Yalnız kalınarak öz eleştiri yapma, sakin düşünerek yanlışları azaltma ve böylece zamanı daha etkili kullanma olanağı bulunur (Erkılıç, 2005: 126). Bu yaklaşım öğretmenin, kendi mesleğine daha çok odaklanması ve bu suretle kendisini yenilemesi, aşması amacına yönelik olarak kullanılabilir.

Sınırlılıkları: Bu yaklaşım temelde, başkalarını düşman olarak görür. Hayatta kalmayı gözetken bir paradigmadır: Yalıt, tecrit et, sindir. Sınır koy. Hayır de. İnsanları çalışma odandan çıkart. Konuşmanın ortasında telefonu kapat. Bu yaklaşım, istediğimizi yapabilmemiz için insanların yolumuzdan çekilmesini sağlayabilir. Ancak yapmak istediğimiz şey onları da kapsadığında, genelde işbirliğine hiç de yanaşmadıklarını fark

ederiz. Bu korumacı, tecritçi yaklaşım, yaşam kalitesinin karşılıklı bağımlı olduğu gerçeğini göz ardı eder ve çoğunlukla, ancak sorunu katmerleştirmeye yarar (Covey, 2007: 358). Bu nedenle bu yaklaşım kısa vadeli durumlarda kullanıldığında daha fazla etkili olmaktadır.

İnsan istediğini yapabilir; ancak her şeyi yapamaz. Başkalarıyla mücadele, mücadele edeceğimiz insanların sonunu getirmez; ancak etrafımızdaki dost insanların kalmamasına neden olabilir. Bu yüzden savaşçı yaklaşımı insanlardan kaynaklanan zaman tuzaklarından ziyade, işlerden ve kendi alışkanlıklarından kaynaklanan zaman tuzaklarıyla mücadele şeklinde anlamak ve bu şekilde uygulamak daha doğru olacaktır (Tengilimlioğlu vd., 2003: 50).

6.3. HEDEF BELİRLEME YAKLAŞIMI (BAŞARI)

Hedef yaklaşımı temelde, "Ne istediğini bil ve başarmak için çaba harca", der. Uzun, orta, kısa vadeli planlama, hedef saptama, gözünde canlandırma, kendini motive etme ve olumlu bir düşünce tarzı yaratma gibi teknikler içerir.

Güçlü Yanları: Bu, dünya çapında performans gösterenlerin, olimpiik sporcuların yaklaşımıdır, Daha az yeteneğe sahip kişilerin, bedelini ödemeye razı olarak yani kuvvetleri örgütleyerek, enerjiyi yoğunlaştırarak, araya engel girmesine izin vermeyerek daha büyük yeteneklerin performansını aşma gücüdür. Önlerine hedef koyan birey ve kurumların daha başarılı oldukları bir gerçektir.

Sınırlılıkları: Başarı merdivenini tırmanmak için Hedef Yaklaşımını kullanan sayısız kişi vardır. Hedefleri belirleyip, bunlara ulaşabilmek için olağanüstü çaba harcarlar. Ancak istedikleri şeyi elde ettiklerinde, bunun bekledikleri sonucu getirmediğini görürler. Hayat boş, sönmüş bir balon gibi görünür. Hedeflere, ilkelere ve temel ihtiyaçlara dayalı değilse, ulaşmayı olanaklı kılan tek bir hedefe kilitlenme hali, insanları yaşamlarındaki dengesizliğe karşı köreltir (Covey, 2007: 359).

Zamanın etkili kullanılması, belirli bir amaç ve plana bağlı olarak çalışmayı gerektirir. Eğitim süreci, özünde amaçlı ve planlı bir etkinliktir. Bu nedenle bu anlayışın eğitime uyarlanması olanağı yüksektir. Özellikle kısa erimli hedef konularak zamanla bu hedeflere ne derece ulaşıldığı ölçülerek zamanın etkili kullanılıp kullanılmadığı sınanabilir (Erkılıç, 2005: 126).

6.4. ABC YAKLAŞIMI (ÖNCELİKLERİN SIRALANMASI VE DEĞERLERİN BELİRLENMESİ)

ABC yaklaşımı, "istediğinizi yapabilirsiniz, ama her şeyi yapamazsınız", der. Hedef yaklaşımından esinlenir ve buna önemli bir kavram olan ardışıklığı ekler, "Çabalarınızı öncelikle, en önemli işleriniz üzerinde yoğunlaştırın." Değerlerin açıklığa kavuşturulması ve görev sıralaması gibi teknikler içerir.

Güçlü Yanları: Bu geleneksel "önemli işlere öncelik" yaklaşımıdır. Düzen ve ardışıklık sağlar. Günlük yaşamda bu yaklaşım yapılacak işler ile en öncelikli görevler üzerinde odaklanma teşvikini birbirinden ayırt eden bir takım teknikler sunar. Öğretmen, okul ortamında veya bireysel yaşamında da böyle bir sınıflama yaparak kimi işleri erteleyebilir ya da öğrencilere devredebilir.

Sınırlılıkları: Başlıca yanılgısı; değerlerin netleştirilmesi, yaşam kalitesini ilkelerin ve doğal yasaların belirlediği gerçeğini göz ardı etmesidir. Bu ihmal, insanların sık sık doğa yasalarıyla çelişkili değerleri benimseyip bunları izlemelerine yol açar. Bu değerler ise yalnızca engellenmişlik duygusuna ve başarısızlığa yol açar (Covey, 2007: 360).

6.5. SİHİRLİ ARAÇ YAKLAŞIMI (TEKNOLOJİ)

Bu yaklaşım, "iyi işler, iyi araçlarla olur" kuralından hareket eder. (Tengilimlioğlu vd., 2003: 52). Yani bu yaklaşım, doğru aracın (doğru takvimin, doğru planlamanın, doğru bilgisayar programının) bize yaşam kalitesi yaratma gücünü vereceği varsayımına dayalıdır. Bu araçlar gerçekten de öncelikleri izlememize, işleri planlamamıza ve ana bilgiye rahatça ulaşmamıza yardımcı olur. Temelde, sistem ve yapıların, daha etkili olabilmemiz için bize yardım edeceğini varsayar (Covey, 2007: 361).

Güçlü Yanları: Araçların etkili bir şekilde kullanılması kuşkusuz çok önemlidir. Doğru araçlar, ev kurmaktan yaşam kurmaya kadar, güçlü bir fark yaratabilir. Piyasadaki kâğıda basılı ve elektronik araçların bolluğu, bunun çok popüler bir yaklaşım olduğunu düşündürmektedir. Araçlar bir umut simgesidir. Not almaktan, yapılan işleri liste üzerinde işaretlemekten, hayatımızdaki önemli işleri dikkatlice izlemekten gelen bir tatmin duygusu vardır (Covey, 2007: 361). Sihirli araç yaklaşımı, kullanılan araçların aranan özelliklere sahip olması durumunda, bunun zaman yönetimine ve etkinliğe bir katkısının olacağı varsayımı üzerinde durur (Tengilimlioğlu vd., 2003: 52). Öğretmenlerin, derslerinde çeşitli

ders araç ve gereçler ile çağdaş iletişim ve bilişim sistemlerini kullanması, zamanın etkili kullanılmasına olanak verir.

Sınırlılıkları: Zaman yönetimi araçlarından bir çoğunun tasarımının ardındaki temel paradigma, Hedef Yaklaşımı'na ve ABC Yaklaşımına döner. Bu yaklaşımların hem bazı güçlü yanları, hem de ciddi hataları vardır; bu ise büyük ölçüde, yaşam kalitesini belirleyen dış gerçekliklerin hiç dikkate alınmamasından kaynaklanır. Teknolojinin her şeyin cevabı olduğuna ilişkin temel varsayım da hatalıdır, en mükemmel araç bile vizyonun, ölçüp biçmenin, yaratıcılığın, karakter ya da yeterliliğin yerini tutamaz (Covey, 2007: 362).

6.6. BECERİ YAKLAŞIMI (ZAMAN YÖNETİMİ 101 YAKLAŞIMI)

Bu yaklaşım, zaman yönetiminin temelde, muhasebe ya da kelime işlem gibi bir beceri olduğu paradigmasına dayalıdır ve günümüz dünyasında etkili olabilmek için, şu tür becerilerde uzmanlaşmamız gerektiğini söyler:

- Bir planlayıcı ya da randevu defteri kullanma.
- "Yapılacak işler" listesi oluşturma.
- Hedef belirleme.
- Yetki devretme.
- Planlama.
- Öncelikleri sıralama.

Bu kurama göre, bu temel beceriler, hayatı sürdürebilmek için gerekli olan bir tür sosyal okur-yazarlık yaratmaktadır. Bu, popüler bir kurumsal yaklaşımdır. İnsanların planlama, hedef belirleme ya da yetki devretme becerilerinden yoksun olması, kurumda ciddi bir etki yaratabilir. Birçok kuruluş, insan kaynakları geliştirme programlarının bir parçası olarak, çalışanlarına temel becerileri öğretmek için tasarlanmış kasetler, el kitapları ve kurslar düzenlemektedirler (Covey, 2007: 363).

Güçlü Yanları: Özellikle kuruluşun değer verdiği mesleki beceriler açısından, bazı ilerlemeler kaydedilir (Covey, 2007: 363). Günümüzde başarılı olmak için çok çalışmak yetmiyor; hatta çoğu zaman gerekmiyor da. Bunun yerine etkin çalışmak gerekiyor. Etkin çalışmak ise ancak bilgi ve beceriyle mümkün olabilir. Beceri, daha az enerji ve zaman harcayarak işlerin görülmesini sağlar. İyi zaman yönetimi da zaten “zaman yönetimi becerisi”nden başka bir şey değildir (Tengilimlioğlu vd., 2003: 53). Beceri yaklaşımı,

öğretmenlerin amaçlarına uygun planlar ve hedefler belirlemeleri ve bunlara uymaları şeklinde tatbik edilebilir.

Sınırlılıkları: Eğitimin derinliği ve kalitesi en önemli konudur. Hangi temel paradigmlar öğretilmektedir? Bunlar doğru ilkelerle bağlantılı mıdır? Yoksa yaşamın doğası ve etkili olmak hakkında geçersiz varsayımlar mı üretmektedir? Kişisel ya da kuramsal kalite, beceri ve teknikten çok, kişilerin karakter ve davranışlarını ilkelerle uyumlu kılma yeteneğine bağlıdır. Günümüzde zaman yönetimi eğitim programlarının çoğunluğu, çeşitli teknik ve zaman tasarrufu hileleriyle, planlama ve öncelikleri sıralama gibi bir-iki ilkenin de serpiştirildiği karma bir paketten ibarettir. Ancak, insanların bu ilkeleri uygulayarak güçlendiklerine rastlanır. Beceriler tek başına cevap oluşturmaz (Covey, 2007: 363).

6.7. KENDİNİ AKINTIYA BIRAK YAKLAŞIMI (UYUM VE DOĞAL RİTİMLER)

Bu yaklaşım, geleneksel zaman yönetimine göre, zaman ve yaşam hakkında bir dizi varsayım üretir. Temelindeki paradigmaya göre, "akıntıya kapılma"yı öğrenip yaşamın doğal ritmine dönmek, yaşantımızı doğamızda bulunan kendiliğindenliğe ve beklenmedik fırsatlara açacaktır (Covey, 2007: 363). Bu yaklaşıma göre önemli olan, kişinin zamanı yönetmesi değil, zaman içinde kendini doğal akışla bütünleştirmesidir (Tengilimlioğlu vd., 2003: 56).

Güçlü Yanları: Zaman içinde "zamandan bağımsız" o anlardan birini yaşarız. Neşesi içinde mekanik tempo sessizliğe bürünür. Bu doğada; saatlerden, telefonlardan ve bilgisayarlardan uzak, etraftaki ve içimizdeki doğal ritimlerin farkına vardığımız ve kendimizi onlarla aynı kanalda hissettiğimiz bir yerde olabilir. Müzik, resim, edebiyat ya da bahçecilik gibi sevdiğimiz bir şeyle uğraştığımızda olabilir. Sevdiğimiz biriyle paylaşarak, keşfederek, iletişim kurarak birlikte olduğumuz da olabilir. Bu son derece farklı bir tempodur ve o anı zengin, doyurucu kılan kaliteyi sezinleriz. Aradaki çarpıcı farkı kavrarız. Hayatımızdaki "zamandan bağımsız" anların artmasını isteriz. Bu yaklaşım üzerimize sürekli baskı yapan "acil" işlerin egemenliğinden bizi uzaklaştırır. İç ve dış uyumu yaratır ve destekler.

Sınırlılıkları: Genelde bu yaklaşım, aciliyet bağımlılığına karşı bir tepkidir ve yaşam kalitesi yaratılmasına yardımcı olmak yerine, bir kaçışa neden olur. Sık sık vizyon, amaç ve denge gibi hayati unsurların kaybına yol açar. Ayrıca, çoğu önemli olanı başarmak, kendini akıntıya bırakmak yerine özgür iradeyi kullanarak akıntıya karşı yüzmek anlamına gelir (Covey, 2007: 365). Yaklaşım, doğallığa yaklaşmak gibi temel bir yaklaşımı, yukarıda

bahsettiğimiz yaşamın somut yanlarına, yani medeniyetin gelişmesine hiçbir katkısı olmayacak bir yaklaşımı içermektedir. Bu tür bir yaklaşım, insanın yaşamı aldığından daha ileri bir seviyede devretmesi şeklindeki bireysel ve insani sorumluluğuna uygun düşmemektedir. Tezkiyeci bir yaklaşım olması nedeniyle, çağdaş yönetim yaklaşımlarına dolayısıyla zaman yönetimi yaklaşımlarına uygun düşen bir yaklaşım değildir. Bireysel sorumluluk, insanın kendini saatin tik takları arasında zamanın akışına bırakmayı değil, zamanını ve dolayısıyla yaşamı yönlendirmeyi gerektirir (Tengilimlioğlu vd., 2003: 57).

6.8. İYİLEŞTİRME YAKLAŞIMI (REHABİLİTASYON)

Bu yaklaşımın temel paradigmasına göre, kendi amacına aykırı ya da işlevsiz zaman yönetimi davranışları şeklinde kendini gösteren çevre, kalıtım, senaryolar ve diğer etkilerin sonucunda, ruh dünyasında temel eksiklikler oluşmaktadır. Erken yaşta bir rol örneğinden ya da aile kültüründen etkilenen birey, bir "mükemmeliyetçi" haline gelebilir; yetki devretmekten korkar, her şeyi en ufak ayrıntısına kadar yönetmeye eğilimlidir, kaynakların etkili kullanımını aşan projeler üzerinde aşırı zaman harcar. Çocuklukta ya da çevre baskısıyla benimsenen "insanların hoşuna gitme" senaryosu, reddedilme duygusuyla aşırı yükümlülük ve aşırı iş üstlenmeye dönüşebilir. "İşleri sürüncemede bırakan" kişi, geçmişteki başarıları başka birini incittiyse ya da aile hayatında çok pahalıya mal olduysa, başarısızlık kadar başarıdan da korkabilir. Önerilen çözüm, zaman yönetimi sorunlarını yaratan psikolojik ve sosyolojik yetersizliği iyileştirmektir.

Güçlü Yanları: Bu yararlı bir yaklaşımdır; çünkü davranış tarzımızı yaratan bazı paradigmlar, yani sorunun kökleri üzerinde odaklanır. Öz bilincin gelişmesine yol açar ve insanları temel değişimlere ve ilerlemelere hazırlar.

Sınırlılıkları: Önerilen iyileştirme yöntemleri, genel tedavide kullanılanlar kadar çeşitlidir. Bu yaklaşım değerli iç görüler sağlayıp sorunun bir parçasını tanımlamaya yardımcı olsa da, reçeteden çok, teşhis değeri taşır. Çözüme bütüncül bir yaklaşım getirme iddiası bile yoktur ve benimsenmiş olan pek çok yaklaşım en temel konularda bile birbiriyle çelişkilidir. Ayrıca çok dar bir alanı kapsar. Zaman yönetimiyle ilgili birçok değişik sorunla ilgilenmez (Covey, 2007: 365).

Tüm bu yaklaşımlar sonucunda zamanın bireysel ve örgütsel açılardan etkili ve verimli kullanılması için tüm yaklaşımlardan yararlanılmalı, sentezci bir anlayışın seçilmesi önerilir (Erkılıç, 2005. 134).

7. ZAMAN YÖNETİMİ KARŞISINDAKİ ENGELLER (ZAMAN TUZAKLARI)

Sosyal ilişkiler, kişisel ve kültürel özelliklerden kaynaklanan ve zaman kayıplarına yol açan veya zamanı kötü kullanmamıza sebep olan faktörlere zaman tuzakları denir. (Tengilimlioğlu vd., 2003: 60). Zaman kaybına neden olan etmenler, örgütten örgüte farklılık gösterebilir. Bunların sayısı azaltılıp çoğaltılabilir. Ama öğretmenleri en fazla etkileyen zaman tuzakları; kişiden kaynaklanan, iş ve çevreden kaynaklanan zaman tuzakları olmak üzere iki grupta toplanmaktadır (Akgemci vd., 2003; Tengilimlioğlu vd., 2003; Mackenzie, 1985; Smith, 2007; Özdemir, 2006).

7.1. KİŞİDEN KAYNAKLANAN ZAMAN TUZAKLARI

Amaçlara ulaşmada öncelikle kişisel özellikler belirlenmelidir. Kişisel güçsüzlükler var ise bu güçsüzlükleri iyileştirici veya güçlü yanları geliştirici stratejiler belirlenmelidir. “Düşmanımız olan, zamanın kendisi değil, onu kullanımımızdır” (Güçlü, 2001: 94). Bu durumda zamanı kullanırken zaman tuzaklarına yakalanmamak önem arz eder. Hayat, zaman içinde akar ve bu yüzden zaman, hayattır; geri döndürülemez ve de hiçbir şey onun yerini tutamaz. Zamanı boşa harcamak, hayatı harcamaktır; zamanı değerlendirip iyi kullanabilmek, hayatı iyi değerlendirmektir (Tengilimlioğlu vd., 2003: 7).

Öğretmenlerin kendilerinden kaynaklanan en sık karşılaşılan zaman tuzakları:

Öz disiplin eksikliği, bireysel hedeflerin belirsizliği, yetersiz planlama, önceliklerin belirsizliği, erteleme ve oyalanma, “hayır” diyememe, mükemmeliyetçilik, stres ve zaman baskısı, olumsuz kişisel tutum, acelecilik, kararsızlık, alışkanlıkların kontrolünde olmak, kendine aşırı güven veya güvensizlik, gereğinden fazla kendini işe adanmak, hafife alma ve önyargılar, güç olandan kaçınmak, okumamak ve sigara kullanmak (Akgemci vd., 2003; Tengilimlioğlu vd., 2003; Mackenzie, 1985; Smith, 2007; Özdemir, 2006).

7.1.1. Öz Disiplin Eksikliği

Öz disiplin, dışarıdan bir otoritenin kontrolü ve korkusu olmaksızın, kişinin içinden gelerek ve nedenlerini kavrayarak, doğru davranışları seçme yeteneğidir. Öz disiplin eksikliği, doğuştan sahip olunan bir özellik olmayıp yaş, deneyim ve eğitimle kazanılabilir (Tengilimlioğlu vd., 2003: 67). Her gün kendimizden istediğimiz şeyleri başardığımızda bunun kendimizi takdir etme duygularımıza çok güçlü katkısı olur. Hepimizin “Yap, doğru yap, hemen doğru yap!” felsefesiyle ulaşmak istediği günlük zaferlere gereksinimimiz vardır. Kendimizden istediklerimizi yapamadığımızda ise özsaygımızla birlikte hayatımızın her yönü olumsuz yönde etkilenecektir (Smith, 2007: 52). Bu nedenle öz disiplin eksikliği kişisel zamanımızı kullanmamızı da olumsuz yönde etkileyecektir.

Öz disiplini olmayan kişiler; asli görevlerini, önemli işlerini ve öncelikli işlerini yapmaya bir türlü başlayamazlar. Bu disiplin eksikliği de bireylerin enerjilerinin en yoğun olduğu saatleri daha az öncelikli işlere ayırmalarına, işleri ertelemelerine ve zamanlarını verimli kullanamamalarına neden olur (Karaoğlu, 2006: 70).

İşle ilgili aktivitelerin dışında, işle ilgisi olmayan bazı aktivitelerle de günlük hayatta karşılaşmaktadır. Bunlar gerçekte yerine göre gerekli olmakla birlikte öz disiplin eksikliğinde ise birer zaman tuzağına dönüşmekte ve verimliliğimizi etkilemektedir (Karaoğlu, 2006: 71). Bu nedenle zaman yönetiminin, öz disiplin gerektirdiği unutulmamalıdır. “Zamana hâkim olmayı öğrenmeden önce kendimize hâkim olmayı öğrenmeliyiz” (Jandt, 1998: 83).

7.1.2. Bireysel Hedeflerin Belirsizliği

Değerler, hayatınızda bazı şeyleri neden yapmak istediğinizi açıklar. Uzun süreli hedefler, ne yapmak istediğinizi tanımlar, ara hedefler ve günlük işler, bunların nasıl yapılacağını gösterir (Smith, 2007: 106). Diğer bir ifadeyle hedefler, bireyin uzun vadede ulaşmayı tasarladığı başarı anlamına gelir. Amaçlar ise daha kısa süreli başarılardır (Mackenzie, 1985: 68). Amaç belirlemeden yaşamak ve çalışmak anlamsızdır. Nereye, neden ve nasıl gideceğimiz hakkında düşünmemizi sağlayan ve bize yaşamımızı yönlendirecek bir bakış açısı kazandıran amaçlar herkes için farklıdır. Çünkü; insanların yaşamını etkileyen koşullar ve duygular onların amaç, misyon ve vizyonlarının temel belirleyicileridir. İnsanların nereye, neden ve nasıl gideceği hakkında bir fikri olmayabilir (Özdemir, 2006: 81).

Bu nedenle, kişisel, ailesel, işsel ve toplumsal konularda net hedeflerimiz olmalıdır (Scoot, 2008: 6).

Hedeflerin olması kadar, onlara ulaşmak da ayrı bir öneme sahiptir. Eğer hedeflerimize ulaşamıyorsak, bunun birçok nedeni olabilir. Ama belki en önemli sebep, Covey (2007)'in dediği gibi “bazen koyduğumuz hedefler, gerçekçi değildir; bazen de yarattığımız beklentiler, öz bilincimizin eseri değildir”.

Hedeflerin özellikleri şunlardır:

Belirgin olması,

Ölçülebilir olması,

Eyleme dönük olması,

Gerçekçi olması,

Zamanında gerçekleşmesi (Smith, 2007: 106).

Eğer hedefler ölçülebilir, anlaşılabilir ve gerçekleştirilebilir nitelikte değilse bireyin hedeflerini oluşturmak için göstereceği çabalar bir anlam ifade etmez (Karaoğlan, 2006: 72).

Sonuç olarak, kendine özgü bireysel farklılıkları yönünde gelişmeye çalışan öğretmenlerden; amaçlarını belirleyebilen, bu amaçlar doğrultusunda hedeflerini saptayabilen ve hedeflerine ulaşmak için planlama yapan öğretmenler, bunları yapmayan öğretmenlere göre daha başarılı olacaklardır (Uğur ve Kutlu, 2005: 359).

7.1.3. Yetersiz Planlama

Zamanın yönetilip yönetilemeyeceği, tartışılan konudur. Bu durum, zamanın insan ve maddi kaynaklardan farklı bir nitelik taşımasından kaynaklanır. Zaman, kullanıldıkça yerine yenisi konulmayan ama azalan özellik gösterir. Bu nedenle zaman yönetimi, doğru kararı doğru zamanda vererek başlar. Doğru kararı, uygulanabilir planlama izler. (Erkılıç, 2005. 124) Bir atasözü “*Plan yapmamak, başarısızlık planı yapmaktır.*” der (Smith, 2007: 45). Etkin olmayan ya da yetersiz planlamanın bireyin kendi yarattığı bir zaman hırsızlığı olduğu açıktır ve görünüşte aynı derecede bir çözümü var gibidir (Akatay, 2003: 284).

Planlama, en basit şekilde, neyin doğru neyin yanlış olduğunun açıklanmasında olayın pratiğe geçirilmesidir (Van Fleet, 1994: 47). Cooper planlamayı şöyle açıklar: “Bir günü başarılı ve tatminkâr bitirmek için ona kendi başına bir zaman dilimi gibi yaklaşamazsınız. Bir gün, sizin toplam zaman bütçenizin akışındaki bir hareket zamanıdır. O günün işini ne

kadar etkili yapabileceğiniz, kısmen çabalarınızı destekleyen kurumsal kaynaklara bağlıdır; yani sizin kendi organizasyonunuza ve çalışma alışkanlıklarınıza. Tüm bunların kombinasyonu her bir günü başarılı bitirmenin esasıdır.” (Josephs, 1997: 33).

Planlamaya bu kadar değer vermemizin nedeni, içinde yaşadığımız ülkede çoğu insanın bu faaliyete hiç zaman ayırmamalarıdır. İnsanlar, zamanlarını çoğaltmıyorlar. Planlama, kontrolü ele almanın anahtarı ise ve bu kadar kolaysa neden bu kadar çok sayıda insan, planlamanın önemini göz ardı ediyor? Bu konuda sık sık duyduğumuz beş yanıt var:

1. Plan yapmaya vaktim yok.
2. Neler yapmam gerektiğini zaten biliyorum, neden plan yapmaya zaman harcayayım.
3. Plan yapmak bana yarar getirmiyor. Günüm çok fazla bölünüyor.
4. Uzun bir iş listem olduğunda kendimi kısıtlanmış hissediyorum.
5. Doğru dürüst plan yapmayı bilmiyorum (Smith, 2007: 126, 129).

Bir evi projesi olmadan yapmayı düşünür müydünüz ya da yüzlerce millik yola haritasız çıkmayı? (Josephs, 1997: 31). Eski bir Çin Atasözü de şöyle der: “Balık tutmak amacıyla ırmağa gitmek yeterli değildir, yanınızda ağ da götürmelisiniz.” Yani, plansız hedef sadece bir düşür. Plan yapmanın amacı, bir hedefe ulaşmak için yapılacak işleri kolaylaştırmaktır (Scoot, 2008: 6). Dolayısıyla yetersiz planlama zamanın etkin kullanımını engellemektedir.

O zaman ne yapılması gerekmektedir. Tüm zaman yönetimi kaynaklarının üzerinde anlaşıldığı bir konu var: Gününüzün en üretken dakikaları, geri kalan saatleri veya günleri, planlamaya ayırdıklarınızdır (Josephs, 1997: 35). Zamanı etkili ve verimli bir şekilde kullanabilmek için her şeyden önce bir zaman bilinci geliştirmek gerekmektedir. Bu ise planlı ve programlı çalışarak etkin zaman kullanımında yararlı olacak davranış biçimlerini, yöntemlerini benimsemek ve bunları uygulamaya aktarmakla mümkündür (Akgemci vd., 2003. 108).

Zamanı planlarken, öncelikle yapılması gereken işler listelenmeli, daha sonra liste öncelikler sırasına göre düzenlenmelidir (Kılıç, 2008: 1). Bir de planlamada en sık kullanılan şu hususlar önemlidir: İleride ele almak üzere uygun rolün altındaki “belki” listesi oluşturmanızdır. İlerideki zamanı planlamanız açısından ele alınabilecek bir veridir sadece. Sonra bunu belki yaparsınız, belki de yapmazsınız. Fikirleri bir “belki” listesine kaydetmek, gelecekte düşünmek istediğinizde onları erişilebilir hale getirdiği gibi dikkatinizin dağılmasını ve tedirgin olmanızı da engeller (Covey, 2007: 164). Bir başka listeleme şekli de, insanların bazılarının cuma akşamları işten ayrılmadan önce gelecek haftayı planlamayı tercih etmeleridir. Bazı insanlar ise pazar sabahı veya ilk iş olarak pazartesi sabahı planlamasını yaparlar (Covey, 2007: 174). Yoğun insanların, özellikle önemli işler üzerinde çalışırken

geliştirdikleri bir zaman kazandırıcı yöntem, kahvaltı öncesi işleri bölümlendirmektir (Josephs, 1997: 19). Önemli olan bu etkinlikleri, planlama işini günlük iş programınızın sabit bir parçası haline getirmenizdir (Josephs, 1997: 36). Planlama sonucu gelen başarının akabinde kendimizi ödüllendirmemiz, az da olsa eğlenceye zaman ayırmamız da zamanımızı gelecekte daha verimli kullanmamıza yardım edecektir (Özbey, 2007: 45).

Kimileri, planlamaya başlamak için kendini çok genç hissedebilir, önünde koca bir yaşam olduğunu düşünebilir. Kimileri de değişmek için çok yaşlı olduğunu düşünebilir. Ama zaman yönetimine adapte olmak için hiçbir zaman çok geç sayılmaz. “Harcayacak zamanınız olduğu sürece, bunu daha akılcı kullanmak için asla çok geç değildir...” (Josephs, 1997: 248).

7.1.4. Önceliklerin Belirsizliği

İnsanların sahip olduğu zaman, kafalarındaki bütün işleri yapmak için yeterli değildir. Zaten herkes, sürekli zamanının olmadığından ve işlerini yetiştiremediğinden yakını. Bu nedenle yapılacak işlerin öncelik sırasına göre gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ancak, insanların önceliklerini belirlemesi zordur (Özdemir, 2006: 76). Bu nedenle zaman tuzaklarına yakalanmamak için hangi işlerin ve önemli olduğuna karar verip ona göre zamanın çok iyi planlanması gerekmektedir.

Covey (2007), aciliyet ve önem konuları üzerinde yoğunlaşmak için, aşağıdaki zaman yönetimi tablosu hazırlamıştır.

Tablo 1. Zaman Yönetimi Tablosu

	Acil	Acil Değil
	I. Faaliyetler	II. Faaliyetler
Önemli	<ul style="list-style-type: none"> • Krizler • Çözüm bekleyen sorunlar • Belli bir sürede tamamlanması gereken projeler, toplantı ve hazırlıklar 	<ul style="list-style-type: none"> • Hazırlık yapma • Önlem alma • Değerlerin belirlenmesi • Planlama • İlişki kurma • Kendini yenileme • Güçlendirme
	III. Faaliyetler	IV. Faaliyetler
Önemli Değil	<ul style="list-style-type: none"> • Amaçsız telefon görüşmeleri, ziyaretler • Bazı mektuplar, bazı raporlar • Bazı toplantılar • Hemen yapılması gereken bazı işler • Popüler etkinlikler 	<ul style="list-style-type: none"> • İvır zıvır işler • Bazı telefonlar • Zamanı boşa harcatan işler • “Kaçış” etkinlikleri • İlgisiz yazışmalar • Aşırı tv izleme

(Kaynak: Covey, 2007: 38)

Görüldüğü gibi etkinliklerimizi dört kare halinde sınıflandırabiliriz. Zamanımızı, bu dört karede betimlenen tarzlardan birine göre harcarız (Covey, 2007; 39–40):

I. kare, hem "**acil**" hem de "**önemli**" olan işleri temsil eder. I. karede zaman geçirmemiz gereklidir. Burası işleri idare ettiğimiz, ürettiğimiz, deneyim ve yargı yeteneğimizi birçok ihtiyaca ve engele karşılık vermek için devreye soktuğumuz yerdir. Ancak bir yandan da birçok önemli etkinlik, sürüncemede bırakıldığından ya da yeterince önlem almadığımız ve planlama yapmadığımız için aciliyet kazanır.

II. kare "önemli, ama acil olmayan" etkinlikleri içerir. Burası Kalite Karesidir. Uzun vadeli plânlarımızı yaptığımız, sorunları önceden görüp önlemeye alıştığımız, başkalarına güç aşıladığımız, okuyarak sürekli mesleki gelişim yoluyla zihnimizin ufkunu genişletip

becerilerimizi artırdığımız, oğlumuz ya da kızımıza nasıl yardım edeceğimizi tasarladığımız alan burasıdır. Bu kareyi ihmal etmek, I. kareyi besleyip genişleterek, tüm zamanlarını bu karede harcayanlar için stres, tükenme ve daha derin bunalımlar yaratır. Öte yandan, bu kareye yatırım yapmak I. karedeki planlama gereğini azalttığı gibi, önceden tedbir almak da birçok şeyin aciliyet kazanmasını önler. Burası kişisel liderlik alanıdır.

III. kare, "Acil, ama önemsiz" şeyleri içerir. Burası, Yanıltma Karesidir. Acil durumların tozu dumanı, bir önem yanılsaması yaratır. Oysa asıl etkinlikler, eğer önem taşıyorlarsa, yalnızca başka birisi için önemli olan şeylerdir. Birçok telefon, toplantı, çat-kapı içeri dalan ziyaretçiler bu alana girer. III. karede başkalarının öncelik ve beklentilerine karşılık vermek için bir sürü zaman harcarız; ama kendimizi I. karede sanırız.

IV. kare, "aciliyeti de, önemi de olmayan" etkinliklere ayrılmıştır. Burası, israf karesidir. Aslında orada hiç zaman harcamamız gerekir. Ama I. ve III. karelerde koşuşturup boğuşmaktan o kadar bitap düşeriz ki, sırf hayatta kalabilmek için IV. kareye "kaçar", sığınırız. Tutkunluk derecesinde sudan romanlar okumak, bir alışkanlık halinde TV showlarını izlemek ya da işyerindeki çay-kahve molasında dedikodu, IV. kareye ait zaman tüketici etkinlikler kapsamına girer.

Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere, acil olanla önemli olan arasındaki farkın iyi algılanması önemlidir. Bu fark algılanmadığı takdirde planlamamız acil olanlarla önemli olanların iç içe girdiği bir dizi karışık işler manzumesi halini alacaktır (Özbey, 2007: 45). İşleri önem sırasına göre ayıramayan kişiler çoğunlukla iş yükünün altından kalkmamak gibi bir sorunla karşı karşıya kalır, aynı anda birden çok işle ilgilenmeye başlar, karar vermekte gecikir, gereksiz işlerle uğraşır, acil olanı mı önemli olanı mı yapması gerektiğini seçemez, panik içinde bazı şeyleri yetiştirmeye çabalayarak daha çok hata yapar ve verimli olamadıkları gibi zamanlarını da doğru kullanamazlar (Özdemir, 2006: 76).

Bireysel ve örgütsel zaman yönetiminde, zaman tuzaklarından en önemlisi, önceliklerin yer değiştirmesidir (Tengilimlioğlu vd., 2003: 76). İşleri önceliklerine göre saptamak, özellikle olayların hızla geliştiği ve hayatî etkenlerin sürekli değiştiği baskı yaratan durumlarda çok zor olabilir (Mackenzie, 1985: 77). Bu tür koşullar altında öncelikleri belirlemek, çabaları bir noktaya yönleltmek, yoğunlaşmak ve gereken ilgiyi gösterebilmek gerekmektedir. Örneğin, öncelikleri belirlerken, her bir iş grubuna çeşitli kodlar verebilirsiniz. Alfabetik kodlamada, genellikle harfler ve numaralar bir arada kullanılır. Hangi işlerin yaşamsal olduğuna (örneğin önemli ve acil) karar verdikten sonra, bunları A ile belirtin. B'yi önemli ve acil olmayanlar için kullanın. C'yi ise daha az önemlilere verin. Örneğin:

- A. Bugün yapılması şart ve gerekli olanlar,
- B. Bugün yapılması gerekenler,
- C. Bugün yapılabilirler (Tengilimlioğlu vd., 2003: 133).

Listeyi belirledikten sonra önceliklerinize sadık kalmak, onları, ancak ilave bilgi sahibi olduğunuzda değiştirmek gerekmektedir (Allan, 2004: 93). Sonuç olarak zaman tuzaklarını azaltmak için yapılacak işlerin çok iyi planlanması ve önceliklerin çok iyi belirlenmesi gerekmektedir.

7.1.5. Erteleme ve Oyalanma

Erteleme, bugünün işini yarına bırakmaktır (Tengilimlioğlu, 2003: 141). Bazı işlerin büyüklükleri, uzunlukları ya da karmaşıklıkları nedeniyle bireyin, işlerini gözünde büyütmesidir (Akğemci, 2003: 143). Douglass ve Baker ekliyor: “Erteleme, kişinin kariyerini yıkabilecek, mutluluğunu bozacak ve hatta hayatını kısaltacak her alanda başarıyı önleyen, gizli gizli zarar veren bir alışkanlıktır” (Josephs, 1997: 56). Nedeni ne olursa olsun, erteleme ölümcül bir zaman hırsızıdır. Erteleme bireyin kendi kendini aldatmasının bir sonucudur. Bir işi zamanında yapmak yerine uygun olup olmayacağı bilinmeyen başka bir zamana bırakmak tamamen kendimizi zamanın akışına bırakmak ve tüm riskleri gözü kapalı kabul etmek demektir. Çünkü zamanla ertelenen işler, işlerin tamamlanma tarihine yaklaştıkça yapılması gereken acil işler arasına girecek ve ertelene ertelene yığılan ve aciliyetleri artan işleri tamamlamak mümkün olmayacaktır (Karaoğlan, 2006: 75).

Zaman sınırlı, geçici ve uçucudur. Bu nedenle de denetimi güçtür. Neredeyse kaçınılmaz olarak bugün kullanılabilir zamanımızın çok az olduğunu ama yarın yeterli zamanımızın olacağını düşünürüz. Ama yarın geldiğinde bugün kadar doludur (Maitland, 1997: 7, akt. Yavuz ve Sünbül, 2008: 2). Bugün çözülmeyen bir sorun, yarının sorunlar yumağına dönüşebilir. Önemsiz sorun yoktur. Sadece çözülmesi kolay veya güç sorunlar vardır (Tengilimlioğlu vd., 2003: 139).

Çoğumuz baskı altında daha iyi çalıştığımızı inanırız. Baskı, bizi harekete geçirinceye kadar bekleriz, işi erteler veya sürüncemede bırakırız (Mackenzie, 1985: 63). Ama yaşamamızın bir sonraki anında önümüze hangi fırsatların, zorlukların, üzüntülerin, sürprizlerin veya beklenmedik sevinçlerin çıkacağını bilemeyiz (Covey, 2007: 80). Bu nedenle yapılacak işleri ertelemek ve kendimizi, “Bir gün vakit bulunca... yapacağım.” (Smith, 2007: 21) düşüncesiyle oyalamak, zamanımızın etkin ve verimli bir şekilde

kullanılmasını engelleyecektir. Bu nedenle erteleme alışkanlığını azaltmak veya yenmek için aşağıda bazı öneriler verilmiştir:

- Bir son tarih saptamak, ortada olmayan bir ivedilik durumu yaratır.
- En tatsız işi en önce yapmak, önünüzdeki daha zevkli işlere bakıp heveslenmenizi ve gününüzü olumlu duygularla bitirmenizi sağlar.
- İş oyun haline getirmek, can sıkıcı şeyleri eğlenceye dönüştürür.
- Bir ödül saptamak, sizi, işi çabuk bitirmeye teşvik eder (Smith, 2007: 42).
- Görevi parça parça ve küçük zaman dilimlerinde halletmek (Allan, 2004: 125).

Bazılarımız bir işi yapmamak için neden bulmakta son derece üretken olabilir. Bunu bir alışkanlığa dönüştürerek; gazete okur, kahve içer, masamızı toplar, arkadaşlarımızla çene çalar vb. işlerle meşgul olup bahaneler bularak işlerimizi sürüncemede bırakırız (Özdemir, 2006: 77). Bu nedenle ertelenilen işlerin çoğu, sevimsiz işler kategorisinde değerlendirilen işlerdir. Sevimsiz işler zordur ve genellikle ertelenir. Kolay ve zevkli işler pek fazla ertelenmez. Hoş olmayan işleri ertelemek ise onları kaldırmaz, sadece kişinin endişe düzeyini arttırır. Çünkü yapılması gereken işler hâlâ oradadır ve kişinin sınırlarını sürekli germektedir. Pek çok insan, şu anda neyi yapmanın daha önemli olduğunu düşünmek yerine, kendilerine şu anda ne yapmak istediklerini sorarak, ertelemeciliğe sürekli fırsat yaratırlar. Önemli olan ön planda tutulursa, kişi amaçları için anlamlı olana yoğunlaşabilir. Ertelenmesi muhtemel olan bir işin üzerine tam anlamıyla eğilindiğinde, sevimsiz başlayan işin ulaşılmak istenilen hedefe doğru kat ettiği mesafeye bağlı olarak tam tersine dönüşebileceği görülecektir (Karaoğlan, 2006: 74).

7.1.6. “Hayır” Diyememek

Etkili zaman yönetimi konusunda en önemli yöntemlerden birisi de “hayır” diyebilmektir. Bazı kişiler “hayır” demekte gerçekten çok zorlanırlar. Hayır diyememe probleminiz varsa sebebi genellikle “hayır” demekle kişiyi reddettiğinizi düşünmenizdir. “Hayır” demek, “Yapmamı istediğiniz işi şu anda yapamam” demektir. Bireyler, karşısındakine “Sadece benim hatırım için...” gibi şeyler söyleyebilirler (Allan, 2004: 108, 131). Bunun için kibar bir şekilde ve yumuşak bir ses tonu ile kırıcı olmadan aşağıdaki sözler söylenebilir:

“Keşke vaktim olsaydı!” (Josephs, 1997: 7).

“Tabii yapabilirdim bunu, ancak şu an kendimi başka bir işe vermiş durumdayım.” (Allan, 2004: 132).

“Hay Allah, şu anda da o kadar işim var ki bu işi yapmak için gerekli zamanı sana gerçekten ayıramam!” (Allan, 2004: 132) gibi.

Dolayısıyla, zamanı etkili kullanmak isteyen bir öğretmen “hayır” demeyi bilmelidir. İster okul, isterse özel yaşamında olsun eğer bireyler, “hayır” demeyi başaramıyorlarsa birbirinden bağımsız pek çok işle uğraşmak zorunda kalacak, zaman darlığı yaşayacak, sahip oldukları zaman yetersiz kalacak ve sonuç olarak her bir işin sadece birer parçasıyla ilgilendikleri için hiçbir işi tam olarak bitiremeyeceklerdir. Etkili zaman yönetiminde en önemli kural, başlanmış işi zamanında bitirmektir. Yarım kalmış iş, boşa harcanmış zaman demektir (Karaoğlan, 2006: 77). Ayrıca “hayır” diyemeyerek sahip olduğumuz zamanı, yapmamız gereken işler varken başka işlere ya da kişilere harcamak bizim için en önemli zaman tuzaklarından biridir (Özdemir, 2006: 77).

“Hayır” deme yeteneğine sahip olmayan bir öğretmen, gereksiz ziyaretçiler, gereksiz telefonlar gibi birçok kesinti ile karşı karşıya kalacak ve zamanını etkin olarak kullanamayacaktır. Bu yüzden öğretmenler, işlerini aksatmadan, iletişimini koparmadan “hayır” diyerek zaman tuzaklarından kaçınmalıdır.

7.1.7. Mükemmeliyetçilik

“Felç eden mükemmeliyetçilik” sözü, üretkenliği öldüren şaşırtıcı bir kavramı tanımlar. (Smith, 2007: 55). Mükemmellik arayışı, bir işte ne kadar çok zaman harcanırsa, o işin o kadar iyi olacağı yönündeki yanlış inançtan kaynaklanmaktadır. “Daha iyi, iyinin düşmanıdır” denir. Bazı insanlar, çok titiz ve kılı kırka yarararak çalışırlar. Her zaman mükemmelin peşinde koşmak bir ideal olarak güzel karşılanabilir ancak aşırı mükemmeliyetçi bir eğilim, aşırı zaman kaybını kaçınılmaz kılar. “İyi” mümkün iken, “en iyi”, sadece bir arayış olmalı. En iyi adına iyiden vazgeçmek, büyük bir hata ve önemli bir zaman kaybı nedenidir. En iyiye ulaşma çabanız, bazen işlerin zamanında bitmemesi ile sonuçlanacak bir çabaya dönüşebilir; çünkü yapılan işlerden asla tatmin olmayacak, işleri tekrar tekrar yapma gereği duyacaksınız. Bu ise bir işin gerekenden daha fazla zaman almasına neden olur. Bu nedenle en iyiyi aramak yerine elinizdeki kaynak ve zaman açısından mümkün olabilecek olanı gerçekleştirmek gerekir (Tengilimlioğlu vd., 2003: 156, 157).

Kılıç (2008)'a göre, mükemmeliyetçi kişi zamanı planlarken, katı zaman aralıklarından oluşan, uyulması güç bir liste oluşturabilir ve hedeflerine ulaşamadığı zaman da büyük hayal kırıklıkları yaşayabilir. Çünkü mükemmeliyetçi insan için ideal olan, listenin tamamını gerçekleştirmektir. Bu nedenle plana sıkı sıkıya bağlı kalmaya çalışır, olası eksiklikleri göz önünde bulundurmamak istemez, esnek davranamaz. Önemli olan doğru işi, doğru zamanda, belirlenen hızda yapmaktır.

Öğretmenlerin mükemmeli aramaları ise hedeflerine ulaşmada engel olabilir, işleri yavaşlayabilir. Bir işi tekrar tekrar ele aldıklarında zaman tuzağına yakalanmaları kaçınılmaz olur.

7.1.8. Stres ve Zaman Baskısı

Stres, son yıllarda çok kullanılan bir kavram olmaya başlamıştır. Fakat bu sözcüğe verilen anlamlar, kişiden kişiye değişmektedir. Ama genel olarak stres, insanların verimlerini azaltan, onların uyumlarını olumsuz yönde etkileyen ve bazı psikolojik, fiziksel ve örgütsel belirtilerle kendini ortaya koyan bir kavramdır (Ünal ve Ümmet, 2005: 245).

Literatürde öğretmenlik mesleğinin diğer mesleklerden daha fazla stresli olduğu belirtilmektedir. Öğretmenlerde stres, bireysel değişkenlerden ve çalışılan okulun özelliklerinden kaynaklanarak her bireyde farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır (Balaban, 2000: 175). Genel olarak öğretmenlerin stres kaynakları, diğer öğretmenler, yöneticiler, zaman daralmasıyla birlikte yaşanan panik hali, kendilerinde olması gereken becerilerin yeterince olmadığı düşüncesi, dikkat toplayamama, ani karar alamama, unutkanlık, iş yetiştirememe korkusu gibi nedenler sayılabilir. Bu olumsuz etkiler, kişinin kendisini etkilediği kadar etkileşim halinde olduğu öğrencileri, iş arkadaşlarını ve tüm okulu etkileyebilir (Ünal ve Ümmet, 2005: 246). Çünkü stres bireye zaman baskısı yaratmaktadır. “Çok stres altındayım!” cümlesi, bununla ilgili en sık söylenen cümledir (Covey, 2007: 10).

Zaman yönetimi, genellikle stresle başa çıkmak için önerilen bir yöntemdir. Eğer kişi işi ile ilgili zamanı iyi yönetirse günlük baskılardan kendisini kurtarabilmektedir (Balaban, 2000: 179). Örneğin, iş yükünün fazlalığı nedeniyle gerilime giren bir öğretmen zaman yönetimi stratejilerini kullanarak bunun üstesinden gelebilir (Ünal ve Ümmet, 2005: 246).

7.1.9. Olumsuz Kişisel Tutum

Kişilerin düşünsel ve duygusal yeteneklerini oluşturan psikolojik sağlık durumları, onların etkin ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlar. Ancak içinde buldukları duygusal karmaşa onları, olumsuz bir kişisel tutum sergilemeye yönlterek verimli çalışmalarını engeller. Örneğin; duygusal bir karmaşa içinde sürekli hayal kuran bir kişi üretici olamaz ve kendine zarar verdiği gibi çevresindeki insanlara da zarar verir. Bu da hem kendisinin hem de yaşadığı sosyal ortamın içindeki diğer bireylerin zamanını çalmasına neden olur. Dolayısıyla olumsuz kişisel tutumun insan doğasında yarattığı umutsuzluk, kötümserlik, güvensizlik, huzursuzluk ve belirsizlik durumları kişinin zamanını etkin kullanmasını engellemektedir (Özdemir, 2006: 78).

7.1.10. Acelecilik

Acelecilik, zaman yönetimine ters düşmektedir. Zamanlarını iyi yöneten ya da kullanan bireyler, işlerini belirli bir plan ve programa göre gerçekleştirdikleri için acelecilik ve telaşlı olmazlar. Acelecilik, zamanı iyi yönetememenin hem nedeni, hem sonucudur (Akgemci vd., 2003: 78). Zamanın baskısını daha çok “A tipi kişilik özellikleri” taşıyanlar hisseder. A tipi kişilik taşıyanlar; yarışmacı, duygusal, işkolik, sabırsız, acelecilik, hep koşuşturan bir görüntü sergilerler (Tengilimlioğlu vd., 2003: 66). Bazı kişiler aciliyet duygusunun yarattığı ortamı enerji ve heyecan verici bulurken bazıları gerginlik, baskı, yorgunluk ve stres yaratıcı olarak görürler. Aciliyet, insanları cezbeden bir enerji kaynağı olarak görüldüğünde aslında bir bağımlılık yaratmakta ve önemli olabilecek işlerin ayırt edilmesini engellemektedir (Covey, 2007: 36). Bu durumda ise zaman, önemli işler yerine kişilerin acil gördüğü ama aslında gereksiz işlere harcanabilir. Her ne şekilde görülürse görülsün aciliyet duygusu sonuçta insanların zamanlarını etkin şekilde kullanmalarını engellemektedir (Özdemir, 2006: 70). Eğitim öğretim gibi ciddi bir işte, gereksiz acelecilik ve paniğin, kişisel başarıyı olumsuz etkileyeceği de muhakkaktır.

7.1.11. Kararsızlık

Kararsızlık genellikle, yapmakta olduğumuz iş veya çözmeye çalıştığımız sorun hakkında yeterli bilgi sahibi olmamamızdan kaynaklanır. Kararsızlığın nedeni bazen de bir karar vermenin riskli oluşu ve bizim de başarısız olmayı sevmememizdir. Kendimiz bir karar vermediğimiz zaman genellikle bizim adımıza başkaları karar verir; dostlarımız, ailemiz, iş arkadaşlarımız, hayranlık duyduğumuz kişiler. Onların değer ve görüşlerini hiç düşünmeden benimseriz. Üstelik bu değerlerin bizi ne kadar etkilediğinin farkında bile olmayabiliriz. Sanki kim olduğumuza karar vermek için görünmez bir kurul toplanmış gibidir (Smith, 2007: 52, 112). Kararsızlığın en önemli sonucu ise tüm bu kararsızlık süreci boyunca zaman maliyetinin işlemesidir. Verilmeyen kararlar ve yapılmayan tercihler nedeniyle amaçlara ulaşmak veya sorunları çözmek, daha fazla kaynak ve ek zaman gerektirecektir. Kararsızlık süreci boyunca işleyen zaman içerisinde sorunlar birikeceği için daha karmaşık hale gelecektir (Karaoğlan, 2006: 80). Dolayısıyla kararsızlık, karışıklık yaratacak zaman kaybına yol açacaktır. Bu bağlamda öğretmenler de gerektiği durumlarda en doğru ve isabetli kararı, eğitim öğretim adına vermekte cesur olmalıdırlar.

7.1.12. Alışkanlıkların Kontrolünde Olmak

İnsanlar bazı alışkanlıklardan dolayı zamanı etkin kullanamazlar. Etkili zaman yönetimi bazı alışkanlıklardan vazgeçmeyi ve yeni alışkanlıklar kazanılmasını gerektirir (Silahtaroglu, 2004). Bireyin, pek çok alanlarda edindiği becerileri pekiştirerek kendinde alışkanlık olarak yerleştirmesi gerekir (Başaran, 1978: 284). Mackenzie (1985), “Özyönetim bir alışkanlıktır. Kendinizden kaynaklanan zaman tuzaklarını ortadan kaldırmak da bu alışkanlıkları değiştirmeye bağlıdır” der (syf. 48).

James, yararlı yeni alışkanlıklar kazanıp yararsız eski alışkanlıklardan kurtulmak için üç önemli öneri ileri sürüyor: 1. Yeni alışkanlıklarınızı mümkün olduğunca çok benimseyin. 2. Yeni bir alışkanlık kökleşinceye kadar asla istisnalara izin vermeyin. 3. Kararınızı uygulamak için hemen fırsat yaratın (Mackenzie, 1985: 40–50).

Yaşamımızın büyük bir bölümünde alışkanlıklarımız yer alır. Düşünsel etkinliğimizi körelten, yaptığımız işin değerini düşüren ve tutsağı haline geldiğimiz zararlı alışkanlıklar zaman kaybına neden olmaktadır (Özdemir, 2006: 80). Bu nedenle öğretmenlerin çalışmalarını engelleyen, iş verimini veya başarı düzeyini düşüren alışkanlıklara dikkat

etmeleri gerekmektedir. Bunlara dayanarak, yararlı alışkanlıkların başarının anahtarı olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca bu konuda öğretmenin becerileri arttıkça, yapılacak iş için harcanan süre de azalacaktır.

7.1.13. Kendine Aşırı Güven / Güvensizlik

Kendine aşırı güven, bazen zihinsel güce, bazen fiziksel güce bazen de hafıza gücüne güven şeklinde olabilir. Zihinsel güce olan aşırı güven, "Ben bu işi güçlü zihinsel yeteneğimle şu kadar zamana sığdırabilirim" şeklindeki bir inat, işlerin ertelenmesine neden olur. Fiziksel güce olan aşırı güven ise, fiziksel güç gerektiren işlerin ertelenerek daha az zamana sığdırılmasına neden olur. Diğer bir kişisel zaman tuzağı da, hafıza gücüne duyulan aşırı güvendir. "Ben bunların hepsini aklımda tutabilirim" şeklindeki not alma düşüncesinden uzak yaklaşımla, yapılacak işler unutulur, zamanın boşa harcanmasına neden olur (Tengilimoğlu vd., 2003: 71–72).

Kendine aşırı güven gibi güvensizlik de zaman kaybıdır. Başarılarımızdan, performansımızdan ve yeteneklerimizden emin olmamak, bu özelliklerinize karşı aşırı güvensizlik, iş yapma yeteneğimizi önemli ölçüde ortadan kaldırarak, zaman kaybına yol açar. "Bu benim başarabileceğim bir iş değil" şeklindeki bir güvensizlik, işe girişmeyi engellediği gibi yapılan işlerin de daha uzun süreye yayılmasına neden olur (Tengilimoğlu vd., 2003: 72). Bu da yüksek kaygı oluşturur, yüksek kaygı da başarı yolunda en büyük engeli oluşturmaktadır.

Kendine aşırı güvenin, özellikle "hafıza gücü" kısmı, öğretmenlerde yerine göre zaman kaybettirici veya başarısız kılıcı bir özelliğe dönüşebilir. Güvensizlik ise, her insana olduğu kadar öğretmenlere de kişisel veya mesleki yaşamlarında olumsuz tesir edebilir.

7.1.14. Gereğinden Fazla Kendini İşe Adamak

"Zaman yönetimine ilişkin önemli düsturlardan biri, insanın ne kadar çok çalışırsa o kadar çok işi bitireceği şeklindedir. Boston üniversitesinden Robert Pearse, çok çalışmayla olumlu sonuçlar arasında doğrudan hiçbir ilişki bulunmadığını belirtmektedir. 'Çok değil, akıllı çalış!' özdeyişi, bu gerçeği yansıtmaktadır, demiştir. Buna benzer bir başka düstur, 'Ne kadar çok çalışırsam, kendimi o kadar güven içinde hissediyorum.' şeklindedir" (Mackenzie,

1985: 24–25). Kendini gereğinden fazla işe adayan insanların; ailesine, dostlarla yapılan sosyal faaliyetlere, eğlenmek için yapılan spor etkinliklerine ayıracak zamanları olmamaktadır. Böyle insanlar zamanlarını iyi yönetemezler. Dolayısıyla kendini gereğinden fazla işe adayan insanlar, (bu bağlamda öğretmenler de) zamanı etkin ve verimli bir şekilde yönetemeyerek zamanlarını israf etmektedir.

7.1.15. Hafife Alma ve Önyargılar

İnsanların yaşamın gerçeklerini hafife almaları; ya yaşamı önemsememelerinden ya hafife aldıkları faktörlere ulaşamamalarından ya da kendilerine olan aşırı özgüvenden kaynaklanır (Tengilimlioğlu vd., 2003: 74). İnsanlar kendilerine olan aşırı güvenden dolayı bazen yapacakları işleri önemsemezler. Böyle hisseden kişiler kendini harekete geçirecek neden bulamaz ve yapacağı işleri ertelemeye başlarlar. Aynı şekilde işin kolay ya da zamanın önemsiz olduğu yönündeki bir önyargı da kişileri işin önemini anlamaktan uzaklaştırarak sonra yaparım düşüncesiyle hareket etmeye yöneltir. Oysa zaman hafife almaya gelmeyecek bir kavramdır. Çünkü hiç kimse zamanı etkileme gücüne sahip değildir ve zaman sürekli akıp geçmektedir. Bu nedenle kendilerine aşırı özgüven duyarak işleri hafife alan ya da kolay olduğu önyargısıyla önemsemeyen kişiler, zaman akıp geçtiğinde işi bitirmeleri gerektiğini hissettiklerinde zamanın baskısını yaşamaya başlarlar. Böylece, “yoğun işler içinde uygun zamanları olmadığından yakınlık” zamanın gerçekten hafife alınmayacağını anlarlar. Çünkü geleceğin belirsizliğini düşünmeden işleri hafife almak ya da zamanın önemsiz olduğu şeklindeki bir önyargıyla uygun zaman varken işleri yapmamak aslında kişileri yanılığa düşüren bir zaman tuzağıdır (Özdemir, 2006: 80).

7.1.16. Güç (Zor) Olandan Kaçınmak

İnsanlar çoğu zaman, kendilerine güç (zor) görünen işlerden kaçmak eğilimi içinde kolay olana yönelirler. Bunu yaparken de önce diğer işleri yapıp kurtularak zor olanı ileride daha rahat yapacaklarını savunurlar. Ama aslında güç olanı ileriye yani hep daha sonraya bırakarak işlerini zorlaştırırlar. Sonunda da güç olan iş, gözlerinde büyür (Farrant, 2005: 18. akt, Özdemir, 2006: 79). Bir işi gözde büyütme, bel ağrısı çekmek gibidir. En iyisi bu işi

öne çekmek, yapıp kurtulmaktır. “Korkunun ecele faydası yoktur” şeklindeki atasözüne uygun davranarak, korkuyla yüzleşmekten kaçınmamak gerekir (Tengilimlioğlu, 2003: 88).

7.1.17. Yorgunluk

Sağlıklı olmanın performansın artmasında büyük etkisi olmaktadır. Zinde olmanın, yeterli uykunun ve sağlıklı beslenmenin zamanı verimli kullanmada etkisi büyüktür. Yorgunluk ise insanı güçten düşürmekte ve üretkenliği azaltmaktadır (Smith, 2007: 52). Uzun saatler boyunca çalışmak verimliliği düşürmektedir. Çünkü kişinin hem muhakeme yeteneği azalmakta hem de motivasyonu düşmektedir (Jandt, 1998: 82). Aynı zamanda yorgunluk, hata yapma şansını artırdığı için zaman tuzaklarından biridir. Bundan dolayı öğretmenler, özellikle sınav kâğıtlarını okurken, bunları sisteme işlerken yorgun olmamaya dikkat etmelidir. Yorgun veya sağlıklı bir bedenle anlatılan ders de verimsiz geçer, bilgi iletişiminde kopukluk doğurur.

7.1.18. Okumamak

Okumak, insanın kendisine ayrılan zamandır. Bu zaman, kayıp olarak düşünülmektedir. Genellikle “Okumak için zaman bulamıyorum, okul, ev, iş derken zaman nasıl geçiyor anlamıyorum.” gibi cümleler sarf edilmektedir. Hâlbuki “edindiğimiz bilgilerin çoğunu okuyarak öğreniriz. Okudukça, ‘Neden bunu daha önce düşünmedim?’ diyeceğimiz fikirlerle karşılaşırız. Daha iyi, çabuk ve verimli yollar keşfederiz” (Josephs, 1997: 14, 15, 163). Van Fleet (1994) şöyle der: “Okuyun! Okumak, size sorunlara çözüm bulmanızda yardımcı olacak birikimi sağlayacaktır”. Özellikle de öğretmenliğe yeni adım atmış öğretmenler, nerede ne yapacağını bilemedikleri için şaşırıp kalabilmektedir. Geri dönüşü olmayan zamanı boşa harcayabilmektedirler. Oysaki öğretmenler için zaman çok değerlidir. Öğretmenler, zamanı kullanma becerilerini artırmak için zaman yönetimi ile ilgili yayınlar okumalıdır.

Zaman yönetimiyle ilgili yayın okumamak, aslında bütün zaman tuzaklarından en önemlisidir. Çünkü zaman yönetimi ile ilgili kitap, dergi, makale gibi yayınlar okunduğunda diğer zaman tuzaklarına da yakalanma riski azalacaktır. Dolayısıyla zamanın değeri de daha iyi bilinecektir.

7.1.19. Sigara Kullanmak

Sigara, en çok kişiye ve çevresine verdiği zararlarla bilinmektedir. Bunların yanında sigara, zaman tuzaklarından da birisidir. Ama sigara kullanmak, normal bir alışkanlık olarak kabul edilmektedir. “Bazen bir sorunla beraber yaşamayı, değiştirmeye çalışmaya tercih ettiğimiz gibi. Sigaranın bir zaman hırsız olduğunu bilip de bunun için çaba harcayan kaç kişi vardır dersiniz?” (Smith, 2007: 114). Muhtemelen az kişi olacaktır. Öncelikle sigaranın gerçekten zaman kaybettiren bir alışkanlık olduğunu kabullenmek gerekmektedir. Ayrıca, kullanılan süre içerisinde yapacağımız kaç işi engellediğini de fark etmek gerekmektedir. Dolayısıyla insanların, özellikle de öğretmenlerin, zaman tuzaklarından biri olan sigara kullanımını konusunda daha hassas davranmaları gerekmektedir.

7.2. İŞTEN VE ÇEVREDEDEN KAYNAKLANAN ZAMAN TUZAKLARI

Zaman tuzaklarının sebepleri ister okul içinde olsun ister okul dışında olsun öğretmenlerin zaman yönetimini, verimliliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle öğretmenler için işten ve çevreden kaynaklanan en sık zaman tuzakları; telefon görüşmeleri, ziyaretçiler, krizler, rutin ve gereksiz işler ve yetersiz iletişim sayılabilir (Akgemci vd., 2003; Tengilimlioğlu vd., 2003; Mackenzie, 1985; Smith, 2007; Özdemir, 2006).

7.2.1. Telefon Görüşmeleri

Telefon, elbette en çok yararlandığımız buluşlardan biridir. Bu alet, yararlı bir biçimde kullanılırsa, çeşitli şekillerde bize zaman kazandırır. Taraflar arasındaki mesafeyi kapatarak, bir görüşme için harcanacak gidiş-geliş zamanını kazanmamızı sağlar (Mackenzie, 1985: 118). Ne gariptir ki, zaman kazandıran en etkili aletlerden biri olan telefon, aynı zamanda en büyük zaman tuzaklarından biridir (Mackenzie, 1985: 118–119). Özellikle istenmeyen veya zamanlaması uygun olmayan telefonlar, birçok insanın iş ve özel hayatının işkencesidir (Josephs, 1997: 134). Bu nedenle telefonu, bir mesaj alıp-verme aracı olarak değerlendirmek gerekmektedir (Tengilimlioğlu, 2003: 127).

Marifet, telefonu bize zaman kazandıracak biçimde ona hâkim olabilmektir (Josephs, 1997: 129). Bu nedenle, telefonun zaman tuzağına dönüşmesini önlemek ve etkin kullanımını

sağlamak için; telefonda gereksiz konuşmalar yapılmamalı, mesajları yazmak için kalem ve kâğıtların hazır bulundurulması, ne söyleneceğinin önceden tespiti, mesajın açık ve kesin verilmesi ve iyi dinleyici olmak gerekir (Tengilimlioğlu vd., 2003: 91).

7.2.2. Beklenmeyen Ziyaretçiler

Beklenmeyen ziyaretçiler de, bir zaman tuzağıdır. Beklenmeyen bir ziyaretçi, zaman programının akışını bozar. Çünkü beklenmeyen ziyaretçinin el koymuş olduğu zaman, zaten başka bir iş için ayrılmıştır (Tengilimlioğlu, 2003: 92). Beklenmeyen bir ziyaretçi tüm çalışma planını kesintiye uğratacak ve ziyaret süresi kadar bir zamanı çalacaktır. Bu nedenle önceden planlanmamış böyle ziyaretçi akınının mümkün olduğunca önüne geçilmelidir (Karaoğlu, 2006: 88). Elbette nezaket ziyaretleri yapılmalıdır. Ama bu nezaket, çalışmayı engelleyecek düşünce ve çabaları ortada kesecek kadar ileri gitmemelidir. Bu gibi engellemeler, kişiyi şaşırttığı gibi, ortada sorun varmış gibi bir hava yaratır, moral bozar ve yapılması gereken işin gecikmesine neden olarak gerçekten sorun yaratabilir (Mackenzie, 1985: 110).

Kuruluş içinden ve kuruluş dışından gelen ziyaretçilerle yüz yüze iletişimle, doğrudan bilgi alış verişinde bulunulduğunda, zaman kazanılabilir; ancak, bu tür bir iletişim, ziyaretçileri kabul etme biçimi, ziyaret sırasındaki tutum ve davranışlar ya da ziyaretçilerin görüşmeyi uzatma çabaları, zamanın boşa harcanmasına neden olabilir (Tengilimlioğlu, 2003: 91). Çalışmamızın ziyaretçiler tarafından bölünmesini engellemenin anlamı, verimliliğimizi sınırlandıran ziyaretleri mümkün olduğunca yok etmek ve zamanımızı en iyi kullanmamızı sağlayacak ziyaretçilerle ilgilenme teknikleri uygulamaktır (Josephs, 1997: 121).

7.2.3. Krizler

Örgütlerde işlerin belirli bir zaman diliminde yapılma gerekliliği öğretmenleri de, zaman baskısı ve iş yetiştirme (soru hazırlama, sınavları okuma, açıklama ve teslim etme) telaşı ile baş başa bırakmaktadır. Özellikle “kriz dönemlerinde, bir taraftan işin acil oluşu ve sağlıklı bir kararın gerekliliği, diğer taraftan zamanın daralmasıyla yaşanan panik hali ve dolayısıyla stres, zaman yönetiminin önemini ortaya koyar” (Tengilimlioğlu vd., 2003: 79).

Kriz dönemlerinde ilk iş olarak; krize neden olan sorunların çözümüyle uğraşmak, ikinci olarak da bu durumların tekrar yaşanmaması ya da minimum zararla atlatılabilmesi için gereken önlemleri almaktır (Akgemci vd., 2003: 185). Yani krizler esnasında, bireylerin sezgi ve tahmin güçlerini en iyi şekilde kullanarak krizden en kısa zamanda çıkabilmenin yollarını bulmaları gerekmektedir (Paşa, 2001: 79).

7.2.4. Rutin ve Gereksiz İşler

Hoşumuza gitsin gitmesin, hepimiz alışkanlıklarımızın esiri olan yaratıklarız (Smith, 2007: 158). Alışkanlıklar, binlerce işi ve rutini, beyinlerimizde aşırı bir yüklenme olmadan yerine getirmemizi sağlar (Smith, 2007: 158). Rutin işler, alışlagelen, sıradan, sıradanlık, çeşitlilik göstermeyen, alışlagelmiş düzen içinde yapılan işlerdir (Özçelik, 2006: 5). Gereksiz işler ise yapılacak faaliyetlere herhangi bir olumlu katkısı olmayan işlerdir. Bu nedenle de gereksiz işler yapıldığında ve üzerinde önemle durulduğunda zaman kaybına yol açar (Özdemir, 2006: 85). Öğretmenler, haftanın beş günü derse girdikleri için işlerinin rutinleştiğini düşünebilirler. Dolayısıyla zamanı kullanmada gevşemeler olabilir. Bu nedenle böyle durumların önüne geçilmelidir.

7.2.5. Yetersiz İletişim

Bilindiği gibi dil, insanlar arasında bir iletişim aracıdır. İnsan açısından bakınca insanın dünyadaki yerini ve değerini belirleyen odur. Konuşma yeteneği, dolayısıyla dil, insanı insan yapan niteliklerin başında gelir. Onun duygularını, düşüncelerini, isteklerini bütün incelikleriyle açığa vurmasına, yaşamını sürdürebilmesine olanak sağlar (Susar, 2000: 124). İletişim ise basitçe, bir düşünce veya fikrin iki kişi arasında transferidir (Allan, 2004: 175).

Bireysel ve örgütsel yaşamda yetersiz iletişimden kaynaklanan zaman tuzakları vardır. Örgütlerde zamanın önemli bir kısmı diğer kişilerle yazılı ve sözlü iletişim için harcanır. Bu tüketilen süre içerisinde iletişimin eksik ya da sorunlu oluşu, başlı başına zaman kaybettirici bir unsurdur (Tengilimlioğlu vd., 2003: 101). Yetersiz iletişimin bir diğer unsuru da dinleme sanatıdır. Çoğumuz, dinlemede çok zayıfızdır: Kendi düşüncelerimizle veya konuşmacı bitirdiğinde vereceğimiz cevabı hazırlamakla meşgulüzdür ya da kafamız başka yerlere gider.

(Allan, 2004: 176). Bu durumda zayıf iletişim, zaman israfına yol açmakta, verimsiz iletişimse pek çok zaman almaktadır (Allan, 2004: 175).

Bilgisayar da, doğru kullanılmadığında öğretmeni zaman tuzağına düşürecek en kolay iletişim aracıdır. Herhangi bir alanda, eğitimde, karşılaşılan problemin bilgisayar aracılığıyla çözümlenmesinin insanoğluna zamandan ne kadar çok tasarruf sağladığını anlayabiliriz (notları girme, eğitimle ilgili yayınları, makaleleri okuma vb.). Yani “bilgisayar, doğru zamanda ve gereken konularda bilinçli bir şekilde kullanılırsa gerekliliğini kimse inkâr edemez” (Silahtaroglu, 2004: 93).

İletişim, zaman kazandırıcı bir faktör olarak “etkili iletişim”de gösterilmektedir. Etkili öğretmen, açık ve tutarlı bir iletişim ve yönetim becerisine sahiptir. Langlois ve Zales (1992), etkili öğretmenleri şu şekilde özetler. “İstekli, enerjik ve şefkatlidirler; ses tonlarında, yüz ifadelerinde, jest ve mimiklerinde, kelime seçimlerinde tehdit edici bir tarz benimsemezler, iyi birer iletişimcidirler; açık, somut bir dil ve öğrencilerin seviyesine uygun kelimeler kullanırlar, göz iletişimi kurarlar ve destekleyici tepkilerde bulunurlar” (Tatar, 2008: 1). Öğretmenler, iş hayatının çoğunluğunu iletişimle geçirmektedir. Öğretmenlerde iletişim denildiğinde, öncelikle akla ilk, öğrenciler gelmektedir. Bu iletişim ilk günden düzgün ve doğru kurulduğu takdirde eğitim-öğretim yolunda gidecektir. Bir öğretmen öğrencisiyle iyi bir iletişim kurabildiyse dersler daha etkili ve verimli olabilecektir (Silahtaroglu, 2004: 91). Ama iletişim iyi sağlanmazsa verim düşecek, zaman kaybı yaşanacak ve boşa geçen zamanın telafisi olmayacaktır.

8. EĞİTİMDE ZAMAN YÖNETİMİ

Bu bölümde genel olarak zaman yönetiminin eğitim üzerindeki etkisi ile öğretmenlerin zaman yönetimi konuları üzerinde durulacaktır.

8.1. EĞİTİMDE ZAMAN YÖNETİMİNİN ÖNEMİ

Hayatın her aşamasında etkili olan zaman kavramı günümüzde eğitimi de derinden etkilemeye başlamıştır (Özçelik, 2006: 39). Eğitim alanında zaman yönetimi veya zamanı etkili kullanmanın ön koşulu, planlamadır. Çünkü geçen zamanı geri getirmek mümkün olmadığı gibi, telafisi de mümkün değildir. Bu nedenle hataların ve eksikliklerin minimuma

indirilmesi, planlı olmayı gerektirmektedir (Durukan ve Öztürk, 2005: 162). Göreve yeni başlayan öğretmenler için bu husus oldukça zordur. Dersin işlenişi için gereken sürenin belirlenmesi, dersin dağılmasına ve amaçtan uzaklaşmasına engel olur. Bu nedenle öğretmen, zaman planlamasına yardımcı olması için plana gereken önem vermelidir (Özçelik, 2006: 37).

Eğitim kurumlarının temel özelliği, insan ilişkilerine dayalıdır. Yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler, okulların üç önemli insan kaynağını oluşturur. Herkes, kendi amaçları doğrultusunda zamanı kullanmaktadır. Örneğin “bir öğrenci için zamanın kullanılmasında "kitap okuma, proje teslimi" önemli iken, bir okul yöneticisi için "örgütteki işlerin planlanması, toplantılara katılma" önemlidir” (Alay ve Koçak, 2003: 4). Öğretmenler için ise bir akademik dönemde yapmak istedikleri önemlidir. Eğitimde, zaman yönetiminin önemi burada ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle öğretmenler, öğrenciler, her dönemde büyük bir çabanın içindedir. Onun için öğretmenler, zamanlarını ne kadar verimli kullanırlarsa, ne kadar başarılı planlar yaparlarsa kendi başarılarının yanında öğrencilerinin de başarılarını sağlayacaktır.

Özetlenecek olunursa, planlarda yer alan çalışmaların belirlenmesi, bu çalışmaların hangi sürede yapılacağına tespiti, çalışmalarda ne tür araç ve gereçlerin kullanılacağı, bu çalışmaların hangi işlem sırasına göre yapılacağına belirlenmesi ve bütün bu işlemler sonucunda kişilerin yeterli sürede bu işleri başarabilecek seviyeye gelip gelmediklerini kontrol etmesi açısından zaman yönetimi, tüm eğitim kurumlarında oldukça önemli bir yer tutmaktadır (Özçelik, 2006: 41).

8.2. ÖĞRETMENLERİN ZAMAN YÖNETİMİ

Öğrencinin eğitiminde en önemli çevre etmeni, öğretmendir. İyi bir öğretmen, yeri geldiğinde, öğrencinin gözünde ana-babadan ve tüm diğer kişilerden daha üstün tutulmaktadır (Başaran, 1978: 202). Dolayısıyla öğretmenin eğitimdeki yeri, büyük önem taşımaktadır. Günümüzde öğretmen, yalnızca ders veren, bilgi dağıtan, değerlendiren pasif birer birey olmaktan çıkmıştır. Modern eğitim anlayışının öğretmeni, gelecek nesillerin toplum içinde başarılı olabilmesi için duyan, düşünen, araştıran, sentez ve analizler yapabilen bireyler olmasına rehberlik eden kişi olmanın yanında (Çağlayan: 2005: 63) zamanını etkin ve verimli kullanarak da ön plana çıkmalıdır. Bu nedenle öğretmenler, zaman yönetimi konusunda da sınıfta iyi bir rehber olmalıdır. Bir sınıfta on dakika alan bir etkinlik, başka

sınıfta daha uzun ya da daha kısa devam edebilir. Bu nedenle öğretmen, zamanı ölçülü kullanmalı öğrencinin hangi durumlarda harekete geçeceğini bilip, ona göre uyarıcı durumları ve ortamları yaratmalıdır (Özçelik, 2006: 38).

Öğretmen, zaman yitirici yönetsel işlerle sınıfta fazla uğraşmamalıdır. Mesela yoklama yapmak için herkesin adını okuması gerekmez, mevcut öğrenci sayısına bakarak öğrencileri tanıyor olmanın da yardımı ile kimlerin gelmediği hemen bulunabilir. Yönetsel duyurular da fazla zaman almamalıdır. Sınıfta ilgili araçlar yan yana konularak veya sık kullanılanlar yakın yerlerde tutularak araç kullanımının alacağı zaman azaltılabilir. Örneğin okuma köşesi kitap raflarının, deney aletleri deney masalarının yakınında olmalıdır. Öğretmen, sınıftaki etkinliklerin hazırlıklarını ders öncesinde yaparak, araçların hazırlanışını, düzenlenişini, önceden bitirerek tahtaya yazılacakları ders öncesinde yazarak, zaman kazanabilir (Özçelik, 2006: 36).

9. ZAMAN YÖNETİMİ İLE İLGİLİ YURT İÇİNDE VE YURT DIŞINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde doğrudan ya da dolaylı yapılmış araştırmalara yer verilmiştir. Bunlar aşağıda özetlenmiştir.

Silahtaroglu (2004) tarafından yapılan “*Akademisyenlerde Zaman Yönetimi*” adlı çalışmasında, Gaziosmanpaşa Üniversitesinde çalışan akademisyenlerin, günde ortalama 2 saat kitap okumaya zaman ayırdıkları belirtilmiştir. Benzer şekilde Ağaoğlu ve Kesim (2005) tarafından yapılan “*Anadolu Üniversitesinde Görev Yapan Eğitim Yöneticilerinin Zaman Yönetimi Konusundaki Görüşleri*” adlı çalışmada Anadolu Üniversitesinde görev yapan akademisyenler, zaman yönetimine (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) karşı olumlu görüşler sergilemişlerdir. Ayrıca akademisyenlerin; cinsiyet değişkenine göre zaman yönetiminin tüm alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmediği belirtilmiştir.

Alay ve Koçak (2003) tarafından yapılan “*Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*” adlı çalışmada, genel zaman yönetimi ile genel zaman yönetiminin “zaman planlaması” alt boyutunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. “Zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar” alt boyutlarında ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Benzer şekilde İşcan (2008) “*Pamukkale*

Üniversitesi Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi” adlı çalışmada PAÜ öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin “orta” düzeyde olduğu saptanmıştır. Hem zaman yönetimi becerilerinde hem de zaman yönetiminin “zaman planlaması ve zaman düşmanları ile baş edebilme” alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ama “zaman yönetimi tutum ve becerileri” alt boyutunda cinsiyet açısından anlamlı fark görülmüştür. Zaman yönetimiyle ilgili en önemli araştırmalardan biri de Erdul (2005) tarafından yapılan “*Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki*” adlı çalışmadır. Araştırmacı, üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin yüksek olduğunu saptamıştır. Zaman yönetimi becerileri ile zaman yönetiminin “zaman planlaması” ve “zaman harcattırıcılar” alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görüldüğü belirtilmiştir. Zaman tutumları alt boyutunda ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Erdem, Pirinçci ve Dikmetaş (2004) tarafından hazırlanan “*Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışları Ve Bu Davranışların Akademik Başarı ile İlişkisi*” konulu çalışmada, öğrencilerin zaman yönetimi davranışlarının genel olarak “orta” düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin başarı puanları cinsiyete göre değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Öğrenciler arasında, zamanı değerlendirme ile ilgili yayın okuyanlarla okumayanlar arasında anlamlı bir farklılığın çıkmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Fidan, Latif ve Uçkun (2005) tarafından yapılan “*Üniversite Öğrencileri Ne Yapıyor? Zaman Değerlendirme mi Zaman Geçirme mi? (Sakarya Üniversitesi Örneği)*” konulu çalışmada, üniversite öğrencilerinde “zamanı verimli değerlendirme” değil de daha çok “zaman geçirme” anlayışının hâkim olduğu belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin günlük kitap okumaya ortalama bir saatin altında bir zaman ayırdıkları saptanmıştır.

Yine Demirtaş ve Özer (2007) tarafından yapılan “*Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişkisi*” adlı çalışmanın bulguları sonucunda, öğretmen adaylarının hem genel zaman yönetiminde hem de “genel zaman yönetiminin zaman planlaması ve zaman harcattırıcılar alt boyutlarında” cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. “Zaman tutumları” alt boyutunda ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Eldeleklioğlu (2008) tarafından yapılan “*Ergenlerin Zaman Yönetimi Becerilerinin Kaygı, Yaş ve Cinsiyet Değişkenleri Açısından İncelenmesi*” konulu çalışmanın bulguları sonucunda, hem genel zaman yönetiminde hem de “genel zaman yönetiminin zaman planlaması ve zaman harcattırıcılar alt boyutlarında” cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. “Zaman tutumları” alt boyutunda ise cinsiyete göre anlamlı

bir farklılık bulunmamıştır. Bay, Tuğluk ve Gençdoğan (2003) tarafından yapılan “*Üniversite Öğrencilerinin Ders Çalışma Becerilerinin İncelenmesi*” konulu çalışmanın bulguları sonucunda, cinsiyet değişkenine göre ders çalışma becerilerinin “zaman yönetimi becerileri ve sınava hazırlanma” alt boyutunda bir farklılık bulunmamıştır.

Misra ve McKean (2000) tarafından yapılan “*Üniversite Öğrencilerinin Kaygı Düzeyleri, Zaman Yönetimi ve Boş Zamanı Değerlendirme*” adlı bir araştırmada, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık görülmüştür (Erdul, 2005: 29). Macan ve arkadaşları (1990) tarafından yapılan “*Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Akademik Başarıları ve Stres Düzeyleri Arasındaki İlişkisi*” adlı çalışmada, cinsiyet açısından zaman yönetimi becerilerini kullanmada anlamlı fark bulunmuştur (Erdul, 2005: 30). Britton ve Tesser (1991) tarafından yapılan “*Zaman Yönetimi Becerilerinin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisi*” konulu çalışmada, üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin “zaman tutumları”, “kısa süreli planlama” alt boyutlarının, akademik başarıyı pozitif yönde etkilediği belirtilmiştir. Buna karşın zaman yönetimi becerilerinin “uzun süreli planlama” alt boyutunun öğrencilerin akademik başarıları üzerinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Trueman ve Hartley (1996) tarafından yapılan “*Genç Üniversite Öğrencileri ile Yaşça Olgun Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Akademik Başarıları Kıyaslanması*” konulu çalışmada, cinsiyete göre zaman yönetimi becerilerinde anlamlı fark bulunmuştur. Wells (1994) tarafından yapılan “*Zaman Yönetimi ve Akademik Başarı*” adlı çalışmada üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi ile akademik başarı arasında olumlu bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Yavuz ve Sünbül (2002) tarafından yapılan “*İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinde İş Doyumu, Denetim Odağı ve Demografik Özelliklerinin Zaman Yönetimi ile İlişkisi*” adlı araştırma sonucunda öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin, cinsiyet ve kıdemleri ile zaman yönetimi arasındaki ilişki incelenmiş, anlamlı bir farklılık olmadığı belirtilmiştir. Can (2005) tarafından yapılan “*Öğretmenin Sınıfta Zaman Yönetimi Davranışları*” adlı çalışmada, öğretmen ve okul yöneticilerinden oluşan eğitim çalışanlarının, sınıfta zaman yönetimi davranışlarını genellikle gerçekleştirdikleri saptanmıştır. Ayrıca araştırmacı, öğretmenlerin sınıfta zaman yönetimi davranışlarında cinsiyete göre bir farklılık olmadığını bulmuştur. Özbey (2007) “*İlköğretim Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıklarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*” adlı çalışmasında ders çalışma alışkanlıkları ölçeğinin 12 alt boyuttan biri de “zaman yönetimi”dir. Öğrencilerin sınıf

düzeyleti arttığında zamanlarını daha iyi yönettikleri bulunmuştur. Uğur ve Kutlu (2005) tarafından yapılan “*Zaman Yönetimi Programının Etkililiğinin Değerlendirilmesi*” adlı çalışmada ilköğretim 10-12 yaş grubu 4., 5. ve 6. sınıflar için geliştirilen “Zaman Yönetimi Programı”nın ne derece etkili olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda, 4. ve 5. sınıflarda zaman yönetimi programının, 6. sınıflara göre daha etkili olduğu saptanmıştır.

Zaman yönetimi ile ilgili, gerek Türkiye’de gerek yurt dışında birçok araştırma yapılmıştır. Eğitim kurumlarında da son yıllarda zaman yönetimine yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Yapılan alışma ve yayınların, özellikle eğitim alanında ergen dönemindeki öğrenciler, üniversite öğrencileri, öğretmen adayları, akademisyenler üzerinde yoğunlaştığı görölmektedir. Bu çalışmada öğretmenlerin, gerek kişisel yaşamında gerekse okul ortamında zaman yönetimine ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılması, öğretmenlere “zaman yönetimi”nin fark ettirilmesi ve bu durumun eğitim-öğretim sürecine olumlu yönde yansması hedeflenmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METOT

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve nicel verilerin analizinde kullanılacak istatistiksel yöntem ve teknikler üzerinde durulmuştur.

1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırmada survey (tarama) yöntemi uygulanmıştır. Bu model, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Genel tarama modelinde, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde tarama yapılmaktadır (Karasar, 2002: 77, 79). Bu çalışmada survey yöntemi doğrultusunda ilköğretim okulu öğretmenlerine, zaman yöntemi hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla “Zaman Yönetimi Envanteri” uygulanmıştır.

2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırma 2008–2009 eğitim öğretim yılında Denizli il merkezinde yürütülmüştür. Çalışmaya toplamda 468 ilköğretim okulu öğretmenleri katılmış olup, aşağıdaki Tablo–2 de branşlara göre öğretmen dağılımı görülmektedir. Bu çalışmada öğretmenler rasgele seçilmemiş, uygun örneklem yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemle katılımcılar çalışmaya rasgele değil de, hazır bulunuşluk durumu ve gönüllülük esasına göre katılmaktadırlar. Günümüz şartlarında da eğitim araştırmalarında en fazla tercih edilen katılımcı seçme yöntemidir (McMillian, 2000).

Bu çalışmada yer alan I. ve II. Kademe öğretmenlerinden 26 kişi (% 5.6) Okul öncesi öğretmeni, 189 kişi (%40.4) Sınıf öğretmeni, 26 kişi Matematik öğretmeni (% 5.6), 24 kişi Türkçe öğretmeni (%5.1), 26 kişi Fen Bilgisi öğretmeni (% 5.6), 23 kişi Sosyal Bilgiler öğretmeni (%4.9), 21 kişi Resim İş öğretmeni (% 4.5), 20 kişi Müzik öğretmeni (%4.3), 31

kişi İngilizce öğretmeni (% 6.6), 20 kişi Teknoloji ve Tasarım öğretmeni (%4.3), 21 kişi Beden Eğitimi öğretmeni (% 4.5), 20 kişi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni (%4.3) ve 21 kişi (% 4.5) ise Bilişim ve Teknoloji (Bilgisayar) öğretmenidir.

Tablo 2. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. ve II. Kademe Öğretmenlerin Branşlara Göre Dağılımı

Branşlar	Katılımcı Öğretmen Sayısı (N)	%
Okul Öncesi ögr.	26	5.6
Sınıf ögr.	189	40.4
Matematik ögr.	26	5.6
Türkçe ögr.	24	5.1
Fen Bilgisi ögr.	26	5.6
Sosyal Bilgiler ögr.	23	4.9
Resim-iş ögr.	21	4.5
Müzik ögr.	20	4.3
İngilizce ögr.	31	6.6
Teknoloji ve tasarım ögr	20	4.3
Beden Eğitimi ögr.	21	4.5
Din kul. ve Ahl. Bil. ögr	20	4.3
Bilişim Teknolojisi ögr.	21	4.5
Toplam	468	100.0

Ayrıca aşağıdaki Tablo-3 de çalışmaya katılan ilköğretim okulu öğretmenlerinin cinsiyete bağlı dağılımı görülmektedir. Bu çalışmada yer alan I. ve II. kademe öğretmenlerinden 249 kişi (% 53.2) bayan, 219 kişi (%46.8) ise erkektir.

Tablo 3. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. ve II. Kademe Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Katılımcı Öğretmen Sayısı (N)	%
Bayan	249	53.2
Erkek	219	46.8
Toplam	468	100.0

Aşağıda Tablo-4'te bu çalışmaya katılan ilköğretim okulu öğretmenlerinin öğretim tecrübesine (kıdeme) bağlı dağılımı görülmektedir. Bu çalışmada yer alan I. ve II. Kademe öğretmenlerinden 72 kişi (% 15.4) 1-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler, 79 kişi (% 16.9) 6-10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler, 65 kişi (%13.9) 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler, 70 kişi (% 15.0) 16-20 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler, 95 kişi (% 20.3) 21-

25 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler ve 87 kişi (% 18.6) ise 26 yıl ve üzeri kıdeme sahiptirler.

Tablo 4. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. ve II. Kademe Öğretmenlerin Kıdeme (Hizmet Yılı) Göre Dağılımı

Kıdem (Hizmet Yılı)	Katılımcı Öğretmen Sayısı (N)	%
1-5 yıl	72	15.4
6-10 yıl	79	16.9
11-15 yıl	65	13.9
16-20 yıl	70	15.0
21-25 yıl	95	20.3
26 ve üzeri	87	18.6
Toplam	468	100.0

Tablo 5. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. ve II. Kademe Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Katılımcı Öğretmen Sayısı (N)	%
Öğretmen Okulu	12	2.6
Ön lisans	100	21.4
Lisans	341	72.9
Yüksek Lisans	15	3.2
Toplam	468	100.0

Yukarıdaki Tablo-5'te bu araştırmada yer alan I. ve II. Kademe öğretmenlerinden 12 kişi (% 2.6) öğretmen okulu, 100 kişi (% 21.4) ön lisans, 341 kişi (% 72.9) lisans ve 15 kişi (% 3.2) ise yüksek lisans mezunlardır.

Tablo 6. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. ve II. Kademe Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türüne Göre Dağılımı

İlköğretim Okulları	Katılımcı Öğretmen Sayısı (N)	%
Resmi İlköğretim	380	81.2
Özel İlköğretim	88	18.8
Toplam	468	100.0

Yukarıda Tablo-6’te bu araştırmada yer alan I. ve II. Kademe öğretmenlerinden 380 kişi (% 81.2) resmî ilköğretim okulunda, 88 kişi (%18.8) ise özel ilköğretim okulunda görev yapmaktadırlar.

Tablo 7. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. ve II. Kademe Öğretmenlerin Kadro Durumuna Göre Dağılımı

Kadro Durumu	Katılımcı Öğretmen Sayısı (N)	%
Kadrolu	394	84.2
Sözleşmeli	57	12.2
Geçici görevlendirme	17	3.6
Toplam	468	100.0

Yukarıdaki Tablo-7’de bu çalışmada yer alan I. ve II. Kademe öğretmenlerinden 394 kişi (% 84.2) kadrolu, 57 kişi (% 12.2) sözleşmeli ve 17 kişi (% 3.6) ise geçici görevlendirme ile çalışmaktadır.

Tablo 8. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. ve II. Kademe Öğretmenlerin Medeni Duruma Göre Dağılımı

Medeni Durum	Katılımcı Öğretmen Sayısı (N)	%
Bekâr	48	10.3
Evli	420	89.7
Toplam	468	100.0

Ayrıca Tablo-8’de bu çalışmada yer alan I. ve II. Kademe öğretmenlerinden 48 kişi (% 10.3) bekâr, 420 kişi (%89.7) ise evlidir.

Aşağıdaki Tablo-9’de bu çalışmada yer alan I. ve II. Kademe öğretmenlerinden 150 kişi (% 32.1) konuyla ilgili yayın okuyanlar, 264 kişi (% 56.4) bazen okuyanlar ve 54 kişi (% 11.5) ise okumayanlardır.

Tablo 9. Araştırmada Katılımcı Olarak Yer Alan I. ve II. Kademe Öğretmenlerin Zamanı İyi Değerlendirme ile İlgili Yayın Okuma Düzeylerine Göre Dağılımı

İlgili Yayın Okuma	Katılımcı Öğretmen Sayısı (N)	%
Okuyorum	150	32.1
Bazen okuyorum	264	56.4
Okumuyorum	54	11.5
Toplam	468	100.0

3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI VE VERİLERİN ANALİZİ

Bu araştırmada, ilköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini belirlemek için Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilen, Alay ve Koçak tarafından (2002) Türkçeye uyarlanan “Zaman Yönetimi Envanteri” kullanılmıştır. Alay ve Koçak’ın ölçeği, Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde okumakta olan ve tüm bölüm ve fakültelerde açılmış olan lisans öğrencilerine uygulanmıştır. Erdul (2005), “*Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki*” adlı tezinde, Alay ve Koçak’ın tercüme ettikleri ölçeği kullanmıştır.

Bu çalışmada ise Erdul’un (2005) tezindeki ölçek (Zaman Yönetimi Envanteri) temel alınmıştır. Ancak, Erdul’un ölçeği, üniversite öğrencilerine yönelik olduğu için Erdul’un ölçek maddelerinde değişiklikler yapılarak öğretmenlere uyarlanmıştır. Çünkü Erdul’un ölçeğindeki soruların muhatabı öğrenciler iken bu araştırmanın katılımcıları öğretmenlerdir. Ölçme aracının ilk pilot çalışması 50 kişiye uygulanmıştır. İlk pilot çalışma sonucunda ölçeğin “zaman tutumları” ve “zaman harcattırıcılar” alt boyutlarının güvenilirliği çok düşük çıktığı için uzman görüşlerine başvurulmuş ve öğretmenlerden gelen uyarıları da dikkate alarak maddelerin anlamlarından uzaklaşmadan cümlelerde sadeleştirme yapılmıştır.

Ayrıca ölçekte yer alan “bazen” ve “nadiren” seçeneğinin anlamlarının yakınlığını düşünerek, “nadiren” seçeneği ölçekten çıkartılmıştır. Öte yandan ölçekte yer alan maddeler, soru tarzından düz cümlelere çevrilmiştir. Tüm bu değişikliklerden sonra ölçeğin güvenilirliğini saptamak amacıyla (ilk pilot çalışmada uygulanan öğretmenlerden farklı 50 kişiye) ikinci pilot çalışması yapılmıştır. Daha sonra ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlikleri belirlendikten sonra, asıl veriler toplanmıştır.

Zaman Yönetimi Envanteri, Alay ve Koçak (2002) tarafından yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında tüm ölçek için güvenilirlik 0.87’dir. Alt guruplarda Cronbach alfa seviyesi 16 maddelik “zaman planlaması” alt ölçeği için 0.88, “zaman tutumları” alt ölçeğinin Cronbach alfa seviyesi 0.66 ve “zaman harcattırıcılar” alt ölçeğinki ise 0.47 olarak bulunmuştur (akt: Erdul, 2005: 37). Demirtaş ve Özer (2007) tarafından yapılan bir makalede, anketin güvenilirlik katsayıları; zaman planlaması boyutu için 0.84, zaman tutumları boyutu için 0.59, zaman harcattırıcılar boyutu için 0.45 ve ölçeğin geneli için 0.80 bulunmuştur.

Bu araştırmada ise ilköğretim okulu öğretmenlerinin “zaman yönetimi” hakkındaki görüşlerini almak için yaptığımız bu çalışmada güvenilirlik, “genel zaman yönetimi” ölçeği için 0.81; “zaman planlaması” alt boyutu için 0.83; “zaman tutumları” alt boyutu için 0.59 ve “zaman harcattırıcılar” alt boyutu için 0.43 olarak bulunmuştur. “Zaman harcattırıcılar” alt boyutunun 0.43 çıkmasının nedeni, 19. soru (Sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünürüm)dur. Çünkü özellikle sigara içen öğretmenler, bu soruya olumsuz cevap vermişlerdir. Ayrıca Erdul, yaptığı tez çalışmasının “zaman harcattırıcılar” alt boyutunda 0.47 olarak çıkan güvenilirlik sonucu için, “Araştırmacılar, bu alfa seviyelerinin az sayıdaki soruların bu alt gruplarda toplanmasından kaynaklandığını düşünmektedirler” (Erdul, 2005: 38) şeklinde bir görüş belirtmiştir. Psikolojik testlerde Büyüköztürk’ün de belirttiği gibi “Güvenirlik katsayısı 0.80 olan bir test için bireyler arası gözlenen test puanlarındaki farkların, %80 oranında gerçek farkları, %20 oranında ise hatayı yansıttığı söylenebilir.” (Büyüköztürk, 2007:170). Dolayısıyla hem Alay ve Koçak (2002) hem de Demirtaş ve Özer (2007) tarafından yapılan çalışma dikkate alındığında *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşleri* adlı tezimizin sonuçları, güvenilirlik açısından kabul edilebilir niteliktedir.

Çalışmamızda kullandığımız zaman yönetimi envanteri, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, öğretmenlere ilişkin kişisel bilgilerde, cinsiyet, kıdem, branş, eğitim durumu, kadro durumu, medeni durum, ilgili yayın okuma ve okul türü olmak üzere 8 değişken yer almaktadır. İkinci bölümde ise öğretmenlerin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik maddeler yer almaktadır. Öğretmenlerden, her maddenin karşısında bulunan “Her zaman”, “Sık sık”, “Bazen” ve “Hiç” seçeneklerinden birinin işaretlenmesi istenmiştir. Katılma derecesi aralıkları $n-1: n$ formülü kullanılarak bulunmuştur. Hesaplama sonucu 1 ile 4 arasındaki aralık genişliği 0.75 olarak belirlenmiştir.

Anketteki maddelerin düzey aralıkları tablo halinde aşağıda verilmiştir.

Tablo 10. Ölçekteki Olumlu Maddelerin Düzey Aralıkları

Katılma derecesi	
Her zaman	3.28–4.00
Sık sık	2.52–3.27
Bazen	1.76–2.51
Hiç	1.00–1.75

Ankette yer alan olumlu maddelerin katılma düzeyleri için sınırlar; 1.00–1.75 “Hiç”, 1.76–2.51 “Bazen”, 2.52–3.27 “Sık sık” ve 3.28–4.00 “Her Zaman” olarak belirlenmiştir. Ayrıca ölçekte bulunan negatif maddeler değerlendirme aşamasında ters çevrilmiştir.

Uygulanan anketin geçerlik ve güvenilirlik analiz sonuçlarına göre KMO (Kasiyer-Meyer-Olkin) katsayısı değeri 0.851 ve Barlett test değeri 2213.356 olarak bulunmuştur. Büyüköztürk (2007)’e göre KMO’nun 0.60’tan yüksek; Barlett testinin de anlamlı çıkması, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir.

Ankete ilişkin yapılan faktör analizi sonucunda 3 alt faktör belirlenmiş ve ölçekteki maddelerin faktör yük değerleri incelenmiştir. Analiz sonuçları açısından Dik döndürme tekniklerinden en sık kullanılan varimax döndürme tekniği tercih edilmiştir. İki önemli faktörün içerdiği maddeler bakımından daha kolay tanımlanabilmesine de olanak sağlayan faktör döndürme sonuçları (Rotated Component Matrix) incelenmiştir. Analiz sonucunda yüksek iki yük değeri arasındaki farkın en az 0.10 olması önerisi göz önünde tutulmuştur. Çok faktörlü bir yapıda, birden çok faktörde yüksek yük değeri veren madde binişik bir madde olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2007: 133). Buna göre yapılan hesaplamada 11., 15., 16. ve 19. maddeler ölçekten çıkarılmıştır. (11. Bir akademik dönem için bir dizi amaç belirlerim, 15. Yapacağım işleri önem sırasına koyar ve onlara uyarım, 16. Uzun vadeli işlerimi, önceden planlayarak ve gerektiği gibi takip ederek yaparım, 19. Zamanımı (başkalarından etkilenmeden) kendim planlarım). Ölçeğin boyutlarına göre dağılımı yeniden belirlenmiş ve 23 madde üzerinden pilot ve gerçek uygulama güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır.

Tablo 11. Ölçeğin Boyutlarına Göre Dağılımı ve Yüzdeleri

Boyutlar	Soru Sayısı (N)	%
Zaman Planlaması	11	47.8
Zaman Tutumları	7	30.4
Zaman Harcattırıcılar	5	21.7
Toplam	23	100.0

Yani, çalışmaya alınan “Zaman Yönetimi Envanterinde” 11 tane (% 47.8) “zaman planlama” boyutunda; 7 tane (% 30.4) “zaman tutumları” boyutunda ve 5 tane (% 21.7) “zaman harcattırıcılar” boyutunda toplam 23 madde bulunmaktadır.

“Zaman Yönetimi Envanteri” üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ankette yer alan maddelerin boyutlara göre numaraları aşağıda verilmiştir:

1. Zaman planlaması: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.
2. Zaman tutumları: 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18.
3. Zaman harcattırıcılar: 19*, 20*, 21*, 22, 23*.

(Not: Ankette yer alan olumsuz maddeler yıldız işaretiyle belirtilmiştir).

Pilot çalışma ve gerçek uygulama sonucunda ölçeğin bütünü ve alt boyutları için Cronbach Alpha katsayıları aşağıda tablolar halinde verilmektedir.

Tablo 12. Ölçeğin Güvenirlik Katsayısı

Cronbach Alpha	
Tüm anket için güvenirlilik katsayısı (pilot çalışma)	0.849
Tüm anket için güvenirlilik katsayısı (gerçek uygulama)	0.816

Tablo 13. Ölçeğin Boyutlarına İlişkin Güvenirlik Katsayıları

Boyutlar	Cronbach Alpha (pilot çalışma)	Cronbach Alpha (gerçek uygulama)
Zaman Planlaması	0.841	0.839
Zaman Tutumları	0.597	0.592
Zaman Harcattırıcılar	0.422	0.436

Ölçeğin pilot çalışma sonucunda “Zaman Planlaması” boyutuna ilişkin güvenirlilik katsayısı 0.841, “Zaman Tutumları” boyutuna ilişkin güvenirlilik katsayısı 0.597, “Zaman Harcattırıcılar” boyutuna ilişkin güvenirlilik katsayısı 0.422’dir. Gerçek uygulama sonucunda “Zaman Planlaması” boyutuna ilişkin güvenirlilik katsayısı 0.839, “Zaman Tutumları” boyutuna ilişkin güvenirlilik katsayısı 0.592, “Zaman Harcattırıcılar” boyutuna ilişkin güvenirlilik katsayısı 0.436’dır.

Araştırmada bağımlı değişken genel zaman yönetimi, genel zaman yönetiminin “zaman planlaması”, “zaman tutumları” ve “zaman harcattırıcılar” alt boyutlarıdır. Bağımsız değişkenler ise cinsiyet, kıdem, medeni durum, okul türü, eğitim durumu, kadro durumu, yayın okuma ve branş değişkenleridir. Anketlerden elde edilen veriler betimsel istatistik, α

=0.05 anlamlılık düzeyinde Bağımsız Örneklem t-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) yöntemleri ile incelenmiş ve istatistikî sonuçlar tablolar halinde bulgular kısmında sunulmuştur.

Bu çalışmada yer alan I. ve II. Kademe öğretmenlerinin maddelere ilişkin görüşlerini ortaya koymak için anketteki maddelerin görüş aralıkları tablo halinde aşağıda verilmiştir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 23, en yüksek puan ise 92'dir.

Tablo 14. Görüş Ortalamalarının Değerlendirme Cetveli

Genel Zaman Yönetimi (23 Madde)		Zaman Planlaması (11 Madde)		Zaman Tutumları (7 Madde)		Zaman Harcattırıcılar (5 Madde)	
23.00–40.25	Hiç	11.00–19.25	Hiç	7.00–12.25	Hiç	5.00–8.75	Hiç
40.26–57.51	Bazen	19.26–27.51	Bazen	12.26–17.51	Bazen	8.76–12.51	Bazen
57.52–74.77	Sık sık	27.52–35.77	Sık sık	17.52–22.77	Sık sık	12.52–16.27	Sık sık
74.78–92	Her zaman	35.78–44	Her zaman	22.78–28	Her zaman	16.28–20	Her zaman

Değerlendirme cetvelinde de görüleceği gibi İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin “Genel Zaman Yönetimine” ilişkin görüş ortalamaları; “23.00–40.25 Hiç”, “40.26–57.51 Bazen”, “57.52–74.77 Sık Sık (çoğu zaman)” ve “74.78–92 Her zaman”dır. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin “Zaman Planlaması” alt boyutuna ilişkin görüş ortalamaları “11.00–19.25 Hiç”, “19.26–27.51 Bazen”, “27.52–35.77 Sık sık (çoğu zaman)” ve “35.78–44 Her zaman”dır. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin “Zaman Tutumları” alt boyutuna ilişkin görüş ortalamaları “7.00–12.25 Hiç”, “12.26–17.51 Bazen”, “17.52–22.77 Sık sık (çoğu zaman)” ve “22.78–28 Her zaman” şeklindedir. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin “Zaman Harcattırıcılar” alt boyutuna ilişkin görüş ortalamaları ise “5.00–8.75 Hiç”, “8.76–12.51 Bazen”, “12.52–16.27 Sık Sık (çoğu zaman)” ve “16.28–20 Her zaman” şeklinde cetvelde görülmektedir.

Anketin ilköğretim okullarında uygulanabilmesi için Denizli İl Millî Eğitim Müdürlüğüne başvurulmuş, gerekli onay alınmış ve uygulamaya başlanmıştır (Ek: 4).

Anket, tarafımızdan Denizli il merkezinde bulunan (bulunduğu yerin sosyo-ekonomik durumları da dikkate alınarak) ve rasgele seçilen resmî ve özel ilköğretim okullarına gidilerek öğretmenlere uygulanmıştır (Ek: 2).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE HİPOTEZLERİN İNCELENMESİ

Bu bölümde ilköğretim okulu I. ve II. kademe öğretmenlerinin (Okul Öncesi öğretmeni, Sınıf öğretmeni, Matematik öğretmeni, Türkçe öğretmeni, Fen Bilgisi öğretmeni, Sosyal Bilgiler öğretmeni, Resim-İş öğretmeni, Müzik öğretmeni, İngilizce öğretmeni, Teknoloji ve Tasarım öğretmeni, Beden Eğitimi öğretmeni, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni, Bilişim (Bilgisayar) Teknoloji öğretmeni) genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Elde edilen verilerin, betimsel, t testi ve tek yönlü varyans analizleri yapılarak tablolar oluşturulmuş ve bu tabloların açıklamaları yapılmıştır. Bu araştırmada; cinsiyet, kıdem, branş, eğitim durumu, medeni durum, kadro durumu, çalışılan okul türü ve zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma düzeyi değişkenlerinin, öğretmenlerin genel zaman yönetimi ile zaman yönetimi alt boyutlarının; zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık olup olmadığı incelenmiştir. Ayrıca her bir problemle ilgili bulgular incelendikten sonra, alt problemlere ait hipotezler de değerlendirilmiştir.

Temel problem çerçevesinde şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin zaman yönetimine (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) ilişkin becerileri hangi düzeydedir?
2. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “cinsiyet” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?
3. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “medeni durum” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?
4. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “çalışılan okul türü” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?

5. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “kıdem (hizmet yılı)” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?
6. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “eğitim durumu” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?
7. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “kadro durumu” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?
8. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma düzeyi” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?
9. İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “branş” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?

1. ARAŞTIRMANIN BİRİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın birinci alt problemi: “İlköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimine (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) ilişkin görüşleri nasıldır?”

1.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİNİN “ZAMAN PLANLAMASI” ALT BOYUTUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Tablo-15: Katılımcıların “Zaman Planlaması” Alt Boyutuna İlişkin Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

Katılımcılar	N	Zaman Planlaması (\bar{x})	s
• Okul Öncesi	26	35,11	4,34
• Sınıf Öğretmeni	189	34,65	5,16
• Matematik Öğretmeni	26	32,61	4,76
• Türkçe Öğretmeni	24	32,16	5,43
• Fen Bilgisi Öğretmeni	26	33,26	5,93
• Sosyal Bilgiler Öğretmeni	23	33,08	5,77
• Resim-İs Öğretmeni	21	31,28	5,67
• Müzik Öğretmeni	20	34,05	6,34
• İngilizce Öğretmeni	31	32,58	5,01
• Teknoloji Ve Tasarım Öğretmeni	20	31,20	5,66
• Beden Eğitimi Öğretmeni	21	32,80	5,70
• Din Kul. Ve Ahl. Bil. Öğretmeni	20	33,30	5,27
• Bilişim Teknolojisi (Bilgisayar) Öğr Toplam	21 468	30,76 33,50	4,80 5,38

Tablo 15 incelendiğinde İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Genel Zaman Yönetiminin “Zaman Planlaması” alt boyutuna ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=30.76$ ile $\bar{x}= 35.11$ değerleri arasında değiştiği görülmektedir. Bu görüş ortalamaları “11.00–19.25 Hiç”, “19.26–27.51 Bazen”, “27.52–35.77 Sık sık (çoğu zaman)” ve “35.78–44 Her zaman” değerlendirme cetveli ile değerlendirildiğinde; çalışmaya katılan öğretmenler, çoğu zaman güne başlamadan önce günlerini planladıklarını, hafta başlarında her hafta için bir dizi amaçlar belirlediklerini, her gün planlama için zaman harcadıklarını, her gün çoğu kez kendileri için bir takım hedefler belirlediklerini, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin

(laboratuvar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını yaptıklarını, bir sonraki hafta için ne yapmak istediklerini net olarak belirlediklerini, çalışmalarını bitirmek için bir tarih saptadıklarını, çok uğraş gerektiren işleri için zamanlarını programlamaya çalıştıklarını, zamanlarını verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler.

Diğer bir ifadeyle, yukarıda ifade edilen betimsel istatistik bilgileri doğrultusunda çalışmaya katılan tüm ilköğretim okulu öğretmenlerinin zamanlarını iyi planladıkları anlaşılmaktadır.

1.2. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİNİN “ZAMAN TUTUMLARI” ALT BOYUTUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Tablo-16: Katılımcıların “Zaman Tutumları” Alt Boyutuna İlişkin Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

Katılımcılar	N	Zaman Tutumları (\bar{x})	s
• Okul Öncesi	26	19,38	4,52
• Sınıf Öğretmeni	189	21,47	3,15
• Matematik Öğretmeni	26	20,26	3,29
• Türkçe Öğretmeni	24	21,04	3,59
• Fen Bilgisi Öğretmeni	26	20,69	3,46
• Sosyal Bilgiler Öğretmeni	23	21,47	3,24
• Resim-İs Öğretmeni	21	20,47	2,71
• Müzik Öğretmeni	20	21,25	3,36
• İngilizce Öğretmeni	31	20,06	3,56
• Teknoloji Ve Tasarım Öğretmeni	20	20,45	3,31
• Beden Eğitimi Öğretmeni	21	20,09	2,98
• Din Kul. Ve Ahl. Bil. Öğretmeni	20	21,05	2,91
• Bilişim Teknolojisi (Bilgisayar) Öğr	21	20,23	3,31
Toplam	468	20,89	3,33

Tablo 16 incelendiğinde İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Genel Zaman Yönetiminin “Zaman Tutumları” alt boyutuna ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=19.38$ ile $\bar{x}= 21.47$ değerleri arasında değiştiği görülmektedir. Bu görüş ortalamaları “7.00–12.25 Hiç”, “12.26–17.51 Bazen”, “17.52–22.77 Sık sık (çoğu zaman)” ve “22.78–28 Her zaman” değerlendirme cetveli ile değerlendirildiğinde, bu çalışmaya katılan öğretmenlerin, çoğu

zaman, alanlarıyla ilgili yazılar ve makaleleri şimdi gerekli olmasalar bile ileride gerekebilir diye sakladıkları, yakın tarihte sınav yapmasalar bile, ilgili dokümanlarını düzenli olarak gözden geçirdikleri, üzerinde çalışacağı işleri, boş zaman bulduklarında yapmak için yanında taşıdıkları, okul işlerini engellememesi için gerektiğinde insanların taleplerini reddettikleri, yapacak işleri yoksa meşgul olacak bir şeyler buldukları, işleriyle ilgili önemli tarihleri (sınav, öğrencilerin ödev teslim tarihleri vs.) bir takvim üzerinde işaretledikleri ve küçük işler için çabuk karar verdikleri söylenebilir.

Bu bağlamda, yukarıda ifade edilen betimsel istatistik bilgileri doğrultusunda İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin zamanlarını “tutumlu”, diğer bir ifadeyle iyi değerlendirdikleri anlaşılmaktadır.

1.3. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİNİN “ZAMAN HARCATTIRICILAR” ALT BOYUTUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Tablo-17: Katılımcıların “Zaman Harcattırıcılar” Alt Boyutuna İlişkin Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

Katılımcılar	N	Zaman Harcattırıcılar (\bar{x})	s
• Okul Öncesi	26	17,15	1,68
• Sınıf Öğretmeni	189	17,07	2,31
• Matematik Öğretmeni	26	14,96	2,55
• Türkçe Öğretmeni	24	16,62	1,78
• Fen Bilgisi Öğretmeni	26	16,65	2,39
• Sosyal Bilgiler Öğretmeni	23	16,47	2,64
• Resim-İs Öğretmeni	21	16,90	2,71
• Müzik Öğretmeni	20	16,40	2,23
• İngilizce Öğretmeni	31	16,67	2,08
• Teknoloji Ve Tasarım Öğretmeni	20	16,05	2,11
• Beden Eğitimi Öğretmeni	21	15,38	1,90
• Din Kul. Ve Ahl. Bil. Öğretmeni	20	16,60	2,06
• Bilişim Teknolojisi Öğretmeni	21	16,90	2,23
Toplam	468	16,67	2,30

Tablo 17 incelendiğinde İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Genel Zaman Yönetiminin “Zaman Harcattırıcılar” alt boyutuna ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalamalarının $\bar{x}=14.96$ ile $\bar{x}= 17.15$ değerleri arasında değiştiği görülmektedir. Bu görüş ortalamaları “5.00–8.75

Hiç”, “8.76–12.51 Bazen”, “12.52–16.27 Sık Sık (çoğu zaman)” ve “16.28–20 Her zaman” değerlendirme cetveli ile değerlendirildiğinde, bu çalışmaya katılan öğretmenlerin genellikle zamanlarını planlama konusunda başarılı oldukları, normal bir okul gününde, okul işlerine kendi özel işlerinden daha çok zaman harcadıkları, zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmedikleri, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşündükleri ve okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıkları ifade edilebilir.

Bu bağlamda, yukarıda ifade edilen betimsel istatistik bilgileri doğrultusunda İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin zamanlarını boşa harcamadıkları, yani zaman tuzaklarına fazla yakalanmadıkları anlaşılmaktadır.

1.4. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Tablo-18: Katılımcıların Genel Zaman Yönetimine İlişkin Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

Katılımcılar	N	Zaman Yönetimi Genel \bar{x}	s
Okul Öncesi	26	71,65	7,36
Sınıf Öğretmeni	189	73,20	7,95
Matematik Öğretmeni	26	67,84	8,83
Türkçe Öğretmeni	24	69,83	9,22
Fen Bilgisi Öğretmeni	26	70,61	8,28
Sosyal Bilgiler Öğretmeni	23	71,04	9,78
Resim-İs Öğretmeni	21	68,66	9,51
Müzik Öğretmeni	20	71,70	9,25
İngilizce Öğretmeni	31	69,32	8,57
Teknoloji Ve Tasarım Öğretmeni	20	67,70	8,74
Beden Eğitimi Öğretmeni	21	68,28	7,53
Din Kul. Ve Ahl. Bil. Öğretmeni	20	70,95	7,32
Bilişim Teknolojisi Öğretmeni	21	67,90	8,72
Toplam	468	71,08	8,50

Tablo 18 incelendiğinde İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin branşlar gözetilmeksizin Genel Zaman Yönetimine ilişkin görüş ortalamaları $\bar{x} = 67.70$ ile $\bar{x} = 73.20$ arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Bu görüş ortalamaları “23.00–40.25 Hiç”, “40.26–57.51 Bazen”, “57.52–74.77 Sık Sık (çoğu zaman)” ve “74.78–92 Her zaman” değerlendirme cetveli ile değerlendirildiğinde, ilköğretim okulu öğretmenleri, güne başlamadan önce

günlerini sık sık (çoğu kez) planlamakta, hafta başlarında her hafta için çoğu kez, bir dizi amaç belirlemekte, her gün planlama için çoğu kez zaman harcamakta, her gün çoğu kez kendileri için bir takım hedefler belirlemekte, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yapmakta, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuvar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını yapmakta, bir sonraki hafta için ne yapmak istediklerini net olarak belirlemekte, çalışmalarını bitirmek için bir tarih saptamakta, çok uğraş gerektiren işleri için zamanlarını programlamaya çalışmakta, zamanlarını verimli kullanmakta ve ayrıca çoğu kez amaçlarının önemli bir kısmını, belirledikleri zaman içinde başarabileceklerini düşünmektedirler.

Ayrıca yukarıda bahsedilenlere ek olarak, İlköğretim Okulu Öğretmenleri çoğu kez alanlarıyla ilgili yazılar ve makaleleri şimdi gerekli olmasalar dahi ileride gerekebilir düşüncesiyle saklamakta, yakın tarihte sınav yapmasalar bile, ilgili dokümanlarını düzenli olarak gözden geçirmekte, üzerinde çalıştıkları işleri, boş zaman bulduklarında yapmak için yanlarında taşımakta, okul işlerini engellememesi için gerektiğinde insanların taleplerini reddedebilmekte, yapacak işleri yoksa meşgul olacak bir şeyler bulmakta, işleriyle ilgili önemli tarihleri (sınav, öğrencilerin ödev teslim tarihleri vs.) bir takvim üzerinde işaretlemekte ve çoğu kez basit veya küçük işler için çabuk karar verebilmektedirler.

Benzer şekilde İlköğretim Okulu Öğretmenleri, branşlar gözetilmeksizin çoğu kez zamanlarını planlama konusunda başarılı olduklarını düşünmekte, normal bir okul gününde, kendi özel işlerine, okul işlerinden daha çok zaman harcamamakta, zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmemekte, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünmekte ve çoğu kez okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını ifade etmektedirler.

Bu bağlamda, ilköğretim okullarında görev yapan tüm öğretmenlerin zaman yönetimi hakkındaki görüşleri “yüksek” düzeydedir. Araştırmada elde edilen bu sonuç; “*İlköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşleri yüksek düzeydedir?*” hipotezimizi doğrulamaktadır. Yani araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunun, zamanı kullanma konusunda “yüksek” düzeyde bir davranış sergiledikleri, zamanın önemi hakkında yeterli bilince sahip oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca, İlköğretim Okulu Öğretmenleri zaman yönetimini iyi bildikleri ve etkin bir şekilde uygulayabildikleri belirtilebilir.

2. ARAŞTIRMANIN İKİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın ikinci alt problemi: “İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “cinsiyet” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?”

2.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “CİNSİYET” DEĞİŞKENİNE GÖRE; GENEL ZAMAN YÖNETİMİ, ZAMAN PLANLAMASI, ZAMAN TUTUMLARI VE ZAMAN HARCATTIRICILAR HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 19. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre, “Zaman Planlaması”, “Zaman Tutumları”, “Zaman Harcattırıcılar” Alt Boyutları ile “Genel Zaman Yönetimine” İlişkin Görüşlerini Gösteren T Testi Sonuçları

BOYUTLAR	CİNSİYET	N	\bar{x}	s	t	P
Zaman planlaması	Erkek	219	33.3105	5.07417	-0.737	0.461
	Bayan	249	33.6787	5.65197		
Zaman tutumları	Erkek	219	20.9178	3.16411	0.111	0.912
	Bayan	249	20.8835	3.48246		
Zaman harcattırıcılar	Erkek	219	16.2329	2.38797	-3.942	0.000
	Bayan	249	17.0683	2.16817		
Genel zaman yönetimi	Erkek	219	70.4612	8.08170	-1.487	0.138
	Bayan	249	71.6305	8.83359		

*p<0.05

Tablo 19. incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre, genel zaman yönetiminin “zaman harcattırıcılar” alt boyutuna ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulunmakta ve bu fark bayan öğretmenler lehinedir [t = -3.942; p=0.000 < α =0.05; $\bar{x}_{\text{Bayan}} = 17.06 > \bar{x}_{\text{Erkek}} = 16.23$]. Fakat öğretmen görüşlerinde “zaman planlaması”, “zaman

tutumları” alt boyutlarında cinsiyete bağlı bir görüş ayrılığı bulunmamaktadır [$t = -0.737$; $p=0.461 > \alpha =0.05$ ve $t = 0.111$; $p=0.912 > \alpha =0.05$]. Yani bu çalışmada yer alan ilköğretim okulu bayan öğretmenlerinin genellikle zamanlarını planlama konusunda erkek öğretmenlere göre daha başarılı oldukları, normal bir okul gününde, okul işlerine bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre kendi özel işlerinden daha çok zaman harcadıkları ifade edilebilir. Benzer şekilde bayan öğretmenler erkek öğretmenlere göre zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmediklerini, sigara içmenin daha fazla zaman kaybettirici olduğunu düşündüklerini ve okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını belirtmektedirler. Kısaca ilköğretim okulu bayan öğretmenlerinin erkek öğretmenlere göre zamanlarını değerlendirmede daha başarılı oldukları ve zaman tuzaklarına düşmeme noktasında daha hassas oldukları anlaşılmaktadır. Fakat zaman tutumları ve zaman planlama noktalarında erkek öğretmenler ile bayan öğretmenlerin görüşleri, benzerlik göstermektedir.

Ayrıca Tablo 19.’de öğretmenlerin genel görüşleri ile istatistikî bilgiler incelendiğinde, erkek ve bayan öğretmenlerin “genel zaman yönetimine” yönelik görüşlerini belirten ortalamalar sırayla, erkek öğretmenler için $\bar{x}_{\text{Erkek}} = 70.46$ ve bayan öğretmenler için $\bar{x}_{\text{Kız}} = 71.63$ ’dür. Bayan öğretmenlerin görüş ortalamaları rakamsal olarak erkek öğretmenlerin görüş ortalamalarından yüksek olmasına rağmen, bu iki grup arasındaki rakamsal fark istatistiksel olarak anlamlı değildir [$\bar{x}_{\text{Erkek}} = 70.46 < \bar{x}_{\text{Bayan}} = 71.63$; $t = -1.487$; $p=0.138 > \alpha =0.05$]. Öğretmenlerin bu görüş ortalamaları, hem okul içinde hem özel yaşamlarında zaman yönetimi becerilerini uyguladıklarını belirtmektedir. Diğer bir ifadeyle, bu çalışmaya katılan erkek ve bayan öğretmenlerin genel zaman yönetimi hakkında birbirine yakın beceriler sergiledikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca, cinsiyetin genel zaman yönetimine ilişkin öğretmen görüş değerlendirmesinde etkin bir faktör olmadığı görülmektedir.

Araştırmada elde edilen bu sonuç “*Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde cinsiyete bağlı anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark bayan öğretmenler lehinedir.*” hipotezimizi doğrulamamaktadır. Yani, bu çalışmaya katılan ilköğretim okulu erkek ve bayan öğretmenlerin “genel zaman yönetimine” ilişkin yakın becerilere sahip oldukları anlaşılmaktadır.

3. ARAŞTIRMANIN ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın üçüncü alt problemi: “İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “Medeni Durum” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?”

3.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “MEDENİ DURUM” DEĞİŞKENİNE GÖRE; GENEL ZAMAN YÖNETİMİ, ZAMAN PLANLAMASI, ZAMAN TUTUMLARI VE ZAMAN HARCATTIRICILAR HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 20. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Medeni Durum Değişkenine Göre, “Zaman Planlaması”, “Zaman Tutumları”, “Zaman Harcattırıcılar” Alt Boyutları ile “Genel Zaman Yönetimine” İlişkin Görüşlerini Gösteren T Testi Sonuçları

BOYUTLAR	MEDENİ DURUM	N	\bar{x}	s	t	P
Zaman planlaması	Bekâr	48	31.5417	5.07375	-2.814	0.008
	Evli	420	33.7310	5.38153		
Zaman tutumları	Bekâr	48	20.3750	3.43093	-1.151	0.250
	Evli	420	20.9595	3.32141		
Zaman harcattırıcılar	Bekâr	48	16.3542	2.38336	-1.024	0.307
	Evli	420	16.7143	2.30062		
Genel zaman yönetimi	Bekâr	48	68.2708	9.08293	-2.432	0.015
	Evli	420	71.4048	8.38358		

*p<0.05

Tablo 20. incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre, genel zaman yönetiminin “zaman planlaması” alt boyutuna ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulunmakta ve bu fark evli öğretmenler lehinedir [t = -2.814; p=0.008 < α =0.05;

$\bar{x}_{\text{Bayan}} = 33.73 > \bar{x}_{\text{Erkek}} = 31.54$]. Fakat öğretmen görüşlerinde “zaman tutumları”, “zaman harcattırıcılar” alt boyutlarında medeni duruma bağlı bir görüş ayrılığı bulunmamaktadır [$t = -1.151$; $p=0.250 > \alpha =0.05$ ve $t = -1.024$; $p=0.307 > \alpha =0.05$]. Yani bu çalışmada yer alan ilköğretim okulu evli öğretmenlerin genellikle, güne başlamadan önce günlerini planladıklarını, hafta başlarında her hafta için bir dizi amaçlar belirlediklerini, her gün planlama için zaman harcadıklarını, her gün çoğu kez kendileri için bir takım hedefler belirlediklerini, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını yaptıklarını, bir sonraki hafta için ne yapmak istediklerini net olarak belirlediklerini, çalışmalarını bitirmek için bir tarih saptadıklarını, çok uğraş gerektiren işleri için zamanlarını programlamaya çalıştıklarını, zamanlarını verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Kısacası ilköğretim okulunda görev yapan evli öğretmenlerin bekâr öğretmenlere göre zamanlarını planlama konusunda daha yeterli oldukları yani planlamada hassas oldukları anlaşılmaktadır. Fakat zaman tutumları ve zaman harcattırıcılarda evli öğretmenler ile bekâr öğretmenlerin görüşleri benzerlik göstermektedir.

Ayrıca Tablo 20.’de ilköğretim okulu öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre, genel zaman yönetimine ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulunmakta ve bu fark evli öğretmenler lehinedir [$\bar{x}_{\text{Bekâr}} = 68.27 < \bar{x}_{\text{Evli}} = 71.40$; $t -2.432$; $p=0.015 > \alpha =0.05$]. Öğretmenlerin genel görüşleri ile istatistikî bilgiler incelendiğinde, evli ve bekâr öğretmenlerin “genel zaman yönetimine” yönelik görüşlerini belirten ortalamalar sırayla, evli öğretmenler için $\bar{x}_{\text{Evli}} = 71.40$ ve bayan öğretmenler için $\bar{x}_{\text{Bekâr}} = 68.27$ ’dir. Yani bu çalışmada yer alan ilköğretim okulu evli öğretmenlerin genellikle, güne başlamadan önce günlerini sık sık (çoğu kez) planlamakta, hafta başlarında her hafta için çoğu kez, bir dizi amaç belirlemekte, her gün planlama için çoğu kez zaman harcamakta, her gün çoğu kez kendileri için bir takım hedefler belirlemekte, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yapmakta, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını yapmakta, bir sonraki hafta için ne yapmak istediklerini net olarak belirlemekte, çalışmalarını bitirmek için bir tarih saptamakta, çok uğraş gerektiren işleri için zamanlarını programlamaya çalışmakta, zamanlarını verimli kullanmakta ve ayrıca çoğu kez amaçlarının önemli bir kısmını, belirledikleri zaman içinde başarabileceklerini düşünmektedirler.

Ayrıca yukarıda bahsedilenlere ek olarak, İlköğretim Okulu Öğretmenleri çoğu kez alanlarıyla ilgili yazılar ve makaleleri şimdi gerekli olmasalar dahi ileride gerekebilir düşüncesiyle saklamakta, yakın tarihte sınav yapmasalar bile, ilgili dokümanlarını düzenli olarak gözden geçirmekte, üzerinde çalıştıkları işleri, boş zaman bulduklarında yapmak için yanlarında taşımakta, okul işlerini engellememesi için gerektiğinde insanların taleplerini reddedebilmekte, yapacak işleri yoksa meşgul olacak bir şeyler bulmakta, işleriyle ilgili önemli tarihleri (sınav, öğrencilerin ödev teslim tarihleri vs.) bir takvim üzerinde işaretlemekte ve çoğu kez basit veya küçük işler için çabuk karar verebilmektedirler.

Benzer şekilde İlköğretim Okulu Öğretmenleri, medeni durum fark etmeksizin çoğu kez zamanlarını planlama konusunda başarılı olduklarını düşünmekte, normal bir okul gününde, kendi özel işlerine, okul işlerinden daha çok zaman harcamamakta, zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmemekte, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünmekte ve çoğu kez okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını ifade etmektedirler.

Araştırmada elde edilen bu sonuç *“Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde medeni duruma bağlı anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark evli öğretmenler lehinedir.”* hipotezimizi doğrulamaktadır. Bu bağlamda, genel zaman yönetimine göre evli öğretmenlerin bekâr öğretmenlere oranla, zamanlarını daha iyi planladıkları, boş zamanlarını daha iyi değerlendirdikleri, zaman tuzaklarına daha az yakalandıkları kısacası evli öğretmenlerin, zamanı kullanma konusunda daha fazla beceriye sahip oldukları anlaşılmaktadır.

4. ARAŞTIRMANIN DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın dördüncü alt problemi: “İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “okul türü” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?”

4.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “OKUL TÜRÜ” DEĞİŞKENİNE GÖRE; GENEL ZAMAN YÖNETİMİ, ZAMAN PLANLAMASI, ZAMAN TUTUMLARI VE ZAMAN HARCATTIRICILAR HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 21. İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Okul Türü Değişkenine Göre, “Zaman Planlaması”, “Zaman Tutumları”, “Zaman Harcattırıcılar” Alt Boyutları ile “Genel Zaman Yönetimine” İlişkin Görüşlerini Gösteren T Testi Sonuçları

BOYUTLAR	OKUL TÜRÜ	N	\bar{x}	s	t	P
Zaman planlaması	Resmî okul	380	33.4947	5.35913	-0.097	0.923
	Özel okul	88	33.5568	5.53538		
Zaman tutumları	Resmî okul	380	20.9658	3.17500	0.893	0.372
	Özel okul	88	20.6136	3.95501		
Zaman harcattırıcılar	Resmî okul	380	16.5421	2.37307	-3.026	0.008
	Özel okul	88	17.2614	1.91482		
Genel zaman yönetimi	Resmî okul	380	71.0026	8.31456	-0.426	0.670
	Özel okul	88	71.4318	9.30677		

*p<0.05

Tablo 21. incelendiğinde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin okul türü değişkenine göre, genel zaman yönetiminin “zaman harcattırıcılar” alt boyutuna ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [t = -3.026; p=0.008 < α =0.05; $\bar{x}_{\text{özel okul}} = 17.26 > \bar{x}_{\text{Resmî okul}} =$

16.54]. Fakat öğretmen görüşlerinde “zaman planlaması”, “zaman tutumları” alt boyutlarında okul türüne bağlı bir görüş ayrılığı bulunmamaktadır [$t = -0.097$; $p=0.923 > \alpha =0.05$ ve $t = 0.893$; $p=0.372 > \alpha =0.05$]. Yani bu çalışmada yer alan özel okullarda görev yapan öğretmenlerin, genellikle zamanlarını planlama konusunda resmî okullarda görev yapan öğretmenlere göre daha başarılı oldukları, normal bir okul gününde, okul işlerine özel okullarda görev yapan öğretmenlerin resmî okullarda görev yapan öğretmenlere göre kendi özel işlerinden daha çok zaman harcadıklarını ifade etmektedirler. Benzer şekilde özel okullarda görev yapan öğretmenler, resmî okullarda görev yapan öğretmenlere göre zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmediklerini, sigara içmenin daha fazla zaman kaybettirici olduğunu düşündüklerini ve okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını belirtmektedirler. Kısacası özel ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin resmî ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlere oranla zamanlarını değerlendirmede daha başarılı oldukları, zamanlarını kullanmada yeterli bilgiye sahip oldukları, zaman tuzaklarına daha az yakalandıkları, zamanlarını daha verimli kullandıkları anlaşılmaktadır. Fakat zaman tutumları ve zaman planlama noktalarında hem özel hem de resmî okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşleri benzerlik göstermektedir.

Ayrıca Tablo 21.’de öğretmenlerin genel görüşleri ile istatistikî bilgiler incelendiğinde, özel ve resmî ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin “genel zaman yönetimine” yönelik görüşlerini belirten ortalamalar sırayla, özel okullarda görev yapan öğretmenler için $\bar{x}_{\text{Özel okul}} = 71.43$ ve resmî okullarda görev yapan öğretmenler için $\bar{x}_{\text{Resmî okul}} = 71.00$ ’dır. Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin görüş ortalamaları rakamsal olarak resmî okullarda görev yapan öğretmenlerin görüş ortalamalarından yüksek olmasına rağmen, bu iki grup arasındaki rakamsal fark istatistiksel olarak anlamlı değildir [$\bar{x}_{\text{Özel okul}} = 71.43 < \bar{x}_{\text{Resmî okul}} = 71.00$; $t = -0.426$; $p=0.670 > \alpha =0.05$]. Öğretmenlerin bu görüş ortalamaları, hem okul içinde hem özel yaşamlarında zaman yönetimi becerilerini uyguladıkları söylenebilir. Diğer bir ifadeyle, bu çalışmaya katılan hem özel hem de resmî okullarda görev yapan öğretmenlerin genel zaman yönetimi hakkında birbirine yakın beceriler sergiledikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca, okul türünün genel zaman yönetimine ilişkin öğretmen görüş değerlendirilmesinde etkin bir faktör olmadığı görülmektedir.

Araştırmada elde edilen bu sonuç “*Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde okul türüne bağlı olarak anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark özel okullarda çalışan öğretmenler lehinedir*” hipotezimizi doğrulamamaktadır. Yani, bu çalışmaya katılan özel ve resmî

ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin zaman yönetimi konusunda yakın becerilere sahip oldukları anlaşılmaktadır.

5. ARAŞTIRMANIN BEŞİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın beşinci alt problemi: “İlköğretim okulu öğretmenlerinin “kıdem (hizmet yılı)” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?”

5.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KIDEM (HİZMET YILI)” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN PLANLAMASI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 22. Öğretmenlerin Kıdem (Hizmet Yılı) Değişkenine Göre “Zaman Planlaması” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
1-5 yıl	72	32.1111	5.32217	0.62722
6-10 yıl	79	32.1519	5.79807	0.65233
11-15 yıl	65	33.3692	5.22784	0.64843
16-20 yıl	70	33.5857	4.98837	0.59622
21-25 yıl	95	34.4316	5.69182	0.58397
26 ve üzeri	87	34.9195	4.65612	0.49919
Toplam	468	33.5064	5.38675	0.24900

Yukarıdaki Tablo 22’de bu çalışmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin kıdem (hizmet yılı) değişkenine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüş ortalamaları görülmektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 34.91$ ile 26 yıl ve üzeri görev yapmış öğretmenler; en düşük görüş ise $\bar{x} = 32.11$ ile 1-5 yıl arası görev yapmış öğretmenlerdir. Diğer kıdem gruplarına ait görüş ortalamaları da bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 23. Öğretmenlerin Kıdem (Hizmet Yılı) Değişkenine Göre “Zaman Planlaması” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	541.826	5	108.365		
Gruplar içi	13009.155	462	28.158	3.848	0.002
Toplam	13550.981	467			

*p<0.05

Farklı kıdem gruplarındaki öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman planlaması” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir (p<0.05) (Tablo 23). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıda Tablo 23’de görülmektedir.

Tablo 24. Öğretmenlerin Kıdem (Hizmet Yılı) Değişkenine Göre “Zaman Planlaması” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren LSD Testi İstatistik Bilgileri

Bağımlı değişken	Kıdem (Hizmet yılı)	Farkların ortalaması	Standart hata	p
Zaman planlaması				
	1–5 yıl- 21–25 yıl	-2.3205	0.82915	0.005(*)
	1–5 yıl- 26 yıl ve üzeri	-2.8084	0.84543	0.001(*)
	6–10 yıl- 21–25 yıl	-2.2797	0.80798	0.005(*)
	6–10 yıl- 26 ve üzeri	-2.7676	0.82468	0.001(*)

*p<0.05

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarında bazı gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir görüş farklılığı olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 24 LSD sonuçlarına göre, dört grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Tablo 23 ve 24 dikkate alındığında, öğretmenlerin “zaman planlaması” ile ilgili görüşleri şu şekildedir: 1–5 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenlerle 21–25 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler [F= 3.848, p=0.005 < α = 0.05]; 1–5 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenlerle 26 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenler [F= 3.848, p=0.001 < α = 0.05]; 6–10 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenlerle 21–25 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler [F = 3.848, p=0.005 < α = 0.05]; 6–10 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenlerle 26 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenler [F = 3.848, p=0.001 < α = 0.05]; arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlenmiştir.

Bu çalışmada yer alan 21–25 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler, 1–5 yıl ve 6–10 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler arasında “zaman planlaması” ile ilgili istatistiksel

olarak anlamlı bir fark var ve bu fark 21–25 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler lehinedir. Bu bağlamda 21–25 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler, 1–5 yıl ve 6–10 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenlere göre çoğu zaman günlerini planladıklarını, her gün planlama için zaman harcadıklarını, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuvar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını daha iyi yaptıklarını, zamanlarını daha verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Kısaca, 21–25 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler, 1–5 yıl ve 6–10 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenlere göre zamanlarını planlama konusunda daha iyi oldukları anlaşılmaktadır.

Benzer şekilde çalışmada yer alan 26 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenler, 1–5 yıl ve 6–10 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler arasında “zaman planlaması” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark 26 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenler lehinedir. Yani 26 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenler, 1–5 yıl ve 6–10 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenlere göre çoğu zaman günlerini planladıklarını, her gün planlama için zaman harcadıklarını, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuvar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını daha iyi yaptıklarını, zamanlarını daha verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Kısaca, 21 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenler, 1–5 yıl ve 6–10 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenlere göre zamanlarını planlama konusunda daha başarılı oldukları anlaşılmaktadır.

5.2. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KIDEM (HİZMET YILI)” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN TUTUMLARI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 25. Öğretmenlerin Kıdem (Hizmet Yılı) Değişkenine Göre “Zaman Tutumları” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
1–5 yıl	72	20.2917	3.49421	0.41180
6–10 yıl	79	20.2785	3.80599	0.42821
11–15 yıl	65	20.9077	2.93536	0.36409
16–20 yıl	70	21.3000	3.14089	0.37541
21–25 yıl	95	20.9158	3.34111	0.34279
26 ve üzeri	87	21.6207	3.04708	0.32668
Toplam	468	20.8996	3.33378	0.15410

Yukarıda Tablo 25’te çalışmaya katılan ilköğretim okulu öğretmenlerinin kıdem (hizmet yılı) değişkenine göre “zaman tutumları” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmemektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 21.62$ ile 26 yıl ve üzeri görev yapmış öğretmenler; en düşük görüş ise $\bar{x} = 20.27$ ile 6–10 yıl arası görev yapmış öğretmenlerdir. Diğer kıdem (hizmet yılı) grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 26. Öğretmenlerin Kıdem (Hizmet Yılı) Değişkenine Göre “Zaman Tutumları” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	113.576	5	22.715	2.067	0.068
Gruplar içi	5076.704	462	10.989		
Toplam	5190.280	467			

*p<0.05

Tablo 26 incelendiğinde farklı kıdem gruplarındaki öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman tutumları” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir (p>0.05). Buradan hizmet yılı gözetilmeksizin öğretmenlerin, “zaman tutumları” uygulamalarının benzer olduğu sonucuna varılabilir. Yani bütün kıdem gruplarının, zamanı verimli kullanma konusunda yakın beceriler sergiledikleri söylenebilir.

5.3. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KIDEM (HİZMET YILI)” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN HARCATTIRICILAR” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 27. Öğretmenlerin Kıdem (Hizmet Yılı) Değişkenine Göre “Zaman Harcattırıcılar” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
1–5 yıl	72	16.7917	2.22620	0.26236
6–10 yıl	79	16.4051	2.15739	0.24273
11–15 yıl	65	16.6615	2.17426	0.26968
16–20 yıl	70	16.7714	2.19467	0.26231
21–25 yıl	95	16.9263	2.47215	0.25364
26 ve üzeri	87	16.4943	2.52832	0.27106
Toplam	468	16.6774	2.30922	0.10674

Yukarıda Tablo 27’te bu çalışmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin kıdem (hizmet yılı) değişkenine göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüş ortalamaları görülmektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 16.92$ oranla 21–25 yıl arası kıdeme sahip öğretmenler, en düşük görüş ise $\bar{x} = 16.40$ oranıyla 6–10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerdir. Diğer kıdem (hizmet yılı) gruplarının değerleri de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 28. Öğretmenlerin Kıdem (Hizmet Yılı) Değişkenine Göre “Zaman Harcattırıcılar” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	16.239	5	3.248		
Gruplar içi	2474.041	462	5.355	0.606	0.695
Toplam	2490.280	467			

*p>0.05

Tablo 28 incelendiğinde farklı kıdem gruplarındaki öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir (p>0.05). Buna göre öğretmenlerin, “zaman harcattırıcılar” ile başa çıkma düzeyleri, hizmet yılına göre farklılık göstermemektedir. Yani, hizmet yılındaki bütün grupların, zaman harcattırıcılarla başa çıkma düzeyleri benzerlik göstermektedir.

5.4. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KIDEM (HİZMET YILI)” DEĞİŞKENİNE GÖRE “GENEL ZAMAN YÖNETİMİ” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 29. Öğretmenlerin Hizmet Yılı (Kıdem) Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
1–5 yıl	72	69.1944	9.28066	1.09374
6–10 yıl	79	68.8354	9.01342	1.01409
11–15 yıl	65	70.9385	7.35246	0.91196
16–20 yıl	70	71.6571	7.77936	0.92981
21–25 yıl	95	72.2737	8.71346	0.89398
26 ve üzeri	87	73.0345	7.90856	0.84789
Toplam	468	71.0833	8.50113	0.39297

Yukarıda Tablo 29’de bu araştırmaya katılan ilköğretim okulu öğretmenlerinin kıdem (hizmet yılı) değişkenine göre “genel zaman yönetimi” hakkındaki görüş ortalamaları görülmektedir. En yüksek görüş, $\bar{x}=73.03$ oranla 26 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenler; en düşük görüş ise $\bar{x}=68.83$ oranıyla 6–10 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerdir. Diğer kıdem (hizmet yılı) grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 30. Öğretmenlerin Kıdem (Hizmet Yılı) Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	P
Gruplar arası	1146.305	5	229.261	3.249	0.007
Gruplar içi	32603.445	462	70.570		
Toplam	33749.750	467			

*p<0.05

Farklı kıdem gruplarındaki öğretmenlerin zamanı yönetmeleri konusunda anlamlı fark bulunmuştur (p<0.05). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, aşağıdaki Tablo 31’de gösterilmektedir.

Tablo 31. Öğretmenlerin Kıdem (Hizmet Yılı) Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren LSD Testi İstatistik Bilgileri

Bağımlı değişken	Kıdem (Hizmet yılı)	Farkların ortalaması	Standart hata	p
Zaman yönetimi				
	1-5 yıl- 21-25 yıl	-3.0792	1.31263	0.019(*)
	1-5 yıl- 26 yıl ve üzeri	-3.8400	1.33839	0.004(*)
	6-10 yıl- 16-20 yıl	-2.8217	1.37893	0.041(*)
	6-10 yıl- 21-25 yıl	-3.4382	1.27912	0.007(*)
	6-10 yıl- 26 ve üzeri	-4.1990	1.30554	0.001(*)

*p<0.05

Bu çalışmada Tablo 31'deki istatistikî bilgilere göre, 6-10 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler ile 16-20 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler arasında “genel zaman yönetimi” ile ilgili görüşlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark 16-20 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler tarafındandır. 16-20 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler, 6-10 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenlere göre genel zaman yönetimi konusunda daha başarılı oldukları, hedeflerini zamanında gerçekleştirdikleri, zamanlarını verimli kullandıkları ve zaman hırsızlarına daha az yakalandıkları söylenebilir.

Bunun yanında 21-25 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler, 1-5 yıl ve 6-10 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler arasında “genel zaman yönetimi” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark 21-25 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler lehinedir. Bu bağlamda 21-25 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler, 1-5 yıl ve 6-10 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenlere göre çoğu zaman günlerini daha iyi planladıklarını, her gün planlama için daha fazla zaman harcadıklarını, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuvar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını daha iyi yaptıklarını, zamanlarını daha verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Bunun yanında alanlarıyla ilgili yazıları sık sık gözden geçirdikleri, boş zaman bulduklarında üzerinde çalıştıkları işleri yaptıkları, yapacak işleri yoksa meşgul olacak bir şeyler buldukları, önemli tarihleri bir takvim üzerinde işaretledikleri, küçük kararları çabuk verebildikleri anlaşılmaktadır. Ek olarak zaman kaybettiricilere daha az yakalandıkları söylenebilir.

Benzer şekilde çalışmada yer alan 26 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenler, 1-5 yıl ve 6-10 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler arasında “genel zaman yönetimi” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark 26 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenler lehinedir. Yani 26 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenler, 1-5 yıl ve 6-10

yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenlere göre çoğu zaman günlerini daha iyi planladıklarını, her gün planlama için daha fazla zaman harcadıklarını, yoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını daha iyi yaptıklarını, zamanlarını daha verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Ayrıca 26 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenlerin, alanlarıyla ilgili yazıları sık sık gözden geçirdikleri, boş zaman bulduklarında üzerinde çalıştıkları işleri yaptıkları, yapacak işleri yoksa meşgul olacak bir şeyler buldukları, önemli tarihleri bir takvim üzerinde işaretledikleri, küçük kararları çabuk verebildikleri anlaşılmaktadır. Ek olarak, 26 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenler, çoğu kez zamanlarını planlama konusunda başarılı olduklarını düşünmekte, normal bir okul gününde, kendi özel işlerine, okul işlerinden daha çok zaman harcamamakta, zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmemekte, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünmekte ve çoğu kez okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını ifade etmektedirler.

Elde edilen sonuç; *“Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde kıdeme (hizmet yılı) göre anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark 26 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenler lehinedir.”* hipotezini kısmi olarak desteklemektedir. Yani, bu çalışmada yer alan 26 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenlerin, diğer kıdem (1–5 yıllık ve 6–10 yıllık) gruplarına göre zamanı planlama, değerlendirme, verimli kullanma becerilerinde daha iyi oldukları, zaman düşmanlarıyla daha iyi başa çıktıkları anlaşılmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin hizmet yılı arttıkça genel zaman yönetimi konusundaki bilgi ve becerilerinin de arttığı ileri sürülebilir.

6. ARAŞTIRMANIN ALTINCI ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın altıncı alt problemi: *“İlköğretim okulu öğretmenlerinin “eğitim durumu” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?”*

6.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “EĞİTİM DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN PLANLAMASI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 32. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Zaman Planlaması” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
Öğretmen okulu	12	33.5833	4.99924	1.44316
Ön lisans	100	35.3000	5.04225	0.50422
Lisans	341	32.9267	5.39530	0.29217
Yüksek lisans	15	34.6667	5.38074	1.38930
Toplam	468	33.5064	5.38675	0.24900

Yukarıda Tablo 32’da bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin eğitim düzeyine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüş ortalamaları görülmektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 35.30$ ’la ön-lisans mezunu öğretmenler; en düşük görüş $\bar{x} = 32.92$ ’le lisans mezunu olan öğretmenlerdir. Diğer eğitim durumu grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 33. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Zaman Planlaması” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	456.564	3	152.188		
Gruplar içi	13094.41	464	28.221	5.393	0.001
Toplam	13550.98	467			

*p<0.05

Farklı eğitim düzeyindeki öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman planlaması” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı fark bulunmuştur (p<0.05) (Tablo 33). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıda Tablo 34’te görülmektedir.

Tablo 34. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Zaman Planlaması” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren LSD Testi İstatistik Bilgileri

Bağımlı değişken	Eğitim Durumu	Farkların ortalaması	Standart hata	p
Zaman planlaması				
	Ön lisans-lisans	2.3733	0.60412	0.000(*)

*p<0.05

Tek yönlü varyans analizi sonuçları incelendiğinde bazı gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir görüş farklılığı olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 34 LSD sonuçlarına göre, iki

grubun görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Tablo 33 ve 34 dikkate alındığında, öğretmenlerin “zaman planlaması” ile ilgili görüşleri şu şekildedir: Ön lisans mezunu öğretmenler ($\bar{x} = 35.30$) ile lisans mezunu öğretmenler ($\bar{x} = 32.92$) arasında anlamlı farklılık gözlenmiş ve bu fark ön lisans mezunu öğretmenleri lehine sonuçlanmıştır [$F = 5.393$, $p = 0.000 < \alpha = 0.05$]. Buna göre ön lisans mezunu öğretmenler, lisans mezunu öğretmenlere oranla zamanı planlama uygulamalarında daha olumlu algılara sahiptirler. Yani ön lisans mezunu öğretmenler, çoğu zaman günlerini daha iyi planladıklarını, her gün planlama için daha fazla zaman harcadıklarını, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını daha iyi yaptıklarını, zamanlarını daha verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Bu bağlamda, ön lisans mezunu öğretmenler, lisans mezunu öğretmenlere göre zaman planlaması konusunda daha fazla bilgi ve becerilere sahip oldukları söylenebilir.

6.2. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “EĞİTİM DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN TUTUMLARI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 35. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Zaman Tutumları” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
Öğretmen okulu	12	20.4167	2.35327	0.67933
Ön lisans	100	21.4700	3.23945	0.32395
Lisans	341	20.7595	3.33356	0.18052
Yüksek lisans	15	20.6667	4.38613	1.13249
Toplam	468	20.8996	3.33378	0.15410

Yukarıdaki Tablo 35’te bu çalışmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin eğitim durumuna göre “zaman tutumları” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 21.47$ ’le ön-lisans mezunu öğretmenler; en düşük görüş $\bar{x} = 20.41$ ’le öğretmen okulu mezunu öğretmenlerdir. Diğer eğitim durumu grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 36. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Zaman Tutumları” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	42.838	3	14.279		
Gruplar içi	5147.442	464	11.094	1.287	0.278
Toplam	5190.280	467			

*p<0.05

Tablo 36’ten de anlaşılacağı gibi farklı eğitim düzeyindeki öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman tutumları” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir (p>0.05). Dolayısıyla öğretmenlerin eğitim düzeyi ne olursa olsun, zamanı kontrol edebilme konusunda birbirine yakın görüşleri paylaşmaktadırlar.

6.3. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “EĞİTİM DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN HARCATTIRICILAR” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 37. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Zaman Harcattırıcılar” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
Öğretmen okulu	12	15.5833	3.23218	0.93305
Ön lisans	100	16.7800	2.64606	0.26461
Lisans	341	16.6686	2.15540	0.11672
Yüksek lisans	15	17.0667	2.46306	0.63596
Toplam	468	16.6774	2.30922	0.10674

Yukarıdaki Tablo 37’te bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin eğitim durumuna göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmemektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 17.06$ ’la yüksek lisans mezunu öğretmenler; en düşük görüş $\bar{x} = 15.58$ ’le öğretmen okulu mezunu öğretmenlerdir. Diğer eğitim durumu grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 38. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre “Zaman Harcattırıcılar” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	17.716	3	5.905		
Gruplar içi	2472.564	464	5.329	1.108	0.345
Toplam	2490.280	467			

*p>0.05

Tablo 38’de görüldüğü üzere, farklı eğitim düzeylerindeki öğretmenlerin “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>0.05). Bu bağlamda, farklı eğitim düzeylerindeki öğretmenlerin, zaman tuzaklarından benzer şekilde uzak durdukları düşünülebilir.

6.4. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “EĞİTİM DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “GENEL ZAMAN YÖNETİMİ” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 39. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
Öğretmen okulu	12	69.5833	7.75134	2.23762
Ön lisans	100	73.5500	7.91926	0.79193
Lisans	341	70.3548	8.48148	0.45930
Yüksek lisans	15	72.4000	10.62208	2.74261
Toplam	468	71.0833	8.50113	0.39297

Yukarıdaki Tablo 39’de bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin eğitim düzeyine göre “genel zaman yönetimi” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmemektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 73.55$ ’le ön-lisans eğitimine sahip öğretmenlerken; en düşük görüş $\bar{x} = 69.58$ ’le öğretmen okulu eğitimine sahip öğretmenlerdir. Diğer eğitim durumu grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 40. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	P
Gruplar arası	842.419	3	280.806		
Gruplar içi	32907.331	464	70.921	3.959	0.008
Toplam	33749.750	467			

Tablo 40’de belirtilen bilgilere göre, farklı eğitim düzeyleri arasındaki öğretmenlerin “genel zaman yönetimi” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır.

Tablo 41. Öğretmenlerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren LSD Testi İstatistik Bilgileri

Bağımlı değişken	Eğitim durumu	Farkların ortalaması	Standart hata	p
Zaman yönetimi				
	Ön lisans-lisans	3.1952	0.95770	0.001(*)

* $p < 0.05$

Tablo 41’deki LSD sonuçlarına göre, iki grubun genel zaman yönetimi ilgili görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın bulunduğu görülmektedir. Tablo 40 ve 41 dikkate alındığında, öğretmenlerin “genel zaman yönetimi” ile ilgili görüşleri şu şekildedir: ön-lisans mezunu öğretmenler ile lisans mezunu öğretmenler arasında anlamlı farklılık gözlenmiş ve bu fark ön lisans mezunu öğretmenleri lehine olduğu görülmektedir [$F = 3.959$, $p = 0.001 < \alpha = 0.05$]. Bu bağlamda, ön-lisans mezunu öğretmenler, lisans mezunu öğretmenlere göre genel zaman yönetimi becerilerinde daha olumlu algılara sahiptirler. Yani ön-lisans mezunu öğretmenler, çoğu zaman günlerini daha iyi planladıklarını, her gün planlama için daha fazla zaman harcadıklarını, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuvar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını daha iyi yaptıklarını, zamanlarını daha verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Ayrıca ön-lisans mezunu öğretmenler, alanlarıyla ilgili yazıları sık sık gözden geçirdikleri, boş zaman bulduklarında üzerinde çalıştıkları işleri yaptıkları, yapacak işleri yoksa meşgul olacak bir şeyler buldukları, önemli tarihleri bir takvim üzerinde işaretledikleri, küçük kararları çabuk verebildikleri anlaşılmaktadır. Ek olarak, ön lisans mezunu öğretmenler, çoğu kez zamanlarını planlama konusunda başarılı olduklarını düşünmekte, normal bir okul

gününde, kendi özel işlerine, okul işlerinden daha çok zaman harcamamakta, zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmemekte, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünmekte ve çoğu kez okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını ifade etmektedirler. Kısaca ön-lisans mezunu öğretmenler, lisans mezunu öğretmenlere göre genel zaman yönetiminde daha fazla bilgi ve becerilere sahip oldukları ileri sürülebilir.

Elde edilen sonuç; “*Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark yüksek lisans mezunu öğretmenler lehinedir.*” hipotezimizi desteklememektedir. Yani, bu çalışmada yer alan yüksek lisans mezunu öğretmenlerin, öğrenim süresi farklı diğer öğretmenlere göre zamanı planlama, değerlendirme, verimli kullanma becerilerinde daha iyi oldukları, zaman tuzaklarıyla daha iyi başa çıktıkları beklentisi veya algısı doğrulanamamaktadır. Yani öğretmenlerin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerinde eğitim durumuna göre anlamlı fark görülüş fakat bu anlamlılık ön lisans mezunu öğretmenler lehine çıkmıştır.

7. ARAŞTIRMANIN YEDİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın yedinci alt problemi: “İlköğretim okulu öğretmenlerinin “kadro durumu” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?”

7.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KADRO DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN PLANLAMASI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 42. Öğretmenlerin Kadro Durumu Değişkenine Göre “Zaman Planlaması” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
Kadrolu	394	33.5761	5.44793	0.27446
Sözleşmeli	57	33.0877	5.06134	0.67039
Geçici görevlen.	17	33.2941	5.24124	1.27119
Toplam	468	33.5064	5.38675	0.24900

Yukarıdaki Tablo 42’de bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin kadro durumuna göre “zaman planlaması” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 33.57$ oranla kadrolu öğretmenler; en düşük görüş $\bar{x} = 33.08$ oranıyla sözleşmeli çalışan öğretmenlerdir. Diğer kadro durumu grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 43. Öğretmenlerin Kadro Durumu Değişkenine Göre “Zaman Planlaması” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	12.674	2	6.337		
Gruplar içi	13538.307	465	29.115	0.218	0.804
Toplam	13550.981	467			

*p>0.05

Tablo 43’de de anlaşılacağı gibi “kadro durumu” değişkenine göre, öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman planlaması” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (p>.05). Bu doğrultuda, farklı kadro düzeylerindeki öğretmenlerin, zamanı planlama davranışlarının benzer olduğu söylenebilir.

7.2. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KADRO DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN TUTUMLARI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 44. Öğretmenlerin Kadro Durumu Değişkenine Göre “Zaman Tutumları” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x} (x)	Standart sapma	Standart hata
Kadrolu	394	20.9619	3.33858	0.16820
Sözleşmeli	57	20.4912	3.51590	0.46569
Geçici görevlen.	17	20.8235	2.57961	0.62565
Toplam	468	20.8996	3.33378	0.15410

Yukarıdaki Tablo 44’de bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin kadro durumuna göre “zaman tutumları” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 20.96$ kadrolu öğretmenler; en düşük görüş $\bar{x} = 20.49$ sözleşmeli öğretmenlerdir. Diğer kadro durumu grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 45. Öğretmenlerin Kadro Durumu Değişkenine Göre “Zaman Tutumları” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	11.135	2	5.567		
Gruplar içi	5179.145	465	11.138	0.500	0.607
Toplam	5190.280	467			

*p<0.05

Tablo 45’den anlaşılacağı gibi “kadro durumu” değişkenine göre, öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman tutumları” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>.05). Bu bağlamda, farklı kadro düzeylerindeki öğretmenlerin, zamanı verimli ve etkili kullanma konusunda benzer düzeylere sahip oldukları sonucuna varılabilir.

7.3. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KADRO DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN HARCATTIRICILAR” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 46. Öğretmenlerin Kadro Durumu Değişkenine Göre “Zaman Harcattırıcılar” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
Kadrolu	394	16.5863	2.38185	0.12000
Sözleşmeli	57	17.1404	1.75701	0.23272
Geçici görevlen.	17	17.2353	2.04724	0.49653
Toplam	468	16.6774	2.30922	0.10674

Yukarıdaki Tablo 46’de bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin kadro durumuna göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 17.23$ geçici (vekil) öğretmenler; en düşük görüş $\bar{x} = 16.58$ kadrolu öğretmenlerdir. Diğer kadro durumu grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 47. Öğretmenlerin Kadro Durumu Değişkenine Göre “Zaman Harcattırıcılar” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	20.778	2	10.389		
Gruplar içi	2469.502	465	5.311	1.956	0.143
Toplam	2490.280	467			

*p>0.05

Tablo 47’den anlaşılacağı gibi “kadro durumu” değişkenine göre, öğretmenlerin zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (p>0.05). Yani, farklı kadrolarda görev yapan öğretmenler, zaman harcattırıcılardan benzer düzeylerde kaçınmaktadır, denilebilir.

7.4. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “KADRO DURUMU” DEĞİŞKENİNE GÖRE “GENEL ZAMAN YÖNETİMİ” HAKKINDAKİ

Tablo 48. Öğretmenlerin Kadro Durumu Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
Kadrolu	394	71.1244	8.59861	0.43319
Sözleşmeli	57	70.7193	7.89610	1.04586
Geçici görevlen.	17	71.3529	8.63091	2.09330
Toplam	468	71.0833	8.50113	0.39297

Yukarıdaki Tablo 48’de bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin kadro durumuna göre “genel zaman yönetimi” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 71.35$ geçici görevlendirme (vekil) öğretmenler; en düşük görüş $\bar{x} = 70.71$ sözleşmeli çalışan öğretmenlerdir. Diğer kadro durumu grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 49. Öğretmenlerin Kadro Durumu Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	P
Gruplar arası	9.453	2	4.726		
Gruplar içi	33740.297	465	72.560	0.065	0.937
Toplam	33749.750	467			

*p>0.05

Tablo 49'dan görüleceği üzere “kadro durumu” değişkenine göre, öğretmenlerin “genel zaman yönetimi” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$).

Elde edilen sonuç; “*Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde kadro durumuna göre anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark kadrolu öğretmenler lehinedir.*” hipotezini desteklememektedir. Bu sonuç, gerek genel zaman yönetiminde, gerekse “zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar” alt boyutlarında, kadro durumları (kadrolu, sözleşmeli, geçici/vekil) ne olursa olsun öğretmenler, zamanı yönetme hususunda birbirine yakın beceriler göstermektedir.

8. ARAŞTIRMANIN SEKİZİNCİ ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın sekizinci alt problemi: “İlköğretim okulu öğretmenlerinin “zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma düzeyi” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?”

8.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “ZAMANI İYİ DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ YAYIN OKUMA DÜZEYİ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN PLANLAMASI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 50. Öğretmenlerin Zamanı İyi Değerlendirmeye İlgili Yayın Okuma Düzeyi Değişkenine Göre “Zaman Planlaması” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
Okuyorum	150	35.3400	5.29636	0.43245
Bazen okuyorum	264	33.1477	4.92114	0.30288
Okumuyorum	54	30.1667	5.92644	0.80649
Toplam	468	33.5064	5.38675	0.24900

Yukarıdaki Tablo 50'de bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin ilgili yayın okuma düzeyine göre “zaman planlaması” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmemektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 35.34$ oranla zamanı iyi değerlendirmeye ilgili yayın

okuyan öğretmenler; en düşük görüş $\bar{x} = 30.16$ oranla ilgili yayın okumayan öğretmenlerdir. Diğer ilgili yayın okuma düzeyi grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 51. Öğretmenlerin Zamanı İyi Değerlendirmeyle İlgili Yayın Okuma Düzeyi Değişkenine Göre “Zaman Planlaması” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	1140.582	2	570.291		
Gruplar içi	12410.399	465	26.689	21.368	0.000
Toplam	13550.981	467			

*p<0.05

Tablo 51 incelendiğinde, “zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma düzeyi” değişkenine göre, öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman planlaması” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<.05). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar tabloda gösterilmektedir.

Tablo 52. Öğretmenlerin Zamanı İyi Değerlendirmeyle İlgili Yayın Okuma Düzeyi Değişkenine Göre “Zaman Planlaması” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren LSD Testi İstatistik Bilgileri

Bağımlı değişken	Konuyla ilgili yayın okuma	Farkların ortalaması	Standart hata	p
Zaman planlaması				
	Okuyorum-bazen okuyorum	2.1923	0.52823	0.000(*)
	Okuyorum-okumuyorum	5.1733	0.81986	0.000(*)
	Bazen okuyorum-okumuyorum	2.9811	0.77158	0.000(*)

*p<0.05 Not: Bu tabloda aralarında anlamlı fark bulunan gruplar gösterildi.

İstatistiksel olarak hangi gruplar arasında anlamlı farkın olduğu Tablo 52’de görülmektedir. Tablo 51 ve Tablo 52 sonuçlarına göre; öğretmenlerin “zaman planlaması” ile ilgili görüşleri şu şekildedir: [F= 21.368, p=0.000 < α = 0.05] zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuyan öğretmenlerle bazen okuyan öğretmenler, [F= 21.368, p=0.000 < α = 0.05] zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuyan öğretmenlerle okumayan öğretmenler, [F= 21.368, p=0.000 < α = 0.05] zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın bazen okuyan öğretmenlerle okumayan öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlenmiştir.

Bu çalışmada yer alan zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın *okuyan* öğretmenlerle *bazen okuyan* ve *okumayan* öğretmenler arasında “zaman planlaması” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark konuyla ilgili yayın *okuyan* öğretmenler lehinedir. Bu bağlamda konuyla ilgili yayın okuyan öğretmenler, bazen okuyan ve okumayan öğretmenlere göre çoğu zaman günlerini planladıklarını, her gün planlama için zaman harcadıklarını, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını daha iyi yaptıklarını, zamanlarını daha verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Başka bir ifadeyle konuyla ilgili kitap veya makale okuyan öğretmenlerin, zamanı planlama konusunda daha başarılı oldukları söylenebilir.

Benzer şekilde zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın *bazen okuyan* öğretmenlerle *okumayan* öğretmenler arasında “zaman planlaması” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark konuyla ilgili yayın *bazen okuyan* öğretmenler lehinedir. Yani konuyla ilgili yayın bazen okuyan öğretmenler, okumayan öğretmenlere göre çoğu zaman günlerini planladıklarını, her gün planlama için zaman harcadıklarını, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını daha iyi yaptıklarını, zamanlarını daha verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler.

8.2. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “ZAMANI İYİ DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ YAYIN OKUMA DÜZEYİ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN TUTUMLARI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 53. Öğretmenlerin Zamani İyi Değerlendirmeye İlgili Yayın Okuma Düzeyi Değişkenine Göre “Zaman Tutumları” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
Okuyorum	150	21.8667	3.27420	0.26734
Bazen okuyorum	264	20.5985	3.17394	0.19534
Okumuyorum	54	19.6852	3.63331	0.49443
Toplam	468	20.8996	3.33378	0.15410

Yukarıdaki Tablo 53’de bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin ilgili yayın okuma düzeyine göre “zaman tutumları” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmemektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 21.86$ ile zamani iyi değerlendirmeye ilgili yayın okuyan öğretmenler; en düşük görüş $\bar{x} = 19.68$ ile konuyla ilgili yayın okumayan öğretmenlerdir. Diğer ilgili yayın okuma düzeyi grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 54. Öğretmenlerin Zamani İyi Değerlendirmeye İlgili Yayın Okuma Düzeyi Değişkenine Göre “Zaman Tutumları” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	243.859	2	121.930	11.462	0.000
Gruplar içi	4946.421	465	10.637		
Toplam	5190.280	467			

*p<0.05

Tablo 54’den anlaşılacağı gibi “zamani iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma düzeyi” değişkenine göre, öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman tutumları” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<.05). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar tabloda gösterilmektedir.

Tablo 55. Öğretmenlerin Zamanı İyi Değerlendirmeye İlgili Yayın Okuma Düzeyi Değişkenine Göre “Zaman Tutumları” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren LSD Testi İstatistik Bilgileri

Bağımlı değişken	Konuyla ilgili yayın okuma	Farkların ortalaması	Standart hata	p
Zaman tutumları				
	Okuyorum-bazen okuyorum	1.2682	0.33348	0.000(*)
	Okuyorum-okumuyorum	2.1815	0.51760	0.000(*)

*p<0.05 Not: Bu tabloda aralarında anlamlı fark bulunan gruplar gösterildi.

İstatistiksel olarak hangi gruplar arasında anlamlı farkın olduğu Tablo 55’de görülmektedir. Tablo 54 ve Tablo 55 sonuçlarına göre; öğretmenlerin “zaman tutumları” ile ilgili görüşleri şu şekildedir: [F= 11.462, p=0.000 < α = 0.05] zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuyan öğretmenlerle bazen okuyan öğretmenler, [F= 11.462, p=0.000 < α = 0.05] ilgili yayın okuyan öğretmenlerle okumayan öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlenmiştir.

Bu çalışmada yer alan zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuyan öğretmenlerle bazen okuyan ve okumayan öğretmenler arasında “zaman tutumları” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark konuyla ilgili yayın okuyan öğretmenler lehinedir. Bu durumda konuyla ilgili yayın okuyan öğretmenler, bazen okuyan ve okumayan öğretmenlere göre alanlarıyla ilgili yazıları sık sık gözden geçirdikleri, boş zaman bulduklarında üzerinde çalıştıkları işleri yaptıkları, yapacak işleri yoksa meşgul olacak bir şeyler buldukları, önemli tarihleri bir takvim üzerinde işaretledikleri, küçük kararları çabuk verebildikleri anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle konuyla ilgili kitap veya makale okuyan öğretmenlerin, zamanlarını verimli ve etkili kullanma konusunda daha fazla başarılı oldukları söylenebilir. Yani konuyla ilgili kitap veya makale okuyan öğretmenlerin zamanlarını daha iyi değerlendirdikleri söylenebilir.

8.3. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “ZAMANI İYİ DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ YAYIN OKUMA DÜZEYİ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN HARCATTIRICILAR” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 56. Öğretmenlerin Zamani İyi Değerlendirmeye İlgili Yayın Okuma Düzeyi Değişkenine Göre “Zaman Harcattırcılar” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
Okuyorum	150	16.9200	2.43443	0.19877
Bazen okuyorum	264	16.6780	2.12681	0.13090
Okumuyorum	54	16.0000	2.69171	0.36629
Toplam	468	16.6774	2.30922	0.10674

Yukarıdaki Tablo 56’da bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin ilgili yayın okuma düzeyine göre “zaman harcattırcılar” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 16.92$ ile zamani iyi değerlendirmeye ilgili yayın okuyan öğretmenler; en düşük görüş $\bar{x} = 16.00$ ile konuyla ilgili yayın okumayan öğretmenlerdir. Diğer ilgili yayın okuma düzeyi grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 57. Öğretmenlerin Zamani İyi Değerlendirmeye İlgili Yayın Okuma Düzeyi Değişkenine Göre “Zaman Harcattırcılar” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	33.607	2	16.804		
Gruplar içi	2456.673	465	5.283	3.181	0.042
Toplam	2490.280	467			

*p>0.05

Tablo 57’den görüldüğü üzere, “zamani iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma düzeyi” değişkenine göre, öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman harcattırcılar” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<.05). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar tabloda gösterilmektedir.

Tablo 58. Öğretmenlerin Zamanı İyi Değerlendirmeye İlgili Yayın Okuma Düzeyi Değişkenine Göre “Zaman Harcattırıcılar” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren LSD Testi İstatistik Bilgileri

Bağımlı değişken	Konuyla ilgili yayın okuma	Farkların ortalaması	Standart hata	p
Zaman harcattırıcılar				
	Okuyorum-okumuyorum	0.9200	0.36477	0.012(*)
	Bazen okuyorum okumuyorum	-0.6780	0.34329	0.049(*)

*p<0.05 Not: Bu tabloda aralarında anlamlı fark bulunan gruplar gösterildi.

İstatistiksel olarak hangi gruplar arasında anlamlı farkın olduğu Tablo 58’de görülmektedir. Tablo 57 ve Tablo 58 sonuçlarına göre; öğretmenlerin “zaman harcattırıcılar” ile ilgili görüşleri şu şekildedir: [F= 3.181, p=0.012 < α = 0.05] zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuyan öğretmenlerle bazen okuyan öğretmenler, [F= 3.181, p=0.049 < α = 0.05] zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuyan öğretmenlerle okumayan öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlenmiştir.

Bu çalışmada yer alan zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuyan öğretmenlerle okumayan öğretmenler arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark ilgili yayın okuyan öğretmenler lehinedir. Bu durumda konu ile ilgili yayın okuyan öğretmenler, okumayan öğretmenlere göre çoğu kez zamanlarını planlama konusunda başarılı olduklarını düşünmekte, normal bir okul gününde, kendi özel işlerine, okul işlerinden daha çok zaman harcamamakta, zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmemekte, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünmekte ve çoğu kez okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını ifade etmektedirler. Başka bir ifadeyle konu ile ilgili kitap veya makale okuyan öğretmenlerin, zaman harcattırıcılarla baş edebilme konusunda daha fazla başarılı oldukları söylenebilir. Yani konu ile ilgili kitap veya makale okuyan öğretmenlerin zaman tuzaklarından daha fazla kaçındıkları söylenebilir.

Bu çalışmada yer alan zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın bazen okuyan öğretmenlerle okumayan öğretmenler arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark ilgili yayın bazen okuyan öğretmenler lehinedir. Bu durumda konu ile ilgili yayın bazen okuyan öğretmenler, okumayan öğretmenlere göre çoğu kez zamanlarını planlama konusunda başarılı olduklarını düşünmekte, normal bir okul gününde, kendi özel işlerine, okul işlerinden daha çok zaman harcamamakta, zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmemekte, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünmekte ve çoğu kez okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını ifade etmektedirler.

8.4. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “ZAMANI İYİ DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ YAYIN OKUMA DÜZEYİ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “GENEL ZAMAN YÖNETİMİ” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 59. Öğretmenlerin Zamani İyi Değerlendirmeye İlgili Yayın Okuma Düzeyi Değişkenine Göre “Genel Zaman Yönetimi” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Bilgileri

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
Okuyorum	150	74.1267	8.67868	0.70861
Bazen okuyorum	264	70.4242	7.55373	0.46490
Okumuyorum	54	65.8519	9.25408	1.25932
Toplam	468	71.0833	8.50113	0.39297

Yukarıdaki Tablo 59’de bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin ilgili yayın okuma düzeyine göre “genel zaman yönetimi” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmektedir. En yüksek görüş, $\bar{x} = 74.12$ ile konuyla ilgili yayın okuyan öğretmenler; en düşük görüş $\bar{x} = 65.85$ ile konuyla ilgili yayın okumayan öğretmenlerdir. Diğer ilgili yayın okuma düzeyi grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 60. Öğretmenlerin Zamani İyi Değerlendirmeye İlgili Yayın Okuma Düzeyi Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi İstatistik Bilgileri

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	2981.857	2	1490.929		
Gruplar içi	30767.893	465	66.168	22.533	0.000
Toplam	33749.750	467			

*p<0.05

Tablo 60’dan da anlaşılacağı gibi “zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma düzeyi” değişkenine göre, öğretmenlerin “genel zaman yönetimi” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<.05). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar tabloda gösterilmektedir.

Tablo 61. Öğretmenlerin Zamanı İyi Değerlendirmeye İlgili Yayın Okuma Düzeyi Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren LSD Testi İstatistik Bilgileri

Bağımlı değişken	Konuyla ilgili yayın okuma	Farkların ortalaması	Standart hata	p
Zaman yönetimi				
	Okuyorum-bazen okuyorum	3.7024	0.83172	0.000(*)
	Okuyorum-okumuyorum	8.2748	1.29091	0.000(*)
	Bazen okuyorum okumuyorum	4.5724	1.21489	0.000(*)

*p<0.05 Not: Bu tabloda aralarında anlamlı fark bulunan gruplar gösterildi.

İstatistiksel olarak hangi gruplar arasında anlamlı farkın olduğu Tablo 61’de görülmektedir. Tablo 60 ve Tablo 61 sonuçlarına göre; öğretmenlerin “genel zaman yönetimi” ile ilgili görüşleri şu şekildedir: [F= 22.533, p=0.000 < α = 0.05] zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuyan öğretmenlerle bazen okuyan öğretmenler, [F= 22.533, p=0.000 < α = 0.05] ilgili yayın okuyan öğretmenlerle okumayan öğretmenler, [F= 22.533, p=0.000 < α = 0.05] ilgili yayın bazen okuyan öğretmenlerle okumayan öğretmenler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlenmiştir.

Bu çalışmada yer alan zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuyan öğretmenlerle bazen okuyan ve okumayan öğretmenler arasında “genel zaman yönetimi” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark konu ile ilgili yayın bazen okuyan öğretmenler lehinedir. Bu bağlamda konu ile ilgili yayın okuyan öğretmenler; bazen okuyan ve okumayan öğretmenlere göre çoğu zaman günlerini planladıklarını, her gün planlama için zaman harcadıklarını, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuvar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını daha iyi yaptıklarını, zamanlarını daha verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Ayrıca konu ile ilgili yayın okuyan öğretmenler; alanlarıyla ilgili yazıları sık sık gözden geçirdikleri, boş zaman bulduklarında üzerinde çalıştıkları işleri yaptıkları, yapacak işleri yoksa meşgul olacak bir şeyler buldukları, önemli tarihleri bir takvim üzerinde işaretledikleri, küçük kararları çabuk verebildikleri anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle konu ile ilgili kitap veya makale okuyan öğretmenlerin, zamanlarını verimli ve etkili kullanma konusunda daha fazla başarılı oldukları söylenebilir. Buna ilaveten konu ile ilgili yayın okuyan öğretmenler; çoğu kez zamanlarını planlama konusunda başarılı olduklarını düşünmekte, normal bir okul gününde, kendi özel işlerine, okul işlerinden daha çok zaman harcamamakta, zaman kaybettirici alışkanlıklara

veya etkinliklere devam etmemekte, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünmekte ve çoğu kez okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını ifade etmektedirler.

Benzer şekilde zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın *bazen okuyan* öğretmenlerle *okumayan* öğretmenler arasında “genel zaman yönetimi” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark konuyla ilgili yayın okuyan öğretmenler lehinedir. Yani konuyla ilgili yayın bazen okuyan öğretmenler, okumayan öğretmenlere göre çoğu zaman günlerini planladıklarını, her gün planlama için zaman harcadıklarını, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını daha iyi yaptıklarını, zamanlarını daha verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Ayrıca konuyla ilgili yayın okuyan öğretmenler; alanlarıyla ilgili yazıları sık sık gözden geçirdikleri, boş zaman bulduklarında üzerinde çalıştıkları işleri yaptıkları, yapacak işleri yoksa meşgul olacak bir şeyler buldukları, önemli tarihleri bir takvim üzerinde işaretledikleri, küçük kararları çabuk verebildikleri anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle konuyla ilgili kitap veya makale okuyan öğretmenlerin, zamanlarını verimli ve etkili kullanma konusunda daha fazla başarılı oldukları söylenebilir. Buna ilaveten konuyla ilgili yayın okuyan öğretmenler; çoğu kez zamanlarını planlama konusunda başarılı olduklarını düşünmekte, normal bir okul gününde, kendi özel işlerine, okul işlerinden daha çok zaman harcamamakta, zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmemekte, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünmekte ve çoğu kez okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını ifade etmektedirler.

Elde edilen sonuç; “*Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark ilgili yayın okuyan öğretmenler lehinedir.*” hipotezini desteklemektedir. Yani konuyla ilgili yayın okuyan öğretmenlerin, zamanı planlama, değerlendirme, verimli kullanma becerilerinde daha iyi oldukları, zaman düşmanlarıyla daha iyi başa çıktıkları anlaşılmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin ilgili yayını okuma oranları arttıkça genel zaman yönetimi konusundaki bilgi ve becerilerinin de arttığı ileri sürülebilir.

9. ARAŞTIRMANIN DOKUZUNCU ALT PROBLEMİNE İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi: “İlköğretim Okulu öğretmenlerinin “branş” değişkenine göre; genel zaman yönetimi, zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar hakkındaki görüşlerinde anlamlı farklılık var mıdır?”

9.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “BRANŞ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN PLANLAMASI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 62. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre “Zaman Planlaması” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Sonuçları

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
Okul öncesi	26	35.1154	4.34812	0.85274
Sınıf öğretmeni	189	34.6508	5.16172	0.37546
Matematik öğretmeni	26	32.6154	4.76720	0.93492
Türkçe öğretmeni	24	32.1667	5.43472	1.10936
Fen Bilgisi öğretmeni	26	33.2692	5.92998	1.16296
Sosyal Bilgiler ögr.	23	33.0870	5.77544	1.20426
Resim-iş öğretmeni	21	31.2857	5.67576	1.23855
Müzik öğretmeni	20	34.0500	6.34512	1.41881
İngilizce öğretmeni	31	32.5806	5.01181	0.90015
Teknoloji ve Tasarım ögr	20	31.2000	5.66243	1.26616
Beden Eğitimi öğretmeni	21	32.8095	5.70630	1.24522
Din kul. ve Ahl. Bil. ögr	20	33.3000	5.27257	1.17898
Bilişim Teknolojisi ögr.	21	30.7619	4.80526	1.04859
Toplam	468	33.5064	5.38675	0.24900

Yukarıdaki Tablo 62’de bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin branşlarına göre “zaman planlaması” hakkındaki görüş ortalamaları görülmektedir. En yüksek $\bar{x}=35.11$ ile Okul öncesi öğretmeni ve en düşük $\bar{x}=30.76$ ile Bilişim teknoloji (Bilgisayar) öğretmenidir. Diğer branş grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 63. İlköğretim Okulu Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre “Zaman Planlaması” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) Sonuçları

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	795.714	12	66.310	2.365	0.006
Gruplar içi	12755.267	455	28.034		
Toplam	13550.981	467			

*p<0.05

Farklı branş gruplarındaki öğretmenlerin zaman planlaması konusunda anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 63). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 64. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre “Zaman Planlaması” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren LSD Testi İstatistik Sonuçları

Bağımlı değişken	Branş	Farkların ortalaması	Standart hata	p
Zaman planlaması	Okul öncesi öğretmeni -Türkçe öğretmeni	2.9487	1.49876	0.050(*)
	Okul öncesi öğretmeni-Resim öğretmeni	3.8297	1.55343	0.014(*)
	Okul öncesi öğretmeni-T. Tasarım ögr.	3.9154	1.57477	0.013(*)
	Okul öncesi öğretmeni-Bilgisayar ögr.	4.3535	1.55343	0.005(*)
	Sınıf öğretmeni-Türkçe öğretmeni	2.4841	1.14734	0.031(*)
	Sınıf öğretmeni-Resim öğretmeni	3.3651	1.21789	0.006(*)
	Sınıf öğretmeni-İngilizce öğretmeni	2.0701	1.02598	0.044(*)
	Sınıf öğretmeni-Teknoloji ve Tasarım ögr.	3.4508	1.24499	0.006(*)
	Sınıf öğretmeni-Bilgisayar öğretmeni	3.8889	1.21789	0.002(*)
	Müzik öğretmeni- Bilgisayar öğretmeni	3.2881	1.65427	0.047(*)

*p<0.05; Not: Bu tabloda aralarında anlamlı fark bulunan gruplar gösterildi.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarında bazı gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir görüş farklılığı olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 64 LSD sonuçlarına göre, on grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Tablo 63 ve 64 dikkate alındığında, öğretmenlerin “zaman planlaması” ile ilgili görüşleri şu şekildedir: [$F= 2.365$, $p=0.050 < \alpha = 0.05$] Okul öncesi öğretmeni ile Türkçe öğretmeni, [$F = 2.365$, $p=0.014 < \alpha = 0.05$] Okul Öncesi Öğretmeni ile Resim Öğretmeni, [$F = 2.365$, $p=0.013 < \alpha = 0.05$] Okul öncesi öğretmeni ile Teknoloji ve Tasarım öğretmeni, [$F = 2.365$, $p=0.005 < \alpha = 0.05$] Okul

öncesi öğretmeni ile Bilgisayar öğretmeni; [$F = 2.365, p=0.031 < \alpha = 0.05$] Sınıf öğretmeni ile Türkçe öğretmeni, [$F= 2.365, p=0.006 < 0.05$] Sınıf öğretmeni ile Resim öğretmeni, [$F = 2.365, p=0.044 < \alpha = 0.05$] Sınıf öğretmeni ile İngilizce öğretmeni, [$F = 2.365, p=0.006 < \alpha = 0.05$] Sınıf öğretmeni ile Teknoloji ve Tasarım öğretmeni, [$F = 2.365, p=0.002 < \alpha = 0.05$] Sınıf öğretmeni ile Bilgisayar öğretmeni ve [$F = 2.365, p=0.047 < \alpha = 0.05$] Müzik öğretmeni ile Bilgisayar öğretmeni arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Bu çalışmada yer alan Okul Öncesi öğretmenleri ile Türkçe, Resim, Teknoloji ve Tasarım ve Bilgisayar Öğretmenleri arasında “zaman planlaması” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Okul öncesi öğretmenleri lehinedir. Yani, bu çalışmada yer alan Okul Öncesi öğretmenlerinin, çoğu zaman günlerini planladıklarını, her gün planlama için zaman harcadıklarını, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuvar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını daha iyi yaptıklarını, zamanlarını daha verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Kısaca, Okul Öncesi öğretmenlerinin, Türkçe, Resim, Teknoloji ve Tasarım ve Bilgisayar Öğretmenlerine göre zamanlarını daha iyi planladıkları anlaşılmaktadır.

Benzer şekilde Sınıf Öğretmenleri ile Türkçe, Resim, İngilizce, Teknoloji ve Tasarım ve Bilgisayar Öğretmenleri arasında “zaman planlaması” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark sınıf öğretmenleri lehinedir. Yani Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe, Resim, İngilizce, Teknoloji ve Tasarım ve Bilgisayar Öğretmenlerine göre zamanlarını daha iyi planladıkları düşünülmektedir. Bunlara ek olarak, Müzik Öğretmenlerinin görüşleri ile Bilgisayar Öğretmenlerinin “zaman planlaması” ile ilgili görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark müzik öğretmenleri lehinedir. Dolayısıyla, Müzik Öğretmenlerinin Bilgisayar Öğretmenlerine göre zamanlarını daha iyi planladıkları anlaşılmaktadır.

9.2. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “BRANŞ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN TUTUMLARI” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 65. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre “Zaman Tutumları” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Sonuçları

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
Okul Öncesi ögr.	26	19.3846	4.52616	0.88765
Sınıf öğretmeni	189	21.4762	3.15313	0.22936
Matematik öğretmeni	26	20.2692	3.29312	0.64583
Türkçe öğretmeni	24	21.0417	3.59322	0.73346
Fen Bilgisi öğretmeni	26	20.6923	3.46144	0.67884
Sosyal Bilgiler öğretmeni	23	21.4783	3.24555	0.67674
Resim-iş öğretmeni	21	20.4762	2.71328	0.59209
Müzik öğretmeni	20	21.2500	3.36976	0.75350
İngilizce öğretmeni	31	20.0645	3.56778	0.64079
Teknoloji ve Tasarım ögr.	20	20.4500	3.31623	0.74153
Beden Eğitimi öğretmeni	21	20.0952	2.98169	0.65066
Din kul. ve Ahl. Bil. ögr.	20	21.0500	2.91051	0.65081
Bilişim teknolojisi ögr.	21	20.2381	3.31519	0.72343
Toplam	468	20.8996	3.33378	0.15410

Yukarıdaki Tablo 65’de bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin branşlarına göre “zaman tutumları” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmektedir. En yüksek $\bar{x}=21.47$ ile Sosyal Bilgiler öğretmeni ve en düşük $\bar{x}=19.38$ ile Okul öncesi öğretmenidir. Diğer branş grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 66. İlköğretim Okulu Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre “Zaman Tutumları” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) Sonuçları

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	197.254	12	16.438	1.498	0.121
Gruplar içi	4993.026	455	10.974		
Toplam	5190.280	467			

*p>0.05

Tablo 66 incelendiğinde, “branş” değişkenine göre, öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman tutumları” hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur (p>0.05). Buradan tüm ilköğretim okulu öğretmenlerinin, “zaman tutumları”

uygulamalarının benzer olduğu sonucuna varılabilir. Bu bağlamda, öğretmenlerin branş gözetilmeksizin, zamanı verimli kullanma konusunda yakın beceriler sergiledikleri anlaşılmaktadır.

9.3. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “BRANŞ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “ZAMAN HARCATTIRICILAR” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 67. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre “Zaman Harcattırıcılar” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Sonuçları

	n	\bar{x}	Standart sapma	Standart. hata
Okul Öncesi öğretmeni	26	17.1538	1.68979	0.33139
Sınıf öğretmeni	189	17.0794	2.31991	0.16875
Matematik öğretmeni	26	14.9615	2.55313	0.50071
Türkçe öğretmeni	24	16.6250	1.78916	0.36521
Fen Bilgisi öğretmeni	26	16.6538	2.39904	0.47049
Sosyal Bilgiler öğretmeni	23	16.4783	2.64351	0.55121
Resim-iş öğretmeni	21	16.9048	2.71854	0.59323
Müzik öğretmeni	20	16.4000	2.23371	0.49947
İngilizce öğretmeni	31	16.6774	2.08786	0.37499
Teknoloji ve Tasarım öğr.	20	16.0500	2.11449	0.47281
Beden eğitimi öğretmeni	21	15.3810	1.90987	0.41677
Din kul. ve Ahl. Bil. öğr.	20	16.6000	2.06219	0.46112
Bilişim Teknolojisi öğr.	21	16.9048	2.23394	0.48749
Toplam	468	16.6774	2.30922	0.10674

Yukarıdaki Tablo 67’de bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin branşlarına göre “zaman harcattırıcılar” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmektedir. En yüksek $\bar{x}=17.15$ ile Okul öncesi öğretmenliği ve en düşük $\bar{x}=14.96$ ile Matematik öğretmenidir. Diğer branş grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 68. İlköğretim Okulu Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre “Zaman Harcattırıcılar” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) Sonuçları

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	160.980	12	13.415	2.620	0.002
Gruplar içi	2329.300	455	5.119		
Toplam	2490.280	467			

*p<0.05

Farklı branş gruplarındaki öğretmenlerin zaman harcattırıcılar konusunda anlamlı fark bulunmuştur (p<0.05) (Tablo 68). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 69. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre “Zaman Harcattırıcılar” Hakkındaki Görüşlerini Gösteren LSD Testi İstatistik Sonuçları

Bağımlı değişken	Branş	Farkların ortalaması	Standart hata	p
Zaman harcattırıcılar				
	Okul öncesi öğretmeni-Matematik ögr	2.1923	0.62753	0.001(*)
	Okul öncesi öğretmeni-Beden Eğitimi	1.7729	0.66383	0.008(*)
	Sınıf öğretmeni-Matematik öğretmeni	2.1178	0.47327	0.000(*)
	Sınıf öğretmeni-Beden Eğitimi ögr.	1.6984	0.52045	0.001(*)
	Matematik öğretmeni-Türkçe ögr.	-1.6635	0.64047	0.010(*)
	Matematik öğretmeni-Fen Bilgisi ögr.	-1.6923	0.62753	0.007(*)
	Matematik öğretmeni.-Sosyal Bilgiler	-1.5167	0.64767	0.020(*)
	Matematik öğretmeni-Resim ögr.	-1.9432	0.66383	0.004(*)
	Matematik öğretmeni-Müzik ögr.	-1.4385	0.67295	0.033(*)
	Matematik öğretmeni-İngilizce ögr.	-1.7159	0.60170	0.005(*)
	Matematik öğretmeni-Din kültürü ögr	-1.6385	0.67295	0.015(*)
	Matematik öğretmeni-Bilgisayar ögr.	-1.9432	0.66383	0.004(*)
	Resim öğretmeni- Beden Eğitimi ögr.	1.5238	0.69825	0.030(*)
	İngilizce öğretmeni- Beden Eğitimi	1.2965	0.63947	0.043(*)
	Beden Eğitimi öğretmeni- Bilgisayar	-1.5238	0.69825	0.030(*)

*p<0.05; Not: Bu tabloda aralarında anlamlı fark bulunan gruplar gösterildi.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarında bazı gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir görüş farklılığı olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 69’da LSD sonuçlarına göre, on beş grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Tablo 68 ve 69 dikkate alındığında, öğretmenlerin “zaman harcattırıcılar” ile ilgili görüşleri şu şekildedir: [F= 2.620, p=0.001< α = 0.05] Okul öncesi öğretmeni ile Matematik öğretmeni, [F= 2.620, p=0.008< α = 0.05] Okul öncesi öğretmeni ile Beden Eğitimi öğretmeni; [F= 2.620, p=0.000< α = 0.05]

Sınıf öğretmeni ile Matematik öğretmeni, [F= 2.620, p=0.001< α = 0.05] Sınıf öğretmeni ile Beden Eğitimi öğretmeni; [F= 2.620, p=0.010< α = 0.05] Matematik öğretmeni ile Türkçe öğretmeni, [F= 2.620, p=0.007< α = 0.05] Matematik öğretmeni ile Fen Bilgisi öğretmeni, [F= 2.620, p=0.020< α = 0.05] Matematik öğretmeni ile Sosyal Bilgiler öğretmeni, [F= 2.620, p=0.004< α = 0.05] Matematik öğretmeni ile Resim öğretmeni, [F= 2.620, p=0.033< α = 0.05] Matematik öğretmeni ile Müzik öğretmeni, [F= 2.620, p=0.005< α = 0.05] Matematik öğretmeni ile İngilizce öğretmeni, [F= 2.620, p=0.015< α = 0.05] Matematik öğretmeni ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni, [F= 2.620, p=0.004< α = 0.05] Matematik öğretmeni ile Bilgisayar öğretmeni; [F= 2.620, p=0.030< α = 0.05] Resim öğretmeni ile Beden Eğitimi öğretmeni, [F= 2.620, p=0.043< α = 0.05] İngilizce öğretmeni ile Beden Eğitimi öğretmeni, [F= 2.620, p=0.030< α = 0.05] Beden Eğitimi öğretmeni ile Bilgisayar öğretmeni arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Bu çalışmada yer alan Okul Öncesi öğretmenleri ile Matematik ve Beden Eğitimi öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Okul öncesi öğretmenleri lehinedir. Yani, bu çalışmada yer alan Okul Öncesi öğretmenleri, matematik ve Beden eğitimi öğretmenlerine göre; çoğu kez zamanlarını planlama konusunda başarılı olduklarını düşünmekte, normal bir okul gününde, kendi özel işlerine, okul işlerinden daha çok zaman harcamamakta, zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmemekte, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünmekte ve çoğu kez okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını ifade etmektedirler.

Benzer şekilde Sınıf öğretmenlerinin ile Matematik ve Beden Eğitimi öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark sınıf öğretmenleri lehinedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri, matematik ve Beden eğitimi öğretmenlerine göre; zaman harcattırıcılardan nispeten daha fazla kaçındıkları yani zaman tuzaklarına düşmeme noktasında daha hassas davrandıkları anlaşılmaktadır.

Yine Matematik öğretmenleri ile Türkçe öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Türkçe öğretmenleri lehinedir. Matematik öğretmenleri ile Fen Bilgisi öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Fen Bilgisi öğretmenleri lehinedir. Matematik öğretmenleri ile Sosyal Bilgiler öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Sosyal Bilgiler öğretmenleri lehinedir. Matematik öğretmenleri ile Resim öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Resim öğretmenleri lehinedir. Matematik öğretmenleri ile Müzik öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel

olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Müzik öğretmenleri lehinedir. Matematik öğretmenleri ile İngilizce öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark İngilizce öğretmenleri lehinedir. Matematik öğretmenleri ile Din Kültürü öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Din Kültürü öğretmenleri lehinedir. Matematik öğretmenleri ile Bilgisayar öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Bilgisayar öğretmenleri lehinedir. Bu durumda Türkçe, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Resim, Müzik, İngilizce Din Kültürü ve Bilgisayar öğretmenleri, Matematik öğretmenlerine göre, zaman tuzaklarına nispeten daha az yakalandıkları anlaşılmaktadır.

Benzer şekilde Beden Öğretmenleri ile Resim öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Resim öğretmenleri lehinedir. Beden Öğretmenleri ile İngilizce öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark İngilizce öğretmenleri lehinedir. Beden Öğretmenleri ile Bilgisayar öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark Bilgisayar öğretmenleri lehinedir. Yani Resim, İngilizce ve Bilgisayar öğretmenleri; Beden Eğitimi öğretmenlerine göre, zaman harcattırıcılara daha az yakalandıkları anlaşılmaktadır.

9.4. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN “BRANŞ” DEĞİŞKENİNE GÖRE “GENEL ZAMAN YÖNETİMİ” HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 70. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Betimsel İstatistik Sonuçları

	Denek sayısı (n)	\bar{x}	Standart sapma	Standart hata
Okul Öncesi ögr	26	71.6538	7.36990	1.44536
Sınıf öğretmeni	189	73.2063	7.95163	0.57840
Matematik ögr.	26	67.8462	8.83037	1.73178
Türkçe ögr.	24	69.8333	9.22033	1.88209
Fen Bilgisi ögr.	26	70.6154	8.28047	1.62393
Sosyal Bilgiler	23	71.0435	9.78161	2.03961
Resim-iş ögr.	21	68.6667	9.51490	2.07632
Müzik ögr.	20	71.7000	9.25146	2.06869
İngilizce ögr.	31	69.3226	8.57278	1.53972
Teknoloji Tas.	20	67.7000	8.74853	1.95623
Beden Eğitimi	21	68.2857	7.53753	1.64482
Din Kül-Ahl Bil	20	70.9500	7.32318	1.63751
Bilişim Tekn.	21	67.9048	8.72299	1.90351
Toplam	468	71.0833	8.50113	0.39297

Yukarıdaki Tablo 70’de bu araştırmaya katılmış ilköğretim okulu öğretmenlerinin branşlarına göre “genel zaman yönetimi” hakkındaki görüş ortalamaları gözükmektedir. En yüksek $\bar{x}=73.20$ ile Sınıf öğretmenliği ve en düşük $\bar{x}=67.70$ ile Teknoloji ve Tasarım öğretmenidir. Diğer branş grupları değerlerinin de bu iki ortalama arasında değişmekte olduğu görülmektedir.

Tablo 71. İlköğretim Okulu Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi (One-Way ANOVA) Sonuçları

Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	p
Gruplar arası	2008.199	12	167.350		
Gruplar içi	31741.551	455	69.762	2.399	0.005
Toplam	33749.750	467			

*p<0.05

Farklı branş gruplarındaki öğretmenlerin zamanı yönetmeleri konusunda anlamlı fark bulunmuştur (p<0.05) (Tablo 71). Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Tablo 72. Öğretmenlerin Branş Değişkenine Göre Genel Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Gösteren LSD Testi İstatistik Sonuçları

Bağımlı değişken	Branş	Farkların ortalaması	Standart hata	p
Genel Zaman yönetimi	Sınıf öğretmeni-Matematik ögr.	5.3602	1.74707	0.002(*)
	Sınıf öğretmeni-Resim öğretmeni	4.5397	1.92122	0.019(*)
	Sınıf öğretmeni-İngilizce öğretmeni	3.8838	1.61848	0.017(*)
	Sınıf ögr-Teknoloji ve Tasarım ögr	5.5063	1.96397	0.005(*)
	Sınıf öğretmeni-Beden Eğitimi ögr.	4.9206	1.92122	0.011(*)
	Sınıf öğretmeni-Bilgisayar ögr.	5.3016	1.92122	0.006(*)

*p<0.05; Not: Bu tabloda aralarında anlamlı fark bulunan gruplar gösterildi.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarında bazı gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir görüş farklılığı olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 72’de LSD sonuçlarına göre, on beş grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Tablo 71 ve 72 dikkate alındığında, öğretmenlerin genel zaman yönetimi ile ilgili görüşleri şu şekildedir: [F= 2.399, p=0.002< α = 0.05] Sınıf öğretmeni ile Matematik öğretmeni, [F= 2.399, p=0.019< α = 0.05] Sınıf öğretmeni ile Resim öğretmeni, [F= 2.399, p=0.017< α = 0.05] Sınıf öğretmeni ile İngilizce öğretmeni, [F= 2.399, p=0.005< α = 0.05] Sınıf öğretmeni ile Teknoloji ve Tasarım öğretmeni, [F= 2.399, p=0.011< α = 0.05] Sınıf öğretmeni ile Beden Eğitimi öğretmeni, [F= 2.399, p=0.006< α = 0.05] Sınıf öğretmeni ile Bilgisayar öğretmeni.

İngilizce öğretmeni, [$F= 2.399, p=0.005 < \alpha = 0.05$] Sınıf öğretmeni ile Teknoloji ve Tasarım öğretmeni, [$F= 2.399, p=0.011 < \alpha = 0.05$] Sınıf öğretmeni ile Beden Eğitimi öğretmeni ve [$F= 2.399, p=0.006 < \alpha = 0.05$] Sınıf öğretmeni ile Bilgisayar öğretmenin Öğretmenlerinin “genel zaman yönetimi” ile ilgili görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var ve bu fark sınıf öğretmenleri lehinedir.

Bu çalışmada yer alan Sınıf Öğretmenleri; Matematik, Resim, İngilizce, Teknoloji ve Tasarım, Beden Eğitimi ve Bilgisayar Öğretmenlerine göre, zamanlarını planlama konusunda daha başarılı oldukları, hedeflerini zamanında gerçekleştirdikleri, zamanlarını verimli kullandıkları söylenebilir. Bunun yanında Sınıf Öğretmenleri; Matematik, Resim, İngilizce, Teknoloji ve Tasarım, Beden Eğitimi ve Bilgisayar Öğretmenlerine göre, alanlarıyla ilgili yazıları sık sık gözden geçirdikleri, boş zaman bulduklarında üzerinde çalıştıkları işleri yaptıkları, yapacak işleri yoksa meşgul olacak bir şeyler buldukları, önemli tarihleri bir takvim üzerinde işaretledikleri, küçük kararları çabuk verebildikleri anlaşılmaktadır. Bunlara ilaveten Sınıf Öğretmenleri; Matematik, Resim, İngilizce, Teknoloji ve Tasarım, Beden Eğitimi ve Bilgisayar Öğretmenlerine göre, zaman hırsızlarına daha az yakalandıkları söylenebilir.

Elde edilen sonuç “*Öğretmenlerin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde branşa göre anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark sınıf öğretmenleri lehinedir.*” hipotezimizi desteklemektedir. Yani, bu çalışmada yer alan sınıf öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre, zamanı planlama, değerlendirme, verimli kullanma becerilerinde daha iyi oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin diğer branşlara oranla zaman düşmanlarıyla daha iyi başa çıktıkları anlaşılmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak; tartışma, sonuç ve önerilere yer verilmiştir. Bu çalışmada, ilköğretim okulu I. ve II. kademe öğretmenlerinin [Okul öncesi, Sınıf öğretmeni, Matematik öğretmeni, Türkçe öğretmeni, Fen bilgisi öğretmeni, Sosyal Bilgiler öğretmeni, Resim-iş öğretmeni, Müzik, İngilizce öğretmeni, Teknoloji ve Tasarım öğretmeni, Beden Eğitimi öğretmeni, Din Kül. Ve Ahlak Bilgisi öğretmeni, Bilişim Teknoloji (Bilgisayar) Öğretmeni] genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinin cinsiyet, medeni durum, çalıştığı okul türü, kıdem, eğitim durumu, kadro durumu, zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma düzeyi, branş değişkenlerinde bir farklılık olup olmadığı sorgulanmıştır. Sonuçlar bu bölümde değerlendirilmektedir.

1. TARTIŞMA

İlköğretim okulu öğretmenlerin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerinin incelendiği bu çalışmada elde edilen bulguların, genel olarak araştırmanın denencelerini (hipotezlerini) destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Bu bölümde ölçekte yer alan değişkenlere göre öğretmenlerin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerinin bulguları yorumlanmaktadır. Ayrıca, öğretmenlere uygulanan “zaman yönetimi envanteri”nde, 23 maddelik ölçeğin 11 maddesi zamanı planlaması, 7 maddesi “zaman tutumları” ve 5 maddesi “zaman harcattırıcılar” boyutlarından oluşmaktadır. “Zaman yönetimi envanteri”nin “zaman planlaması” boyutunda, öğretmenlerin kısa ve uzun vadeli planlarındaki becerilerini ölçen sorulara yer verilmektedir. “Zaman tutumları” boyutunda, öğretmenlerin zamanı nasıl değerlendirdikleri ve zamanı kontrol edebilme becerileri ile ilgili sorular mevcuttur. “Zaman harcattırıcılar” boyutunda ise öğretmenlerin zaman tuzaklarıyla baş edebilme düzeyleri ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

1.1. İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİ VE GENEL ZAMAN YÖNETİMİ

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, ilköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetiminin “zaman planlaması” alt boyutuna ilişkin görüşleri “sık sık (çoğu zaman)” düzeyindedir. Yani öğretmenler; güne başlamadan önce günlerini sık sık (çoğu kez) planlamakta, hafta başlarında her hafta için çoğu kez, bir dizi amaç belirlemekte, her gün planlama için çoğu kez zaman harcamakta, her gün çoğu kez kendileri için bir takım hedefler belirlemekte, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yapmakta, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programlarını yapmakta, bir sonraki hafta için ne yapmak istediklerini net olarak belirlemekte, çalışmalarını bitirmek için bir tarih saptamakta, çok uğraş gerektiren işleri için zamanlarını programlamaya çalışmakta, zamanlarını verimli kullanmakta ve ayrıca çoğu kez amaçlarının önemli bir kısmını, belirledikleri zaman içinde başarabileceklerini düşünmektedirler.

Benzer şekilde ilköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetiminin “zaman tutumları” alt boyutuna ilişkin görüşleri “sık sık (çoğu zaman)” düzeyindedir. Bu bağlamda ilköğretim okulu öğretmenleri çoğu kez alanlarıyla ilgili yazılar ve makaleleri şimdi gerekli olmasalar dahi ileride gerekebilir düşüncesiyle saklamakta, yakın tarihte sınav yapmasalar bile, ilgili dokümanlarını düzenli olarak gözden geçirmekte, üzerinde çalıştıkları işleri, boş zaman bulduklarında yapmak için yanlarında taşımakta, okul işlerini engellememesi için gerektiğinde insanların taleplerini reddedebilmekte, yapacak işleri yoksa meşgul olacak bir şeyler bulmakta, işleriyle ilgili önemli tarihleri (sınav, öğrencilerin ödev teslim tarihleri vs.) bir takvim üzerinde işaretlemekte ve çoğu kez basit veya küçük işler için çabuk karar verebilmektedirler.

Yukarıdakilere ek olarak ilköğretim Okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetiminin “zaman harcattırıcılar” alt boyutuna ilişkin görüşleri de “sık sık (çoğu zaman)” düzeyindedir. Yani ilköğretim okulu öğretmenleri, çoğu kez zamanlarını planlama konusunda başarılı olduklarını düşünmekte, normal bir okul gününde, kendi özel işlerine, okul işlerinden daha çok zaman harcamamakta, zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmemekte, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünmekte ve çoğu kez okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını ifade etmektedirler.

Kısaca bu araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunun, zamanı kullanma konusunda “yüksek” düzeyde bir beceri sergiledikleri, zamanın önemi hakkında yeterli bilince sahip oldukları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin zamanı yönetmelerinin “yüksek” düzeyde

çıkmasının sebepleri arasında şunlar söylenebilir: Öğretmenlerin; zamanı nasıl kullanacağı konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını, zamanı planlamada, değerlendirmede başarılı olduklarını söyleyebiliriz. Ayrıca öğretmenlerin, zamanı verimli kullanmayı iyi bildiklerini ve etkili bir şekilde uygulayabildiklerini ileri sürebiliriz. Öğretmenlerin gerek özel yaşamında gerek iş yaşamında zaman yönetimi uygulamalarını çoğu zaman gerçekleştirdikleri ifade edilebilir.

Zaman yönetimi ile ilgili yapılan bazı araştırmalar, bu çalışmada elde edilen bu sonucu desteklemektedir. Örneğin Erdul (2005)'un yaptığı araştırmada, üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin “yüksek” düzeyde olduğu belirtilmektedir. Ağaoğlu ve Kesim (2005), Anadolu Üniversitesinde görev yapan akademisyenlerin zaman yönetimine (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) ilişkin olumlu görüşler sergilediklerini ifade etmiştir. Yani bu çalışmada elde edilen bulgular ile yukarıda bahsedilen araştırmacıların bulguları birbirlerini desteklemektedir. Fakat Erdem, Pirinçci ve Dikmetaş (2004)'ın, araştırmasında, üniversite öğrencilerinin zaman yönetimi davranışlarının “orta” düzeyde olduğu belirtilmiştir. Buna ek olarak, İşcan (2008) çalışmasında, Pamukkale Üniversitesi öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin “orta” düzeyde olduğunu ifade etmiştir. Bahsedilen bu sonuçlar tam olarak bu araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermese bile, desteklediği söylenebilir.

Bu çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda, ilköğretim I. ve II. kademe öğretmenlerinin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları, zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinin “yüksek” düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Başka bir deyişle öğretmenlerin; cinsiyeti, medeni durumu, çalıştığı okul türü, kıdemi, eğitim durumu, kadro durumu, ilgili yayın okuma düzeyi, branşı ne olursa olsun, zaman yönetimi hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları söylenebilir.

1.2. CİNSİYET DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, ilköğretim okulu I. ve II. Kademe öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine bağlı olarak genel zaman yönetimi ile ilgili görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Aşağıda cinsiyet değişkeni, ilk önce alt boyutlar olarak incelenmiş daha sonra genel zaman yönetimine ilişkin yorumlar yapılmıştır.

Katılımcılara göre öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman planlaması” hakkındaki görüşleri arasında cinsiyete bağlı bir görüş ayrılığı bulunmamaktadır. Yani bayan ve erkek öğretmenlerin, kısa ve uzun vadeli işlerini planlamalarında cinsiyet fark etmeksizin birbirine yakın davranışlar sergiledikleri ifade edilebilir. Elde edilen bu sonuç, yapılan bazı çalışmaların “zaman planlaması” boyutunda elde edilen bulgularla benzerlik göstermektedir. Örneğin, Ağaoğlu ve Kesim (2005), Anadolu Üniversitesinde görev yapan akademisyenlerin; cinsiyet değişkenine göre zaman yönetiminin “zaman planlaması” alt boyutunda anlamlı bir farklılık görülmediğini belirtmişlerdir. Ayrıca, İşcan (2008)’ın Pamukkale Üniversitesi öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında cinsiyet değişkenine göre “zaman planlaması” boyutunda her iki grup arasında, kısa ve uzun süreli zaman planlamasına ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık olmadığı ifade edilmiştir.

Fakat Alay ve Koçak (2003) üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada zaman yönetimi anketinin “zaman planlaması” alt boyutunda kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğunu savunmaktadır. Ayrıca, Erdul (2005)’un üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada “zaman planlaması” alt boyutuna göre yine kız öğrenciler lehine bir farklılık gözlenmiştir. Demirtaş ve Özer (2007)’in, öğretmen adaylarına yönelik çalışmada “zaman planlama becerilerinde” kız öğrenciler lehine bir durum ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde Eldeleklioğlu (2008), 15–18 yaş arasındaki lise öğrencilerinin “zaman yönetimi becerilerini” incelemiş, genel zaman yönetiminin “zaman planlaması” alt boyutunda kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğunu belirtmiştir. Bu hususta bu çalışmada elde edilen sonuç, söz konusu araştırmaların sonuçlarıyla çelişmektedir.

Katılımcıların genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman tutumları” hakkında cinsiyete bağlı bir görüş ayrılığı bulunmamaktadır. Buna göre, ilköğretim okullarında görev yapan bayan ve erkek öğretmenler, zamanı kontrol edebilme konusunda yakın performanslar sergiledikleri anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, bayan ve erkek öğretmenler, zamanı verimli kullanmada, zamanı iyi değerlendirmede yakın beceriler göstermektedirler. Yapılan bazı araştırmalar, elde edilen bu sonucu desteklemektedir. Bu araştırma sonuçlarına göre, erkek ve bayan üniversite öğrencilerinin genel zaman yönetiminin “zaman tutumları” alt boyutuna ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Alay ve Koçak, 2003; Erdul, 2005; Demirtaş ve Özer, 2007). Benzer şekilde, Ağaoğlu ve Kesim (2005), akademisyenler arasında genel zaman yönetiminin “zaman tutumları” alt boyutunda cinsiyete bağlı anlamlı bir farklılık olmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca Eldeleklioğlu (2008) 15–18 yaş arasındaki lise öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin incelenmesinde genel zaman yönetiminin “zaman tutumları” alt boyutuna ilişkin görüşlerinin benzerlik gösterdiğini belirtmiştir. Fakat

diğer taraftan bu çalışmada ulaşılan bu sonuç bazı araştırma bulgularıyla çelişmektedir. Örneğin, İşcan (2008)'a göre ise Pamukkale üniversitesinde öğrenim gören kız ve erkek öğrenciler arasında cinsiyet değişkenine göre “zaman tutum ve becerileri” boyutunda anlamlı farklılık olduğu ifade edilmekte ve bu farkın kız öğrenciler lehine olduğu belirtilmektedir.

Bu çalışmada ilköğretim okulu öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre, genel zaman yönetiminin “zaman harcattırıcılar” alt boyutuna ilişkin görüşlerinde anlamlı bir farklılık bulunmuş ve bu farkın bayan öğretmenler lehine olduğu görülmüştür. Yani bayan öğretmenlerin, erkek öğretmenlere oranla zaman harcattırıcılardan daha fazla uzak durabildikleri söylenebilir. Başka bir deyişle, bu çalışmada yer alan ilköğretim okulu bayan öğretmenlerinin; genellikle zamanlarını planlama konusunda erkek öğretmenlere göre daha başarılı oldukları, normal bir okul gününde, okul işlerine bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre kendi özel işlerinden daha çok zaman harcadıklarını ifade etmektedirler. Benzer şekilde bayan öğretmenler erkek öğretmenlere göre zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmediklerini, sigara içmenin daha fazla zaman kaybettirici olduğunu düşündüklerini ve okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını belirtmektedirler. Kısaca ilköğretim okulu bayan öğretmenlerinin erkek öğretmenlere oranla zaman tuzaklarıyla baş edebilme konusunda daha başarılı oldukları ve zaman tuzaklarına düşmeme noktasında daha hassas davrandıkları anlaşılmaktadır.

Bu sonuç bu alanda yapılmış bazı araştırmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Örneğin, Erdul (2005) ve Eldeleklioğlu (2008) öğrencilerin genel zaman yönetiminin “zaman harcattırıcılar” alt boyutuna ilişkin görüşlerinde cinsiyete bağlı bir farklılığın bulunduğu ve bu farkın kız öğrenciler lehine olduğu ileri sürülmüştür. Fakat bu çalışmalarda bayan öğretmenler lehine bir sonuç çıkarken, Demirtaş ve Özer (2007)'in öğretmen adaylarına yönelik yaptığı araştırmasında “zaman harcattırıcılar” boyutunda erkek öğretmen adayları lehine farklılık bulunmuştur. Bu araştırmacıların bulgularına göre, erkek öğretmen adayları zaman harcattırıcılardan daha fazla kaçınılmaktadırlar. Ayrıca, bu konu ile ilgili bazı araştırma sonuçlarına göre, bazı akademisyenlerin, bazı öğretmen adaylarının ve bazı üniversite öğrencilerin genel zaman yönetiminin “zaman harcattırıcılar” alt boyutuna ilişkin görüşlerinde cinsiyete bağlı bir farklılık görülmemiştir (İşcan, 2008; Alay ve Koçak, 2003; Ağaoğlu ve Kesim, 2005).

Yukarıdakilere ek olarak, bu çalışmada ne kadar genel zaman yönetiminin “zaman harcattırıcılar” alt boyutunda anlamlı fark olduğu bulunsa da bayan ve erkek öğretmenlerin genel zaman yönetimi hakkındaki görüşlerinde anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Bu sonuç, ilköğretim okullarında görev yapan bayan ve erkek öğretmenlerin, zaman yönetimi

becerilerinin birbirine yakın olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, öğretmenlerin, hem okul içinde hem özel yaşamlarında zaman yönetimi becerilerini benzer düzeylerde uyguladıkları söylenebilir. Ayrıca, cinsiyetin genel zaman yönetimine ilişkin öğretmen görüş değerlendirilmesinde etkin bir faktör olmadığı görülmektedir. Yani, bu çalışmaya katılan ilköğretim okulu erkek ve bayan öğretmenlerin “genel zaman yönetimine” ilişkin yakın becerilere sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında, Erdem, Pirinççi ve Dikmetaş (2004)’ın çalışmasında üniversite öğrencilerinin “zaman yönetimi davranışlarında” cinsiyet açısından farklılık gözlenmemiştir. İşcan (2008)’ın araştırmasında Pamukkale üniversitesinde öğrenim gören kız ve erkek öğrenciler arasında “zaman yönetimi becerilerinde” anlamlı farkın olmadığı gözlenmiştir. Ayrıca Bay, Tuğluk ve Gençdoğan (2003)’nın çalışmasında üniversite öğrencilerinde cinsiyet değişkenine göre ders çalışma becerilerinin “zaman yönetimi becerileri ve sınava hazırlanma” alt boyutunda bir farklılık bulunmamıştır. Yavuz ve Sünbül (2002)’ün öğretmen ve yöneticilerle yaptığı çalışmasında, cinsiyet ile zaman yönetimleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirtilmiştir. Benzer şekilde, Can (2005)’in çalışmasında “sınıfta zaman yönetimine” göre bayan ve erkek öğretmenler arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Yani söz konusu araştırma sonuçları bu çalışmada elde edilen bulgumuzu destekler niteliktedir.

Diğer taraftan, bu alanda yapılan bazı araştırma sonuçlarına göre, bayanların erkeklere göre zaman yönetimi becerilerinin daha iyi olduğu ve bu becerileri daha etkili kullandıkları belirtilmektedir (Trueman ve Hartley, 1996; Misra ve McKean, 2000; Erdul, 2005; Eldeleklioğlu, 2008; Demirtaş ve Özer, 2007). Örneğin Eldeleklioğlu (2008), 15–18 yaş arasındaki lise öğrencilerinin zaman yönetimi becerilerinin incelenmesinde “zaman yönetimine” göre kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğunu bulmuştur. Alay ve Koçak (2003) lisans düzeyindeki bayan öğrencilerin erkek öğrencilerine göre genel zaman yönetimine ilişkin görüşlerinde daha olumlu baktıklarını ifade etmiştir. Ayrıca, Demirtaş ve Özer (2007)’in öğretmen adaylarına yönelik yaptığı araştırmasında “genel zaman yönetimi”nde bayan öğretmen adayları lehine farklılık bulunmuştur. Trueman ve Hartley (1996), kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre zaman yönetimi becerilerini kullanmada daha iyi olduğunu belirtmişlerdir. Macan ve arkadaşları (1990) tarafından üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmada cinsiyete göre zaman yönetimi becerilerinde anlamlı fark bulunmuştur. Zaman yönetimi becerilerini kullanmada kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha iyi olduğu sonucuna varılmıştır (akt. Erdul, 2005: 30). Misra ve McKean (2000) tarafından yapılan üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmada cinsiyet açısından zaman yönetimi becerilerinde

anlamli fark olduğunu belirtmiştir. Kız oğrencilerin zaman yonnetimi becerileri erkek oğrencilere oranla daha yuksek olduğunu ifade etmiştir (akt. Erdul, 2005: 30). Kısaca burada bahsedilen araştırma sonuçları bu çalışmada elde edilen sonucu desteklemektedirler.

Özetle, bu çalışmaya katılan ilköğretim okulu I. ve II. kademe oğretmenlerinin “genel zaman yonnetimi” hakkındaki goruslerinde cinsiyete bağlı bir fark bulunmamıştır. Yani, bayan ve erkek oğretmenler, aynı beceri duzeyi ile benzer şekilde zamanlarını yonnetmekte oldukları anlaşılmaktadır. Fakat bayan oğretmenler genel zaman yonnetiminin bir alt boyutu olan “zaman harcattırıcılar” ile ilgili goruslerinde erkek oğretmenlere gore daha dikkatli oldukları ve daha bilinçli olarak zaman harcattırıcı faktörlerden uzak durduklarını ifade etmektedirler.

1.3. MEDENİ DURUM DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YONNETİMİ

Bu çalışmada elde edilen bulgulara gore, ilköğretim okulu I. ve II. Kademe oğretmenlerinin medeni durum değişkenine bağlı olarak genel zaman yonnetimi ile ilgili istatistiksel olarak anlamli bir fark goruslmuş ve bu fark evli oğretmenler lehine olduğu sonucuna varılmıştır. Katılımcılara gore, oğretmenlerin genel zaman yonnetiminin bir alt boyutu olan “zaman planlaması” hakkındaki gorusleri arasında medeni duruma bağlı bir gorus ayrılığı bulunmuş ve bu fark evli oğretmenler lehine olduğu goruslmuştur. Fakat oğretmen goruslerinde “zaman tutumları”, “zaman harcattırıcılar” alt boyutlarında medeni duruma bağlı bir gorus ayrılığı bulunmamaktadır. Kısaca, ilköğretim okulunda gorev yapan evli oğretmenlerin bekâr oğretmenlere gore zamanlarını planlama konusunda daha bilinçli oldukları yani planlama konusunda daha hassas oldukları anlaşılmaktadır. Fakat zaman tutumları ve zaman harcattırıcılarda evli ve bekâr oğretmenler, benzer davranışlar sergilemektedirler.

Yukarıdakilere ek olarak, bu araştırmada ne kadar genel zaman yonnetiminin “zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar” alt boyutunda anlamli fark bulunmasa da, evli ve bekâr oğretmenlerin genel zaman yonnetimi hakkındaki goruslerinde anlamli bir fark olduğu bulunmuş ve bu fark evli oğretmenler lehine olduğu goruslmuştur. Bu bağlamda, genel zaman yonnetimine gore evli oğretmenlerin bekâr oğretmenlere oranla, zamanlarını daha iyi planladıkları, boş zamanlarını daha iyi değerlendirdikleri, zaman tuzaklarına daha az yakalandıkları, kısacası evli oğretmenlerin, zamanı kullanma konusunda daha fazla beceriye sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu sonuç belki bazılarınca yadırganabilir. Ancak pek çok işi bir arada yapabilmeyi oğrenen insanlar, belki “kendiliğinden” zamanı yonnetmesini

öğrenmektedirler. Çünkü pek çok işi zamana taksim ederek yapmak, bir plan dâhilinde sonuçlandırmak, ancak böyle bir ortamın neticesi olabilir. Tersinden bakacak olursak, daha savruk yaşayan, daha bol zamanı olan insanlar, iş disiplini ve sorumluluk bakımından da zafiyet gösterebilirler.

1.4. OKUL TÜRÜ DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, ilköğretim okulu I. ve II. Kademe öğretmenlerinin okul türü değişkenine bağlı olarak genel zaman yönetimi ile ilgili görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Katılımcılara göre, öğretmenlerin genel zaman yönetiminin “zaman planlaması ve zaman tutumları” alt boyutları hakkındaki görüşlerinde okul türüne bağlı bir görüş ayrılığı bulunmamıştır. Yani zaman planlaması ve zaman tutumları noktalarında hem özel hem de resmî okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşleri benzerlik göstermektedir. Fakat öğretmen görüşlerinde “zaman harcattırıcılar” alt boyutunda özel okullar lehine bir görüş ayrılığı ortaya çıkmıştır. Yani özel ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler, resmî ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlere oranla daha fazla zaman harcattırıcılardan kaçınmaktadırlar. Bunu, özel okullarda çalışan öğretmenlerin sözleşmeli çalışmalarından dolayı işlerine kendilerini daha fazla vermeleri şeklinde yorumlayabiliriz. Ayrıca özel okullarda sözleşmeli çalışan insanlar, üzerlerinde yönetici baskısını daha çok hissedebilirler. Bu baskı, ayrıca öğrenci velilerinden de kaynaklanabilir.

Katılımcılara göre ne kadar “zaman harcattırıcılar” boyutunda anlamlı farklılık görülse de genel zaman yönetiminde resmî okul ile özel okul öğretmenleri arasında zamanı iyi kullanma açısından bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Yani, bu çalışmaya katılan özel ve resmî ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin “genel zaman yönetimine” ilişkin yakın becerilere sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu husus, yapılan iş ve çalışılan mekânın her iki grup öğretmen için aynı oluşuyla izah edilebilir. Yani ister resmî ister özel okul olsun öğretmenler belli bir plan çerçevesinde, belli müfredatı uygulamak zorundadırlar. Özel okullardaki “en iyi olma” duygusu, resmî okullarda da bulunmaktadır. Hem okul içi hem okullar arası rekabet hem de sınav sisteminin getirdiği stres ve zaman baskısı, öğretmeni zaten “rahat” bırakmamaktadır. Ders ve ders haricî okul etkinliklerinin dışında kalan zaman, “genel zaman”ı olumsuz yönde etkileyici olmaktan da uzak kalmaktadır.

1.5. KIDEM (HİZMET YILI) DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, ilköğretim okulu I. ve II. kademe öğretmenlerinin kıdem (hizmet yılı) değişkenine bağlı olarak genel zaman yönetimi ile ilgili görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüş ve bu fark 21 yıl ve üzeri (21–25 yıl ve 26 yıl ve üzeri) iş tecrübesine sahip öğretmenler tarafına sonuçlanmıştır. Bu araştırmada yer alan katılımcılara göre, öğretmenlerin genel zaman yönetiminin “zaman planlaması” alt boyutu hakkındaki görüşlerinde kıdeme bağlı bir görüş ayrılığı bulunmuş ve 21–25 yıl arası iş tecrübesine sahip öğretmenler lehine bir sonuç görülmüştür. Bu bağlamda 21–25 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenler, 1–5 yıl ve 6–10 yıl arası hizmet yılına sahip öğretmenlere göre zamanlarını planlama konusunda daha iyi oldukları, kısa ve uzun vadeli planlamalarında program yapmaya daha fazla özen gösterdikleri anlaşılmaktadır. Ama öğretmenlerin genel zaman yönetiminin “zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar” alt boyutları hakkındaki görüşlerinde kıdem (hizmet yılı)’e bağlı bir görüş ayrılığı bulunmamıştır. Yani hizmet yılındaki bütün grupların, zamanı verimli kullanma konusunda yakın beceriler sergiledikleri, zaman harcattırıcılarla başa çıkma düzeylerinin benzer oldukları ileri sürülebilir.

Yukarıdakilere ek olarak, ne kadar “zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar” alt boyutlarında anlamlı farklılık görülme de genel zaman yönetiminde kıdem grupları arasında zamanı iyi kullanma açısından farklılık ortaya çıkmıştır. Genel itibariyle iş tecrübesi fazla olan öğretmenler lehine sonuçlar görülmüştür. Literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında, Ağaoğlu ve Kesim (2005), çalışmasında iş tecrübesi 9–12 ile 25 yıl ve üstü akademisyenlerin “zaman yönetimi” konusunda farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Burada da çalışma süresi 25 yıl ve üzeri olan akademisyenlerin çalışma süresi 9–12 yıl olan akademisyenlere göre zaman yönetimine karşı daha olumlu tutum sergiledikleri ifade edilmiştir. Dolayısıyla araştırma sonucu bu çalışmada elde edilen sonucu destekler niteliktedir. Fakat Yavuz ve Sünbül (2002), araştırmaları sonucunda ve okul yöneticilerinin, kıdemleri ile zaman yönetimi arasındaki ilişki incelenmiş, anlamlı bir farklılık olmadığı belirtilmiştir. Bu duruma göre ise araştırma sonucu bu çalışmada elde edilen sonucu desteklememektedir.

Yani, bu çalışmada yer alan 21 yıl ve üzeri (21–25 yıl ve 26 yıl ve üzeri) hizmet yılına sahip öğretmenlerin, diğer kıdem gruplarına göre zamanı planlama, değerlendirme, verimli kullanma becerilerinde daha iyi oldukları, zaman düşmanlarıyla daha iyi başa çıktıkları anlaşılmaktadır. Dolayısıyla öğretmenlerin hizmet yılı arttıkça genel zaman yönetimi konusundaki bilgi ve becerilerinin de arttığı ileri sürülebilir. Böyle bir sonuç, aslında şaşırtıcı değildir. Çünkü mesleğinin zirvesindeki öğretmenler, iş yaşamı boyunca pek çok mesleki deneyim kazanmaktadırlar. Zamanı iyi kullanmak da bu deneyimlerden bağımsız değildir. Ek olarak, 1–5 veya 6–10 yıl hizmet yılına sahip öğretmenlerin, zamanı planlama, zamanı iyi kullanma konularında çok yıllık öğretmenlere göre deneyimleri daha azdır diyebiliriz. Bu yorumlar, şu şekilde desteklenebilir: “Eğitim alanında zaman yönetimi veya zamanı etkili kullanmanın ön koşulu, planlamadır. Çünkü geçen zamanı geri getirmek mümkün olmadığı gibi, telafisi de mümkün değildir. Bu nedenle hataların ve eksikliklerin minimuma indirilmesi, planlı olmayı gerektirmektedir (Durukan ve Öztürk, 2005: 162). Göreve yeni başlayan öğretmenler için bu husus oldukça zordur. Dersin işlenişi için gereken sürenin belirlenmesi, dersin dağılmasına ve amaçtan uzaklaşılmasına engel olur. Bu nedenle öğretmen, zaman planlamasına yardımcı olması için plana gereken önem vermelidir (Özçelik, 2006: 37).

Ek olarak zaman yönetimi yaşla da orantılıdır, denilebilir. Çünkü genç öğretmenler zamanı kullanma konusunda kendilerine daha fazla güvenebilirler, işlerini erteleyebilirler. “Kendine aşırı güven, bazen zihinsel güce, bazen fiziksel güce bazen de hafıza gücüne güven şeklinde olabilir. Zihinsel güce olan aşırı güven, "Ben bu işi güçlü zihinsel yeteneğimle şu kadar zamana sığdırabilirim" şeklindeki bir inat, işlerin ertelenmesine neden olur. Fiziksel güce olan aşırı güven ise, fiziksel güç gerektiren işlerin ertelenerek daha az zamana sığdırılmasına neden olur. Diğer bir kişisel zaman tuzağı da, hafıza gücüne duyulan aşırı güvendir. "Ben bunların hepsini aklımda tutabilirim" şeklindeki not alma düşüncesinden uzak yaklaşımla, yapılacak işler unutulur, zamanın boşa harcanmasına neden olur” (Tengilimoğlu vd., 2003: 71–72).

1.6. EĞİTİM DURUMU DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, ilköğretim okulu I. ve II. Kademe öğretmenlerinin eğitim durumu değişkenine bağlı olarak genel zaman yönetimi ile ilgili

görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüş ve bu fark ön-lisans mezunu öğretmenler tarafındadır. Katılımcılara göre, öğretmenlerin genel zaman yönetiminin “zaman planlaması” alt boyutu hakkındaki görüşlerinde eğitim durumuna bağlı bir görüş ayrılığı bulunmuş ve ön lisans mezunu öğretmenler lehine bir sonuç görülmüştür. Bu bağlamda ön lisans mezunu öğretmenlerin, lisans mezunu öğretmenlere göre zaman planlaması konusunda daha fazla bilgi ve beceriye sahip oldukları, zamanı programlamaya daha fazla önem verdikleri ileri sürülebilir. Ön lisans mezunu öğretmenlerinin, zamanı planlama konusunda daha etkili olmalarının çeşitli nedenleri olabilir. Bunlardan en önemlisi bu katılımcıların çoğunluğunun sınıf öğretmenliği yapıyor olmasıdır. Fakat lisans mezunu öğretmenlerinin içinde farklı branş gruplarının olması (Resim, Müzik, Bilgisayar vb.), lisans mezunu öğretmenlerin zamanı planlama konusundaki başarılarını düşürüyor olabilir. Öte yandan katılımcılara göre genel zaman yönetiminin “zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar” alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmemiştir. Dolayısıyla eğitim düzeyi ne olursa olsun öğretmenler, zamanı kontrol edebilme, zaman tuzaklarından uzaklaşabilme konularında birbirine yakın performans sergilemektedirler.

Yukarıdakilere ek olarak, katılımcılara göre ne kadar “zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar” alt boyutlarında anlamlı farklılık görülme de genel zaman yönetiminde eğitim durumu grupları arasında zamanı iyi kullanma açısından farklılık ortaya çıkmış fakat bu farklılık, ön lisans öğretmenleri lehine sonuçlanmıştır. Bunun nedeni, ön lisans mezunu öğretmenlerin tamamına yakınının sınıf öğretmeni olmasıdır. Ön lisans mezunları, daha okurken denilebilir ki daha fazla öğretmenlik bilinciyle yetişmektedirler. Onların müfredatı, etkinlikleri, “öğretmen okulu” formatında biçimlendiği için zamanı verimli kullanma becerileri de bu formasyon içinde şekillenmekte ve lisans mezunlarına göre (normal şartlarda) iki yıl daha önce mesleklerini icra etmeye başlamaktadırlar. Yani hem okulda aldıkları eğitim hem de mesleklerine (diğer öğretmenlere göre) daha önce başlamanın getirdiği tecrübe, onlara zaman yönetimi açısından da bir avantaj sağlamış olabilir. Ayrıca eski öğretmen okulu mezunlarının çoğu, daha sonra lisans tamamlamışlar, böylece mevcut formasyon ve deneyimlerinin üzerine öğrenim durumlarını da “iyileştirmişlerdir.”

1.7. KADRO DURUMU DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, ilköğretim okulu I. ve II. Kademe öğretmenlerinin “kadro durumu” değişkenine bağlı olarak genel zaman yönetimi ile ilgili düşünceleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir. Katılımcılara göre, “kadro durumu” bakımından genel zaman yönetiminin “zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar” alt boyutları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu doğrultuda, farklı kadro düzeylerindeki öğretmenlerin, zamanı planlama davranışlarında, zamanı verimli ve etkili kullanma konusunda benzer performanslar sergiledikleri ileri sürülebilir. Ayrıca zaman harcattırıcılardan da benzer düzeylerde kaçındıkları söylenebilir.

Benzer şekilde, “kadro durumu” değişkenine göre, öğretmenlerin genel zaman yönetimi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç, kadrolu öğretmenlerin zamanı yönetmeleri konusunda daha başarılı olacakları tezini çürütmektedir. Dolayısıyla gerek genel zaman yönetiminde, gerekse “zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar” alt boyutlarında, kadro durumları (kadrolu, sözleşmeli, geçici/vekil) ne olursa olsun öğretmenler, zamanı yönetme hususunda birbirine yakın beceriler göstermektedir.

1.8. ZAMANI İYİ DEĞERLENDİRMEYLE İLGİLİ YAYIN OKUMA DÜZEYİ DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, ilköğretim okulu I. ve II. Kademe öğretmenlerinin “ilgili yayın okuma düzeyi” değişkenine bağlı olarak genel zaman yönetimi ile ilgili görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüştür. Katılımcılara göre, öğretmenlerin “ilgili yayın okuma düzeyi” bakımından genel zaman yönetiminin “zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar” alt boyutları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılıklar görülmüş, bütün alt boyutlarda genel itibariyle, ilgili yayın okuyan öğretmenler lehine sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda, ilgili yayın

okuyan öğretmenler; gerek zamanı planlayabilmede, gerek zamanı kontrol edebilmede, gerekse zaman tuzaklarıyla baş edebilme noktalarında daha başarılı oldukları ileri sürülebilir.

Benzer şekilde, “ilgili yayın okuma düzeyi” değişkenine bağlı olarak öğretmenlerin genel zaman yönetimi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı farklılık görülmüş ve bu farkın konu ile ilgili yayın okuyan öğretmenler tarafına olduğu görülmüştür. Bu alanda yapılmış bazı araştırmanın sonuçları şöyledir: Örneğin Silahtaroglu (2004), Gaziosmanpaşa Üniversitesinde çalışan akademisyenlerin, günde ortalama 2 saat kitap okumaya zaman ayırdıklarını saptamıştır. Fakat bu oranın akademisyenler için düşük olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde, Erdem, Pirinçci ve Dikmetaş (2004), zamanı değerlendirme ile ilgili yayın okuyanlarla okumayanlar arasında anlamlı bir farklılığın çıkmadığını belirtmiştir. Yine Fidan, Latif ve Uçkun (2005), üniversite öğrencilerinin günlük kitap okumaya ortalama bir saatin altında bir zaman ayırdıklarını saptamıştır. Burada bahsedilen araştırma sonuçları bu çalışmada elde edilen sonuçla çelişmektedir.

Yani konuyla ilgili yayın okuyan öğretmenlerin, zamanı planlama, değerlendirme, verimli kullanma becerilerinde daha iyi oldukları, zaman düşmanlarıyla daha iyi başa çıktıkları anlaşılmaktadır. Bu sonuç da fazla yorum gerektirmez. Çünkü ilgili yayınları okuyan öğretmenler, en azından teknik bilgi olarak donanımlı hale gelmekte, farkında olmadığı şeyleri fark etmekte, zamanı kullanmayla ilgili ayrıntıları öğrenmektedir.

1.9. BRANŞ DEĞİŞKENİ VE İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNİN GENEL ZAMAN YÖNETİMİ

Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, ilköğretim okulu I. ve II. Kademe öğretmenlerinin branş değişkenine bağlı olarak genel zaman yönetimi ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmüş ve bu fark sınıf öğretmenleri lehine çıkmıştır. Katılımcılara göre, öğretmenlerin genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman planlaması” hakkındaki görüşleri arasında branşa bağlı bir görüş ayrılığı görülmüştür. Yani bu çalışmada yer alan Okul Öncesi öğretmenleri ile Türkçe, Resim, Teknoloji ve Tasarım ve Bilgisayar Öğretmenleri arasında “zaman planlaması” ile ilgili olarak anlamlı fark çıkmış ve bu fark okul öncesi öğretmenler lehine sonuçlanmıştır. Bu bağlamda, çalışmada yer alan Okul Öncesi öğretmenlerinin, çoğu zaman günlerini planladıklarını, her gün planlama için zaman harcadıklarını, çoğunlukla her gün yapmak zorunda oldukları işlerin listesini yaptıklarını, okul günlerinde yapmak zorunda oldukları etkinliklerin (laboratuar, ders araç-gereçleri

hazırlama vs.) programlarını daha iyi yaptıklarını, zamanlarını daha verimli kullandıklarını ve ek olarak çoğu kez hedeflerinin önemli bir kısmını, belirledikleri zaman dilimi içinde başarabileceklerini düşündüklerini belirtmektedirler. Kısaca, Okul Öncesi öğretmenlerinin, Türkçe, Resim, Teknoloji ve Tasarım ve Bilgisayar Öğretmenlerine göre zamanlarını daha iyi planladıkları anlaşılmaktadır.

Benzer şekilde Sınıf Öğretmenleri ile Türkçe, Teknoloji ve Tasarım, Resim, İngilizce ve Bilgisayar Öğretmenleri arasında “zaman planlaması” ile ilgili olarak anlamlı fark çıkmış ve bu anlamlılık sınıf öğretmenleri lehine olmuştur. Yani Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe, Teknoloji ve Tasarım, Resim, İngilizce ve Bilgisayar Öğretmenlerine göre zamanlarını daha iyi planladıkları düşünülmektedir. Bunlara ek olarak, Müzik Öğretmenlerinin görüşleri ile Bilgisayar Öğretmenlerinin “zaman planlaması” ile ilgili görüşleri arasında anlamlı fark çıkmış ve bu fark müzik öğretmenleri lehinedir. Dolayısıyla, Müzik Öğretmenlerinin Bilgisayar Öğretmenlerine göre zamanlarını daha iyi planladıkları anlaşılmaktadır.

Literatürde yer alan çalışmaya bakıldığında, örneğin Demirtaş ve Özer (2007)’in öğretmen adaylarına yönelik yaptığı araştırmasında, genel akademik not ortalamaları ile “zaman planlaması” boyutunun puanları incelenmiştir. Araştırmacılar, “zaman planlaması” boyutunda öğretmen adayları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu belirtmiştir. Buna göre Beden Eğitimi Bölümünde okuyan öğretmen adayları ile Fen Bilgisi, Türkçe Eğitimi ve Biyoloji öğretmenliğinde okuyan öğretmen adayları; Bilgisayar Bölümünde okuyan öğretmen adayları ile Türkçe Eğitiminde okuyan öğretmen adayları, Sınıf Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adayları ile Türkçe Eğitimi ve İngilizce Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adayları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bahsedilen bu sonuç tam olarak bu çalışmada yapılan araştırmanın bulgularıyla paralellik göstermese bile, desteklediği söylenebilir.

Katılımcıların genel zaman yönetiminin bir alt boyutu olan “zaman tutumları” hakkında branşa bağlı bir görüş ayrılığı bulunmamaktadır. Buradan tüm ilköğretim okulu öğretmenlerinin, “zaman tutumları” uygulamalarının benzer olduğu sonucuna varılabilir. Bu bağlamda, öğretmenlerin branş gözetilmeksizin, zamanı verimli kullanabilme, zamanı kontrol edebilme konusunda yakın beceriler sergiledikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuç bu alanda yapılmış Demirtaş ve Özer (2007)’in sonuçları ile benzerlik göstermemektedir. Örneğin Demirtaş ve Özer (2007), öğretmen adaylarına yönelik yaptığı çalışmada, zaman tutumlarına göre; Beden Eğitimi Bölümünde okuyan öğretmen adayları ile Müzik Öğretmenliği ve Resim-İş Öğretmenliğinde okuyan öğretmen adayları hariç diğer bölümlerde okuyan öğretmen adaylarının puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmiştir.

Bu araştırmada ilköğretim okulu öğretmenlerinin branş değişkenine göre, genel zaman yönetiminin “zaman harcattırıcılar” alt boyutuna ilişkin görüşlerinde de anlamlı bir farklılık görölmüştür. Bu çalışmada yer alan Okul Öncesi öğretmenleri ile Matematik ve Beden Eğitimi öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” ile ilgili olarak anlamlı bir fark görölmüştür. Yani, bu çalışmada yer alan Okul Öncesi öğretmenleri, Matematik ve Beden Eğitimi öğretmenlerine göre; çoğu kez zamanlarını planlama konusunda başarılı olduklarını düşünmekte, normal bir okul gününde, kendi özel işlerine, okul işlerinden daha çok zaman harcamakta, zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam etmemekte, sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünmekte ve çoğu kez okulla ilgili önemli işlerini son güne bırakmadıklarını ifade etmektedirler.

Benzer şekilde Sınıf öğretmenleri ile Matematik ve Beden Eğitimi öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” bakımından anlamlı bir fark görölmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin, Matematik ve Beden Eğitimi öğretmenlerine göre; zaman harcattırıcılardan nispeten daha fazla kaçındıkları yani zaman tuzaklarına düşmeme noktasında daha hassas davrandıkları anlaşılmaktadır.

Yine Matematik öğretmenleri ile Türkçe, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Resim, Müzik, İngilizce, Din Kültürü ve Bilgisayar öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” bakımından anlamlı bir fark vardır. Bu durumda Türkçe, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Resim, Müzik, İngilizce, Din Kültürü ve Bilgisayar öğretmenleri, Matematik öğretmenlerine göre, zaman tuzaklarına nispeten daha az yakalanmaktadır. Ek olarak, Beden Eğitimi öğretmenleri ile Resim, İngilizce ve Bilgisayar öğretmenleri arasında “zaman harcattırıcılar” bakımından anlamlı bir fark vardır. Yani Resim, İngilizce ve Bilgisayar öğretmenleri; Beden Eğitimi öğretmenlerine göre, zaman harcattırıcılara daha az yakalanmaktadır. Bu sonuç bu alanda yapılmış Demirtaş ve Özer (2007) sonuçları ile benzerlik göstermemektedir. Demirtaş ve Özer (2007)’in öğretmen adaylarına yönelik yaptığı araştırmada, “zaman harcattırıcılar” boyutunda öğretmen adaylarına göre anlamlı farklılık görölmediğini belirtmişlerdir.

Yukarıdakilere ek olarak, katılımcılara göre “branş” değişkeni açısından öğretmenlerin, genel zaman yönetimi hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Bu bağlamda, öğretmen görüşlerinde branşa bağlı görüş ayrılıkları görölmüş ve sınıf öğretmenleri lehine bir sonuç çıkmıştır. Bulgularımız, Sınıf Öğretmenleri ile Matematik, Resim, İngilizce, Teknoloji ve Tasarım, Beden Eğitimi ve Bilgisayar Öğretmenleri arasında anlamlı fark olduğunu göstermiştir. Çalışmada yer alan Sınıf Öğretmenlerinin; Matematik, Resim, İngilizce, Teknoloji ve Tasarım, Beden Eğitimi ve Bilgisayar Öğretmenlerine göre, zamanlarını planlama konusunda daha başarılı oldukları, hafta başlarında her hafta için çoğu kez bir dizi

amaç belirledikleri, hedeflerini zamanında gerçekleştirdikleri, zamanlarını verimli kullandıkları ayrıca çoğu kez amaçlarının önemli bir kısmını, belirledikleri zaman içinde başarabildikleri söylenebilir. Bunun yanında Sınıf Öğretmenlerinin; Matematik, Resim, İngilizce, Teknoloji ve Tasarım, Beden Eğitimi ve Bilgisayar Öğretmenlerine kıyasla, alanlarıyla ilgili yazıları sık sık gözden geçirdikleri, boş zaman bulduklarında üzerinde çalıştıkları işleri yaptıkları, yapacak işleri yoksa meşgul olacak bir şeyler buldukları, önemli tarihleri bir takvim üzerinde işaretledikleri, küçük kararları çabuk verebildikleri anlaşılmaktadır. Bunlara ilaveten Sınıf Öğretmenlerinin; Matematik, Resim, İngilizce, Teknoloji ve Tasarım, Beden Eğitimi ve Bilgisayar Öğretmenlerine göre, zaman hırsızlarına daha az yakalandıkları söylenebilir. Yani, bu çalışmada yer alan sınıf öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre, zamanı planlama, değerlendirme, verimli kullanma becerilerinde daha iyi oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin diğer branşlara oranla zaman düşmanlarıyla daha iyi başa çıktıkları görülmektedir. Bu alanda yapılmış çalışma şu şekildedir: Demirtaş ve Özer (2007)'in öğretmen adaylarına yönelik yaptığı araştırmada, genel zaman yönetiminde, Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde okuyan öğretmen adayları arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Beden Eğitimi Bölümünde okuyan öğretmen adayları ile Bilgisayar, PDR, Müzik, Resim-İş, Okul Öncesi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği ve İngilizce Öğretmenliği Bölümlerinde okuyan öğretmen adayları arasında fark çıkmıştır. Ama bu çalışmada Beden Eğitimi öğretmenleri ile sadece Sınıf öğretmenleri arasında fark gözlenmiştir. Bu nedenle bu çalışmanın bulguları, söz konusu araştırmanın bulgularıyla kısmen de olsa paralellik göstermektedir.

Kısaca bu çalışmada yer alan katılımcılara göre, “branş” değişkeni açısından ilköğretim okulu I. ve II. kademe öğretmenlerinin, genel zaman yönetimi ile genel zaman yönetiminin “zaman planlaması ve zaman harcattırıcılar” alt boyutları hakkındaki görüşlerinde branşa bağlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bütün branşlar incelendiğinde genellikle sınıf öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, sosyal bilgiler öğretmenlerinin, zamanı yönetmedeki performanslarının daha iyi oldukları görülmüştür. Bu hususu daha da açarsak şunlar söylenebilir: Sınıf öğretmenleri, zamanı en iyi kullanan, yöneten öğretmenler olarak tespit edilmiştir. Bunun çeşitli sebepleri olabilir. Bunların başında, sınıf öğretmenlerinin toplum gözünde ve gönlündeki yeri gelmektedir. Toplum, sınıf öğretmenlerine daha çok değer vermektedir. Çünkü bu öğretmenler, çocuklara okuma yazmayı öğreten, hesabı öğreten bireylerdir; çocukları her yönüyle hayata hazırlayan kişilerdir. Sınıf öğretmeni yerine göre annedir, babadır, abladır, ağabeydir; çocukların ailelerini, dertlerini bilir ve sıkıntıları çözer. Bu kadar yoğun bir yük yüklenmiş sınıf öğretmenin, zaman karşısındaki tutumunda da

gevşeklik beklenemez, beklenmemelidir. Sınıf öğretmenlerinin bir başka “avantajı” da sürekli aynı sınıfa girdikleri için öğrencilerini iyi tanımlarıdır. Dolayısıyla sınıf öğretmeni, her öğrencisini yetenekleri, ilgisi veya ilgisizliği, aile ortamı, maddi durumu, ruh hali, kısaca her yönüyle beş yıl boyunca iyice tanımış olmaktadır. İletişim kurduğu kitleyi yakından tanıyan birinin, sınıfta zamanı yönetmesi de çok kolay hale gelmektedir. Bu husus, yolu veya şehri iyi bilen biriyle bilmeyen birinin trafikteki durumuna benzetilebilir. Matematik, Türkçe, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi gibi dersler arasında mekik dokuyan öğretmen, diğer okul işleri hatta özel işleri arasında, zamanı yönetme uzmanı olmak zorundadır. Öğrencilerinin başarılarıyla gururlanan, hatta diğer meslektaşları ile tatlı bir rekabet içinde bulunan öğretmen, öncelikle sınıf öğretmenidir. Zaten bu öğretmenler, daha öğrenciyken öğretmenlik formasyonu içinde öğretmen olacaklarının bilinciyle kendilerini yetiştirmektedirler.

Okul öncesi öğretmenleri, genel olarak zamanı iyi yöneten grupta yer almaktadır. Bunun nedeni, branşın niteliği olabilir. Yani Okul Öncesi Öğretmenleri, işlerini yaparken, sürekli olarak öğrencilerinin başında bulunurlar. Onları neredeyse bir an bile yalnız bırakmazlar. Hatta yemeklerini bile çoğu kez sınıf ortamında yerler. Böyle bir durumda zamanı boşa harcama gibi bir olumsuzluk ortaya çıkmamaktadır. Okulda ve sınıfta her an öğrencileriyle ilgilenmek zorunda kalan Okul Öncesi Öğretmenleri, zaten zamanlarını başka bir şeye harcamamış olmaktadır.

Müzik öğretmenleri, zamanı iyi yönetme konusunda başarılı olan branş grubu içinde yer almıştır. Bunun en önemli nedeni, ders konularının önceden çok iyi planlanmış ve daha da önemlisi bu plana sıkı sıkıya bağlı kalınmış olmasıdır. Bu hususu, görüştüğümüz Müzik öğretmenleri, özellikle vurgulamışlardır. Okulda yapılan etkinliklerin pek çoğunda müzik vardır. Okul geceleri, kutlamalar, bayram töreni hazırlıkları gibi. Bunların her birine yetişebilmek, zaten iyi bir planlama ve plana sadık kalmayı gerektirir. Ayrıca sınıftaki öğrenciler de müzik öğretmenini zorlamazlar. Herkes şarkı türkü söyleyebilir ama her öğrenci iyi bir dinleyicidir. Yetenekli olanlar çalar veya söyler; çalıp söyleyemeyenler de dinler. Bu “ortam”, zamanı kullanma hususunda bir olumsuzluğu doğurmaz.

Türkçe ve Sosyal Bilgiler öğretmenleri de zamanı yönetme hususunda başarılı çıkmışlardır. Bunun en önemli nedeni, branşın niteliği olabilir. Zira her iki branş da sözel temele dayanmaktadır. Sözel branşlarda uygulamadan ziyade “anlatım” esastır. Öğretmen, derste, ders süresi içinde, daha önceden planladığı konuyu anlatıp bitirir ve yeni konuya sınıfı hazırlar. Konunun bir şekilde anlatılamaması, ilerideki konuları olumsuz etkileyeceğinden, öğretmen buna fırsat vermemeye çalışır. Ders saati süresince anlatılacak olan hemen her şey, öğretmenin zihninde sıraya konmuş durumda olmalıdır. Böylece olası zaman kayıpları da

önlenmiş olacaktır. Zaten birebir konuşarak görüşlerini aldığımız Türkçe ve Sosyal Bilgiler öğretmenleri, konu yetiştirmekte sıkıntı çekmediklerini, konuları zamanında işleyip bitirdiklerini, hatta arta kalan zamanlarda hikâye vb. ibretli olaylar anlatarak konuyu tamamladıklarını ifade etmişlerdir.

Fen Bilgisi ve İngilizce öğretmenlerinin de zaman yönetimi konusunda orta düzeyde oldukları söylenebilir. Fen Bilgisi dersinde konular, ilköğretim düzeyinde daha çok deneylerle, doğayla yani yaşadığımız çevrede örneklerle zenginleştirilerek anlatıldığı için dersin hem öğrenciler hem öğretmenler tarafından aktif geçtiği söylenebilir. Laboratuvar etkinlikleri veya deneysel çalışmalar, planlanan süreyi aşma yönünde risk taşıyan, gerektiğinde tekrarı yapılan çalışmalardır. Bu da öğretmenin, planladığı zamanı zorlayan bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca günümüz eğitim sistemindeki birbiri ardınca gelen sınavlar, bu sınavlara hazırlığı da beraberinde getirmektedir. Öğrenci, öğretmen, hatta velilerin öğretmenlerden beklentisi artmaktadır. Sınavlarda çıkacak sorularla ilgili konuların tam olarak kavratılması; konuyla ilgili soru çözümleri; hatta bazen, önceden gösterilmeyen bir konunun sırf sınav sorusu şeklinde öğrencinin (ve öğretmenin) karşısına çıkması, konularla ilgili önceden yapılmış haftalık planı altüst edebilmektedir. Bu söylediğimiz husus, sadece Fen Bilgisi dersi için değildir. Özellikle Türkçe ve Matematik dersleri için de geçerlidir.

İngilizce öğretmenleri, zamanlamada sorun yaşamamaktadırlar. İlköğretim seviyesindeki İngilizce öğretimi, temel İngilizcenin öğretimi şeklindedir ve öğretim basit bir şekilde verilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca öğretilen konular, kelimeler çevreden yararlanılarak işlenmektedir. Bir de resim, müzik CD'leri, filmler gibi materyaller, konuları zenginleştirmektedir. Dersin aktif geçmesi de zamanın iyi kullanılmasını olumlu etkilemektedir. Bu derslerin yanında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerinin de zamanı kullanma konusunda iyi oldukları ifade edilebilir. Bunun temel nedeni, konu yoğunluğunun azlığı olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bu dersi okutan öğretmenler, öğrencilerinden yüksek düzeyde bir beklenti içinde olmamaktadır. Onlar, öğrencilerine daha çok temel dinî ve ahlakî bilgi vermekle yetinmektedirler. Bir başka husus da dersin niteliğidir. Söz konusu ders, hoşgörü dersidir. Öğretmen, öğrencilerine dersi ve dini sevdirmek istemektedir. Bu bakımdan öğretmen, dersi öğrenciler için kolay hale getirmeye çalışmaktadırlar. Bu "kolaylık", zaman açısından da bir sorun doğurmamaktadır.

Matematik öğretmenleri, kanaatimizce şu açıdan zamanı iyi yönetemiyor görünüyör olabilir. Matematik dersi, özellikle ilköğretimde en önemli derslerdendir. Konuların kavratılması zaman almaktadır. Her bir öğrencinin sayısal düşünme gücü de farklı olduğu

için öğretmen, farklı zihin düzeyleri arasında denge kurabilmek amacıyla zamanı belki fazla harcamak zorunda kalabilmektedir. Belki diğer dersler için ek dersler gerekmezken matematik için gerekebilir. Matematik öğretmenleri gerektiğinde özel saatlerinden fedakârlık yapıp matematik konularını işlemektedirler. Çünkü matematik dersinde konular, birbirine daha sıkı bağlıdır. Bir konunun sınıftaki öğrencilerin çoğu tarafından kavranılamaması, diğer konuları da zincirleme etkileyeceğinden öğretmen konu tekrarına düşmekte veya konuyla ilgili fazladan soru çözmek zorunda kalmaktadır. Yukarıda belirttiğimiz eğitim sisteminin neredeyse sınavlar üzerine kurulu olduğu gerçeği, matematik öğretmenini de zorlamaktadır. Tüm bunlar göz önüne alındığında öğretmenlerin zamanı değil de matematik dersinin zamanı nasıl yönettiği üzerinde düşünülebilir.

Resim-iş, Beden Eğitimi öğretmenleri, branşını icra ederken doğal olarak zamanla yarışmak zorunda kalmazlar. Yani resim yapmak veya yaptırmak, saniye ve saliselerle yarışmayı gerektirmez. Branşın gerektirdiği rahatlık, sükûnet, öğretmen ve öğrenciye de yansımaktadır. Hatta öğrenciler için Resim-iş, Beden Eğitimi dersleri, bir anlamda rahatlama dersleri olmaktadır. Renkler, boyalar, kâğıttan veya ağaçtan malzemeler; top vs. her öğrencinin hoşuna gidecek şeylerdir. Ancak bu “rahatlık”, zamanı verimli kullanma yönünde olumsuz bir sonuç doğurmaktadır. Özellikle Beden Eğitimi dersi, altyapı gerektiren bir derstir. Oyun alanlarının, spor salonlarını, gerekli alet ve malzemenin olmadığı okullarda Beden Eğitimi dersi, iyi havalarda okul bahçesinde, kötü havalarda ise sınıfta geçmektedir. Hatta ders etkinliklerine her zaman bütün sınıf katılamamakta, kızlar ve erkekler aynı derste ayrı etkinlikler içinde olmaktadır. Bu durum, bir anlamda “zamanı geçirme/ geçiştirme” şekline de dönüşebilmektedir. Resim-iş dersi, her şeyden önce bir yetenek dersidir. Öğretmen, sınıftaki her öğrenciden aynı performansı beklemediği için Resim-iş dersi de zaman açısından “rahat” geçmektedir. Fakat bu rahatlık, zamanı bir anlamda verimsizleştirmektedir.

Bilişim (Bilgisayar) Teknolojisi öğretmenlerinin ana malzemesi materyallerdir. Verilen ödevler, yapılan işler belki zamanın son anına kadar yayılabilmektedir. Materyallerin kalitesi de zamanı kullanmada önemli olmaktadır. Teknolojisi geri araç gereçlerle kısa zamanda sonuç alınması beklenmemelidir. Ayrıca teknolojinin cazibesi de zaman kaybettirici olabilmektedir. Çünkü “büyüleyici” ve “renkli” ekran, çocukları dersin amacının veya konusunun dışına taşıyabilmekte, öğretmen de bu “konu ve hedef dışı” unsurlarla mücadele etmek zorunda kalabilmektedir.

Teknoloji ve Tasarım dersi de Bilişim Teknolojisi dersi için söylediğimiz gerekçelere benzer gerekçeler içermektedir. Bu dersin de ana malzemesi (kâğıt, tutkal, makas, bıçak,

karton, boya, lâstik, çamur vb.) materyallerdir. Materyale dayanan derslerin niteliği de birbirine benzemektedir. İşin yapılıp bitirilmesi, genellikle geniş zamana bırakılmaktadır. İş, kişinin özel yaşamını da ister istemez etkilemektedir. Dolayısıyla iş esnasında görülen rahatlık, öğretmeni belki zamanı kullanma konusunda rehavete sevk etmektedir. Yani materyallerin sonuçlanması çoğunlukla son günlere kalmakta, ertelenmektedir. Bu da öğretmenin işlerinin aksaması demektir. Bu yorumlarımızı Karaoğlan (2006)'nın şu sözleriyle destekleyebiliriz: “Nedeni ne olursa olsun, erteleme ölümcül bir zaman hırsızıdır. Erteleme bireyin kendi kendini aldatmasının bir sonucudur. Bir işi zamanında yapmak yerine uygun olup olmayacağı bilinmeyen başka bir zamana bırakmak tamamen kendimizi zamanın akışına bırakmak ve tüm riskleri gözü kapalı kabul etmek demektir. Çünkü zamanla ertelenen işler, işlerin tamamlanma tarihine yaklaştıkça yapılması gereken acil işler arasına girecek ve ertelene ertelene yığılan ve aciliyetleri artan işleri tamamlamak mümkün olmayacaktır” (Karaoğlan, 2006: 75).

Öğretmenler için beklenmeyen ziyaretçiler de, bir zaman tuzağıdır. Beklenmeyen bir ziyaretçi, zaman programının akışını bozar. Çünkü beklenmeyen ziyaretçinin el koymuş olduğu zaman, zaten başka bir iş için ayrılmıştır (Tengilimlioğlu, 2003: 92). Beklenmeyen bir ziyaretçi tüm çalışma planını kesintiye uğratacak ve ziyaret süresi kadar bir zamanı çalacaktır. Bu nedenle önceden planlanmamış böyle ziyaretçi akımının mümkün olduğunca önüne geçilmelidir (Karaoğlan, 2006: 88). Elbette nezaket ziyaretleri yapılmalıdır. Ama bu nezaket, çalışmayı engelleyecek düşünce ve çabaları ortada kesecek kadar ileri gitmemelidir. Bu gibi engellemeler, kişiyi şaşırttığı gibi, ortada sorun varmış gibi bir hava yaratır, moral bozar ve yapılması gereken işin gecikmesine neden olarak gerçekten sorun yaratabilir (Mackenzie, 1985: 110).

Ayrıca şu hususu vurgulamak gerekir. Hangi branş olursa olsun her branş için ortak olan bir gerçek vardır: İnsan faktörü. Öğretmen, eğitimin merkezindeki bir insandır. Tabiri caizse o, bir orkestra şefi gibidir. Orkestranın iyi yönetilmesi, onun mahareti, tecrübesi ve bilgisiyle olmaktadır. Bilgi, deneyim, ustalık, heyecan, sevgi ve özel “misyon” yüklü öğretmenlerin, zamanı yönetme ve verimli kullanma bakımından da başarılı olacakları şüphesizdir.

2. SONUÇLAR

Bu araştırmayla ilköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerinin incelenmesiyle önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar maddeler halinde şöyle özetlenebilir:

Eldedilen bulgulara göre, ilköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşleri “yüksek” düzeydedir. Bu çalışmada yer alan öğretmenlerin, kişisel ve iş yaşamlarında zamanın önemi hakkında yeterli bilince sahip oldukları, zaman yönetimini iyi bildikleri ve etkin bir şekilde uygulayabildikleri görülmektedir.

İlköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde cinsiyete bağlı anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Başka bir deyişle, cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin zaman yönetimine ilişkin görüşlerinde önemli bir faktör olmadığı görülmüştür. Fakat ilköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde medeni duruma bağlı anlamlı bir farklılık görülmüş ve bu fark evli öğretmenler lehine sonuçlanmıştır. Bu bağlamda, genel zaman yönetimine göre evli öğretmenlerin bekâr öğretmenlere oranla, zamanlarını daha iyi planladıkları, boş zamanlarını daha iyi değerlendirdikleri, zaman tuzaklarına az yakalandıkları kısacası evli öğretmenlerin, zamanı yönetme konusunda daha fazla beceriye sahip oldukları saptanmıştır.

Diğer taraftan, ilköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde okul türüne bağlı olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yani, bu çalışmaya katılan özel ve resmî ilköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin zaman yönetimi becerilerinde yakın performanslara sahip oldukları bulunmuştur. Fakat ilköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde kıdeme (hizmet yılı) göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur ve bu fark 21 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenler lehine çıkmıştır. Yani, bu çalışmada yer alan 21 yıl ve üzeri hizmet yılına sahip öğretmenler, diğer kıdem gruplarına göre zamanı kullanma konusunda daha fazla bilgi ve beceriye sahip oldukları belirlenmiştir.

Yukarıdaki sonuçlara ek olarak, ilköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki

görüşlerinde eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmuş ve ön lisans öğretmenleri lehine sonuçlanmıştır. Dolayısıyla ön lisans eğitim düzeyine sahip öğretmenler, zamanı yönetme becerilerinde daha iyi performans göstermektedirler. Ayrıca, ilköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde kadro durumuna göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Öğretmenlerin kadro durumları (kadrolu, sözleşmeli, geçici/vekil) ne olursa olsun, zamanı yönetme hususunda birbirine yakın beceriler sergiledikleri saptanmıştır.

Fakat ilköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın okuma düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark ilgili yayın okuyan öğretmenler lehine sonuçlanmıştır. Yani zaman yönetimi ile ilgili yayın okuyan öğretmenler, zaman yönetimi hususunda bazen okuyan ve okumayan öğretmenlere göre daha fazla bilgi ve beceriye sahiplerdir. Benzer şekilde, ilköğretim okulu öğretmenlerinin genel zaman yönetimi (zaman planlaması, zaman tutumları ve zaman harcattırıcılar) hakkındaki görüşlerinde branşa göre anlamlı bir farklılık vardır ve bu fark sınıf öğretmenleri lehine çıkmıştır. Yani, bu çalışmada yer alan sınıf öğretmenlerinin diğer branş öğretmenlerine göre zaman yönetimi hakkında daha fazla bilgi ve beceriye sahip oldukları belirlenmiştir.

3. ÖNERİLER

3.1. ZAMAN YÖNETİMİ İLE İLGİLİ İLKÖĞRETİM OKULU ÖĞRETMENLERİNE VE YÖNETİCİLERİNE ÖNERİLER

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, ilköğretim okulu öğretmenlerinin zamanı yönetmedeki becerilerinin iyi olduğu görülmüştür. Bazı değişkenlere (branş, kıdem, eğitim durumu, medeni durum, ilgili yayın okuma düzeyi) göre öğretmenlerin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerinde farklılıklar tespit edilmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinin farklı olması çeşitli sebeplerden kaynaklanıyor olabilir. Bu noktada, çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda şunlar önerilebilir;

Elde edilen bulgulara göre bu çalışma, öncelikle ilköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimi becerilerindeki eksikliklerinin görülmesi ve bu eksikliklerin giderilmesi veya iyileştirilmesinde katkı sağlayabilir.

Bu çalışmanın önerilerinin bir kısmı okul idarecilerine, diğer önemli bir kısmı da öğretmenlere yöneliktir. Çünkü öğretmen, sosyal çevre ve mekândan bağımsız değildir. Onun (zaman yönetimi açısından) başarısı da başarısızlığı da onu kuşatan etkenlerle birlikte düşünülmelidir.

Öğretim kurumlarında görev yapan idarecilerin eğitim öğretim dönemi başında olmak üzere en az yılda 1 kez zaman yönetimi semineri veya hizmet içi eğitim kursu düzenlemeleri ve kurumlarında görev yapan öğretmenlerin de bu etkinliklere katılmasını zorunlu kılmaları sağlanabilir. Bunun için üniversitelerden veya üniversite dışındaki uzman kişilerden yararlanabilirler. Ayrıca idareciler, eğitim-öğretim kurumlarında öğretmeni rehavete sürükleyecek, onların zamanlarını alacak veya verimsizleştirecek “zaman düşmanları”na karşı da önlemler almalıdırlar.

Okul idarecileri, öğretmenlerin konularla ilgili zaman kaybını azaltmak için gerekli araç gereçleri önceden temin etmelidirler.

Öğretmenlere Rehberlik ve Psikolojik Danışma birimleri tarafından hazırlanan zaman yönetimiyle ilgili broşür, kitapçık vb. materyaller temin edilebilir.

Öğretmenlerin kişisel, iş ve çevreden kaynaklanan zaman tuzaklarına yakalanmamaları için kendi öz disiplinlerini sağlamaları, bireysel hedeflerini belirlemeleri, işleri ertelemekten kaçınmaları gerekmektedir. Bu hususlarda öğretmenlere bilgilendirici seminerler düzenlenebilir. Bunun yanında sosyal ilişkilerde aşırıya kaçmamaları, gerektiğinde “hayır” demeyi bilmeleri, kararlı davranabilmeleri, önceliklerini belirleyebilmeleri, acelecilikten kaçınmaları, işi mükemmel değil fakat yeterli düzeyde yapmayı alışkanlık haline getirmeleri önemsenmelidir.

Bu çalışmanın öğretmen yetiştiren kurumlara, programcılara katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Öğretmenler, zamandan tasarruf sağlamak için sağlıklı iletişime önem vermelidirler.

Öğretmenlere zaman yetersizliğinden kaynaklanan stres ile baş edebilmeleri için bilimsel destek verilmelidir.

Öğretmenler, zaman yönetimiyle ilgili kitaplar okumalıdırlar.

Eğitim düzeyi ne olursa olsun, öğretmenler “zaman yönetimi”nin önemini iyi kavramalıdırlar.

Öğretmenler, zamanlarını nerede ve ne şekilde harcadıklarını tespit etmeli, zaman kaybına neden olan etkinlikleri belirleyip gerekli önlemleri almalıdırlar.

Matematik, Teknoloji ve Tasarım gibi derslerde zaman kaybı daha fazla yaşandığı için sınıf mevcudu daha az tutulabilir veya daha fazla ders saati konulabilir.

Öğrenciler, matematik dersine karşı olan olumsuz tutum ve davranışlar sergiledikleri için öğretmenin zamanını yakından etkilemektedir. Bu noktada öğrencilerin matematiğe karşı pozitif tutum geliştirecek etkinlik veya çalışmalar yapılabilir.

Öğretmenler, öğrenciler, okul idarecileri zaman yönetimi ile ilgili yeterli düzeyde bilgilendirilmelidir.

3.2. İLERİ ARAŞTIRMALAR İÇİN ÖNERİLER

Bu araştırmada ilköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimi hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Bu çalışma ilköğretim düzeyi ile sınırlandırılmış olup, diğer araştırmalar ortaöğretim düzeyi ile yapılabilir. Ayrıca, bu çalışma Denizli il merkezinde yapılmış olup il bazında sınırlandırılmıştır. Bu yüzden öğretmenlerin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerine yönelik çalışmalar diğer illerde de yapılabilir.

Ayrıca bu çalışma nicel bir araştırma olup, elde edilen bulguların sebep ve sonuçları neden ve niçin sorularına net bir cevap verilecek şekilde incelenememiştir. Bundan dolayı, bu konu ile ilgili nitel çalışmalar yapılarak ilköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimi becerilerini etkileyen sebepler daha detaylı olarak irdelenebilir.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, E., ve Kesim, E. (2005). Anadolu Üniversitesinde Görev Yapan Eğitim Yöneticilerinin Zaman Yönetimi Konusundaki Görüşleri, *XIV. Eğitim Bilimleri Kongresi*, Denizli: Pamukkale Üniversitesi. 166–172.
- Akatay, A. (2003). Örgütlerde Zaman Yönetimi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Konya: Selçuk Üniversitesi Matbaası.
- Akgemci T., Çelik A., Aydoğan E., Akatay A. (2003). *Zaman Yönetimi ve Yönetel Zamanda Etkinlik*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Alay, S., ve Koçak, S. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimleri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Sayı. 35, 326–335.
- Allan, J. (2004). *Zaman Yönetimi*, (M. Zaman çev.). İstanbul: Hayat Yayınları.
- Ançel, G. (1996). *Hemşirelerde Zamanı Verimli Kullanma*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Balaban, J. (2000). Temel Eğitimde Öğretmenlerin Stres Kaynakları ve Başa Çıkma Teknikleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı. 8, 175–180.
- Başaran, İ. E. (1978). *Eğitim Psikolojisi*, Ankara: Bilim Matbaası.
- Bay E., Gençdoğan B., Tuğluk M. N. (2005). *Üniversite Öğrencilerinin Ders Çalışma Becerilerinin İncelenmesi (Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Örneği)*. 15.10.2008, <http://www.e-sosder.com>
- Britton, B. K., ve Tesser, A. (1991). Effects of time-management practices on college grades”, *Journal of Educational Psychology*, 83 (3) (405–410) 15.11.2008, (<http://proquest.umi.com>).
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Can, N. (2005). Öğretmenin Sınıfta Zaman Yönetimi Davranışları. *XIV. Eğitim Bilimleri Kongresi Kongre Kitabı*. Cilt 1, Denizli: Pamukkale Üniversitesi, 312–318.
- Covey, S. (2007). *Önemli İşlere Öncelik*, (O. Deniztekin çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Çağlayan, A. (2005). *İlköğretimlerde Eğitimde Yönetim Yönetimde Kalite*, İstanbul: Bilge Yayınevi.

- Demirtaş, H., ve Özer, N. (2005). Öğretmen Adaylarının Zaman Yönetimi Becerileri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Eğitimde Politika Analizleri ve Stratejik Araştırmalar Dergisi*, Cilt 2 (1).
- Deniz, A. (2004). *Eğitim Yöneticilerine Öneriler*, İstanbul: Zambak Yayınları.
- Durukan, H., ve Öztürk, H. (2005). Sınıf İçinde Zaman Kullanımı. *Sınıf Yönetimi* içinde (153-163). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Eldeleklioğlu, J. (2008). Ergenlerin Zaman Yönetimi Becerilerinin Kaygı, Yaş ve Cinsiyet Değişkenleri Açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 7(3), 656–663.
- Erdem R., Dikmetaş E., Ve Pirinççi E. (2004). Üniversite öğrencilerinin Zaman yönetimi davranışları ve Bu Davranışların Akademik Başarı İle İlişkisi. 18.10.2008. <http://yordam.manas.kg/ekitap/pdf/Manasdergi>.
- Erdul, G. (2005). *Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış YL Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Erkılıç, T. A. (2005). Zaman Yönetimi. *Etkili Sınıf Yönetimi* içinde (119–136). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Fidan, F., Latif, H., ve Uçkun, G., (2005). Üniversite Öğrencileri Ne Yapıyor? Zaman Değerlendirme mi Zaman Geçirme mi? (Sakarya Üniversitesi Örneği). 12.12.2008. <http://www.isletme-finans.com>.
- Güçlü, N. (2001). Zaman Yönetimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Sayı:25, 87–106.
- Gümüş, M. (2002). *Yönetimde Başarı İçin Altın Kurallar*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Heidegger, M. (2001). *Zaman ve Varlık Üzerine*, (D. Kanıt çev.). Ankara: A Yayınevi.
- İşcan, S. (2008). *Pamukkale Üniversitesi Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi*. (Yayınlanmamış YL Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Jandt, F. (1998). *Yönetim Sorunlarına Etkili Çözümler*, (L. Akın ve V. Diker çev.). İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Josephs, R. (1997). *Zaman Yönetimi*, (Ö. Koşar çev.). İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Karaoğlan, A. D. (2006). *Üst Düzey Yöneticilerin Zaman Yönetimi*. (Yayınlanmamış YL Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılıç, S., (2008). Zaman Tuzakları. 22.10.2008, <http://uretim.meb.gov.tr/EgitekHaber/s80/yazarlar/Selen.htm>
- Mackenzie, R. A. (1985). *Zaman Tuzağı*, (Y. Güneri çev.). İstanbul: İlgı Yayınları.

- McMillan, J. H. (2000). *Educational Research. Fundamentals for the consumers* (3rd ed.). New York: Addison Wesley.
- Özbey, N. (2007). *İlköğretim Öğrencilerinin Ders Çalışma Alışkanlıklarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayınlanmamış YL Tezi). Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Özçelik, G. (2006). *Moda Eğitimi Veren Kurumlarda Etkili Zaman Yönetimini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış YL Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özdemir, A. (2006). *Farklı Örgüt Kültürü Olan İşletmelerde Zaman Yönetimi Üzerine Ampirik Bir Araştırma: Bursa İli Örneği*. (Yayınlanmamış YL Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Paşa, M. (2001). *Zaman Yönetimi ve Bir Uygulama*. (Yayınlanmamış YL Tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Sadık F., Yıldırım B., Tunç B., Okutan M., Tok T. N., Taş S., Özdem G., Bülbül T. (2008). Sınıfta Zaman Yönetimi. *Sınıf Yönetimi Teori ve Pratik Uygulamalar* içinde (159–169). İstanbul: Kriter Yayınevi.
- Scout, M. (2008). Zaman Yönetimi. 18.10.2008, http://www.donusumkonağı.net/makale.asp?id=973&baslik=zaman_yonetimi&=psiko_kitaplik.
- Silahtaroglu, F. (2004). *Akademisyenlerde Zaman Yönetimi*. (Yayınlanmamış YL Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Smith, W. H. (2007). *Hayatı ve Zamanı Yönetmenin 10 Doğal Yasası*, (A. Çelbiş çev.). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Susar, F. (2000). İlköğretim Okullarının 4. ve 5. Sınıflarında Görev Yapan Öğretmenlerin Türkçe Öğretiminde Eğitim Teknolojisi Sağlama, Kullanma Yeterlilikleri ve Düşünceleri Nelerdir. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı. 8, 124–132.
- Tatar, M. (2008). Etkili Öğretmen. 22.10.2008, http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_I/mustafa_tatar.doc.
- Tengilimlioğlu D., Tutar H., Altınöz M., Başpınar N.Ö., Erdönmez C. (2003). *Zaman Yönetimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Truemen, M., and Hartley, J. (1996). A Comparison Between The Time-Management Skills and Academic Performance of Mature and Traditional-Entry University Students. *Higher Education*. 32 (2), 199–215.
- Türk Dil Kurumu, (2005). *Türkçe Sözlük* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları

- Uğur, A., ve Kutlu, Ö. (2005). Zaman Yönetimi Programının Etkililiğinin Değerlendirilmesi. *XIV. Eğitim Bilimleri Kongresi Kongre Kitabı*. Cilt 1. 359–364.
- Uluşahin, S. (1999). *Zaman Yönetimi*. (Yayınlanmamış YL Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ünal, S., ve Ümmet, D. (2005). Örgütsel Stres Kaynakları ve Öğretmenlerin Baş Etme Stratejileri. *XIV. Eğitim Bilimleri Kongresi Kongre Kitabı*. Cilt 1. 245–250.
- Van Fleet, J. (1994). *Yöneticilerin Yaptığı En Büyük 22 Hata*, (A. Haykır çev.). Ankara: Öteki Yayınevi.
- Wells G. D. (1993). *Time Management and Academic Achievement*. (Master of Arts in Psychology), University of Windsor, Canada, 15.11.2008, (<http://proquest.umi.com>)
- Yalçınkaya, M., ve Tonbul, Y. (2002). İlköğretim Okulu Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Becerilerine İlişkin Algı ve Gözlemler. *Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1 (2). İzmir.
- Yavuz, M., ve Sünbül, M. (2002). İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinde İş Doyumu, Denetim Odağı ve Demografik Faktörlerin Zaman Yönetimiyle İlişkisi. 15.10.2008, Tef.selcuk.edu.tr/salan/sunbul/f/f10.pdf.

EKLER

EK-1. İlköğretim Okulu Öğretmelerinin Zaman Yönetimi Hakkındaki Görüşlerini Ölçme Envanteri

Değerli Öğretmenler,

Bu anket formu, eğitimin temel öğelerinden biri olan siz değerli öğretmenlerin zaman yönetimi hakkındaki görüşlerini öğrenmek amacı ile hazırlanmıştır. Anket sonuçları sadece bilimsel bir amaç için kullanılacaktır. Bu nedenle anket formuna isminizi yazmanız gerekmektedir. Sadece maddelerle ilgili görüşlerinizi işaretlemeniz yeterlidir.

Çalışmaya olan katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Emine GÖZEL
Afyon Kocatepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

BİRİNCİ BÖLÜM:

1. Cinsiyetiniz:

Bay () Bayan ()

2. Kıdeminiz (Hizmet yılınız): yıl

3. Eğitim durumunuz:

Öğretmen okulu () Ön lisans [2 yıllık] () Lisans () Yüksek lisans ()
Doktora ()

4. Medenî durumunuz:

Bekâr () Evli ()

5. Kadro durumunuz:

Kadrolu () Sözleşmeli () Geçici görevlendirme (vekil) ()

6. Çalıştığınız okul türü:

Resmî ilköğretim () Özel ilköğretim ()

7. Zamanı iyi değerlendirme ile ilgili yayın:

Okuyorum () Bazen okuyorum () Okumuyorum ()

8. Branşınız:

ZAMAN YÖNETİMİ ENVANTERİ

	Her zaman	Sık sık	Bazen	Hiç
1. Güne zamanımı planlayarak başlarım.				
2. Hafta başlarında o hafta için bir dizi amaç belirlerim.				
3. Her gün planlama için zaman ayırırım.				
4. Her gün kendim için bir takım amaçlar belirlerim.				
5. Her gün yapmak zorunda olduğum işlerin listesini yazılı olarak yaparım.				
6. Okul günlerinde yapmak zorunda olduğum etkinliklerin (laboratuar, ders araç-gereçleri hazırlama vs.) programını yaparım.				
7. Bir sonraki hafta için ne yapmak istediğimi net olarak belirlerim.				
8. Çalışmalarımı bitirmek için bir tarih saptarım.				
9. Çok uğraş gerektiren işlerim için zamanımı programlamaya çalışırım.				
10. Zamanımı verimli kullanırım.				
11. Amaçlarımın hepsini belirlediğim zaman içinde başarabileceğimi düşünürüm.				
12. İşlerimle ilgili önemli tarihleri (sınav, öğrencilerin ödev teslim tarihleri vs.) bir takvim üzerinde işaretlerim.				
13. Alanımla ilgili yazılar ve makaleleri şimdi gerekli olmasalar bile ileride gerekebilir diye saklarım.				
14. Yakın tarihte sınav yapmasam bile, ilgili dokümanlarımı düzenli olarak gözden geçiririm.				
15. Üzerinde çalışacağım işleri, boş zaman bulduğumda yapmak için yanımda taşıırım.				
16. Küçük işler için çabuk karar veririm.				
17. Okul işlerimi engellememesi için gerektiğinde insanların taleplerini reddederim.				
18. Yapacak bir işim yoksa meşgul olacak bir şeyler bulurum.				
19. Zamanımı planlama konusunda başarılı olmadığımı düşünüyorum.				
20. Normal bir okul gününde, kendi özel işlerime, okul işlerimden daha çok zaman harcarım.				
21. Zaman kaybettirici alışkanlıklara veya etkinliklere devam ederim.				
22. Sigara içmenin zaman kaybettirici olduğunu düşünüyorum.				
23. Okulla ilgili önemli işlerimi son güne bırakırım.				

Ek-2. Anket Uygulanacak Okul Listesi

Denizli İl Merkezinde Ölçeğin Uygulanacağı İlköğretim Okulları:

1. 100.yıl Mehmetçik İlköğretim Okulu	28.Şahinler İlköğretim Okulu
2. Kınıklı Basma Boya İlköğretim Okulu	29. Şehitler İlköğretim Okulu
3. Kayhan Mehmet Atmaca İlköğretim Okulu	30. Üçler İlköğretim Okulu
4. H.Ali Kömürcüoğlu İlköğretim Okulu	31. Vakıfbank İlköğretim Okulu
5. H.İ Demireren Cumhuriyet İlköğretim Okulu	32. Vali Recep Yazıcıoğlu İlköğretim Okulu
6. Müftü Ahmet Hulusi İlköğretim Okulu	33. Yardımsevenler Derneği İlköğretim Ok.
7. Merkez İlköğretim Okulu	34. Yenişehir Mimar Sinan İlköğretim Okulu
8. Ressam İbrahim Çallı İlköğretim Okulu	35. Yeşilköy İbrahim Cengiz Yatılı İlköğretim Okulu
9. Atatürk İlköğretim Okulu	36. Zaferiye Abalıoğlu İlköğretim Okulu
10. Kayhan Zehra Nihat Moralıoğlu İlköğretim Okulu	37. Zehra Suna Manasır (Şirinköy) İlköğretim Okulu
11. Dentaş İlköğretim Okulu	38. 19 Mayıs İlköğretim Okulu
12. Kâtip Çelebi İlköğretim Okulu	39. Mehmet Nuri Özsoy İlköğretim Okulu
13. Nermin-Osman Akça İlköğretim Okulu	40. Bağbaşı Hüsamettin Kulaklı İlköğretim Okulu
14. Hacı Halil Bektaş İlköğretim Okulu	41. Bahçelievler İlköğretim Okulu
15. Pakize ve Suzan Özkardeş İlköğretim Okulu	42. Denizli Devlet Hastanesi İlköğretim Okulu
16. ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Denizli İlköğretim Okulu	43. Denizli Ticaret Borsası İlköğretim Okulu
17. Özel Çamlık İlköğretim Okulu	44. Denizli Ticaret Odası Ahi Sinan İlköğretim Okulu
18. Özel Denizli İlköğretim Okulu	45. Cafer Sadık Abalıoğlu İlköğretim Okulu
19. Özel P.E.V İlköğretim Okulu	46. Hulusi Kulaklı İlköğretim Okulu
20. Özel Servergazi İlköğretim Okulu	47. Dr. Bekir Sıdık Müftüler İlköğretim Okulu
21. Özel Vildan İlköğretim Okulu	48. Necdet Durmuş İlköğretim Okulu
22. Raşit Özkardeş İlköğretim Okulu	49. Arif Yalınkaya İlköğretim Okulu
23. Hürriyet İlköğretim Okulu	50. Sevil Kaynak İlköğretim Okulu
24. Namık Kemal İlköğretim Okulu	51. Gazi İlköğretim Okulu
25. Merkezefendi İlköğretim Okulu	52. Lütfi Ege İlköğretim Okulu
26. Pamukkale Ün. Eğt. Uyg. ve Araş. Hastanesi İlköğretim Okulu	
27. Sümer-Mehmet Ali Ülker İlköğretim Ok.	

Ek-3. Faktör Yükleri

Rotated Component Matrix^a

	Component		
	1	2	3
soru3	,731	-,013	,068
soru1	,724	,042	,061
soru2	,686	,085	,116
soru4	,623	,050	-,005
soru7	,573	,278	,045
soru5	,550	,101	,094
soru9	,531	,254	,114
soru17	,521	,249	,185
soru16	,513	,430	,143
soru20	,511	,211	-,023
soru8	,501	,303	,091
soru6	,445	,306	,254
soru19	,366	,315	,117
soru14	,078	,684	,016
soru13	,194	,626	-,052
soru15	,429	,546	,043
soru12	,061	,530	,175
soru10	,213	,472	,099
soru23	,155	,411	,103
soru11	,342	,383	,141
soru21	,010	,331	,048
soru22	,080	,324	-,109
soru25	,051	,102	,697
soru24	-,055	,087	,652
soru27	,210	,150	,608
soru18	,101	,058	,510
soru26	,081	-,057	,283

Extraction Method: Principal Component

Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser

Normalization.

Rotated Component Matrix^a

	Component		
	1	2	3
soru3	,736	,009	,067
soru1	,726	,055	,065
soru2	,688	,085	,116
soru4	,630	,068	-,006
soru7	,579	,276	,053
soru5	,551	,102	,100
soru9	,532	,228	,121
soru17	,525	,256	,194
soru20	,509	,175	-,010
soru8	,501	,291	,099
soru6	,450	,303	,258
soru14	,088	,710	,019
soru13	,200	,660	-,048
soru12	,072	,562	,171
soru15	,429	,528	,055
soru10	,218	,473	,103
soru23	,158	,393	,115
soru22	,088	,321	-,101
soru21	,016	,320	,062
soru25	,047	,080	,696
soru24	-,058	,080	,653
soru27	,210	,157	,613
soru18	,101	,065	,517
soru26	,080	-,048	,278

Extraction Method: Principal Component

Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser

Normalization.

a. Rotation converged in 5 iterations.

Rotated Component Matrix^a

	Component		
	1	2	3
soru3	,734	,030	,055
soru1	,727	,050	,066
soru2	,686	,101	,106
soru4	,629	,088	-,017
soru7	,580	,284	,047
soru5	,553	,079	,109
soru9	,534	,225	,121
soru17	,531	,246	,201
soru20	,516	,123	,014
soru8	,503	,296	,095
soru6	,453	,313	,253
soru14	,090	,721	,011
soru13	,203	,683	-,060
soru12	,070	,597	,152
soru10	,220	,478	,099
soru23	,168	,373	,128
soru21	,027	,307	,075
soru22	,096	,303	-,089
soru25	,046	,087	,693
soru24	-,060	,078	,652
soru27	,213	,165	,611
soru18	,107	,033	,533
soru26	,072	-,028	,264

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 5 iterations.

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.20.00.09.010/
Konu : Anket Onayı.

38(29)

22 Aralık 2008

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 03/12/2008 tarih ve 1574/4044 sayılı yazıları.
b) Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün, 04/11/2008 tarih ve 510/5252 sayılı yazıları.

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı Doktora öğrencisi Aydan KURSUNOĞLU, Pamukkale Üniversitemin ilgi a) yazıları gereği Müdürlüğümüze bağlı, ilgi yazı ekinde belirtilen (44 adet) merkez ilköğretim okullarında "Okul yöneticileri seçilmesi, yetiştirilmesi ve atanmasına ilişkin yönetici görüşleri" konulu araştırmaya yapmak istemektedir.

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı sınıf öğretmenliği bilimi dalı yüksek lisans öğrencisi Emine GÖZEL Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün ilgi b) yazıları gereği müdürlüğümüze bağlı (18 adet) merkez ilköğretim okullarında "İlköğretim okulu öğretmenlerinin zaman yönetimi hakkındaki görüşleri" konulu araştırmaya yapmak istemektedir.

Aşağıda geçen Doktora ve Yüksek Lisans öğrencilerinin belirtilen okullarda, konuları ile ilgili anket çalışmalarını 15 Mayıs 2009 tarihine kadar yapmalarını Müdürlüğümüzde uygun gözülmektedir.

Makamlarınızda da uygun görüldüğü takdirde OLUR'lara rica ederim.

Mahmut OGUZ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
04/12/2008

Hilmiye KURBAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

TEKLER :

- 1-İlgi yazı (3 Sayfa)
2-Anket Formu (... Sayfa)

	Sağlık Mh. Öğütönu Cd. No:76 20100 DENİZLİ Bül. İlçe : VEHSİ İLÇESİ Telefon: (0 258) 265 55 54 / 617 – 262 21 53 Faks: (0 258) 265 21 69 e-posta: 20@denizli.gov.tr			
---	---	--	---	---